

Upphandlings
myndigheten

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Statistik om offentlig upphandling 2019

UPPHANDLINGSMYNDIGHETEN RAPPORT 2019:5
KONKURRENSVERKET RAPPORT 2019:3

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket december 2019

Utredare: Annika Töyrä (ansvarig handläggare), Andreas Doherty,
Gustav Hammargren, Ann-Britt Bern, Karin Morild och Lars Pyk.

ISBN: 978-91-985234-6-1

Produktion: Infab Kommunikation AB

Tryck: Lenanders Grafiska AB, Kalmar, 2019.

Foto: Mostphotos

Förord

Offentlig upphandling handlar i grunden om att skapa mesta möjliga nytta för medborgarnas skattepengar. Med den här rapporten vill vi bidra till ökad kunskap om den offentliga upphandlingen i Sverige som varje år omsätter omkring 700 miljarder kronor. Det motsvarar en sjättedel av BNP.

I rapporten finns flera nyheter. Vi kan till exempel för första gången presentera statistik för ansöknings- och anbudstider och redovisa hur antalet inköpare/upphandlare i offentlig sektor fördelar sig per organisation.

Ur årets rapport vill vi särskilt lyfta fram att:

- ▶ Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling har ökat samtidigt som andelen upphandlingar med endast en anbudsgivare har minskat.
- ▶ Antalet överprövningar fortsätter att minska samtidigt som antalet avbrutna upphandlingar ökar.

Att det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ökar och att andelen upphandlingar med bara en anbudsgivare minskar är en positiv utveckling men det är för tidigt att kunna tala om ett trendbrott. Vi kommer att fortsätta följa utvecklingen. En trend som däremot är tydlig gäller överprövningarna som blir färre för fjärde året i rad.

Statistik om offentlig upphandling är ett viktigt underlag för uppföljning och utvärdering. Inte enbart utifrån hur offentliga medel används på en nationell nivå utan även för upphandlande myndigheters interna arbete med att utveckla och följa upp sina upphandlingar. På sikt kan detta leda till färre överprövningar, färre avbrutna upphandlingar och bättre förutsättningar för en ökad konkurrens mellan anbudsgivare.

Vi som ger ut rapporten har olika uppdrag men det gemensamma målet att bidra till en bättre offentlig upphandling. Upphandlingsmyndigheten utvecklar och förmedlar kunskap, verktyg och metoder för offentlig upphandling. Visionen är sunda offentliga affärer för en hållbar framtid.

Konkurrensverket bedriver tillsyn inom både upphandlings- och konkurrensområdena. Ett viktigt uppdrag är att arbeta för en effektiv konkurrens på marknaderna och en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Visionen är välfärd genom väl fungerande marknader.

Stockholm, december 2019

Inger Ek
Generaldirektör, Upphandlingsmyndigheten

Rikard Jermsten
Generaldirektör, Konkurrensverket

Innehåll

Sammanfattning	10
Summary	11
Begrepp och förkortningar	12
1 Statistik om offentlig upphandling	17
1.1 Statistik om offentlig upphandling	18
1.2 Om rapporten	18
1.3 Kvalitetsförbättringar	19
1.4 Datainsamling, kvalitet och metod	20
2 Upphandlingsreglerna	27
2.1 De svenska upphandlingslagarna	28
2.2 EU:s upphandlingsregler	28
2.3 De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna	29
3 Upphandlingspliktiga inköp	33
3.1 Upphandlingar för 706 miljarder kronor	34
3.2 Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp	36
3.3 Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna	37
4 Annonserade upphandlingar	41
4.1 Antalet annonserade upphandlingar oförändrat	43
4.2 Flest upphandlingar i Stockholms län	44
4.3 Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete	47
4.4 Andelen direktivstyrda upphandlingar är oförändrad	49
4.5 Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande	50
4.6 Tilldelningsgrunden pris är något vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	51
4.7 Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal	53
4.8 Inrättande av dynamiska inköpssystem ökar	56
4.9 Avtalen är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar	57
4.10 Av alla upphandlingar avbryts 14 procent	60
4.11 I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud	61
5 Upphandlande myndigheter och enheter	65
5.1 Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna	66
5.2 Knappt 4 100 organisationer omfattas av upphandlingslagarna	67
5.3 Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling	69

5.4	Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar.....	71
5.5	Knappt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare	75
6	Leverantörer och anbud vid upphandling	79
6.1	I genomsnitt lämnar 4,3 anbudsgivare anbud	80
6.2	Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar.....	86
6.3	Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund	88
6.4	Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster.....	89
6.5	Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län	90
6.6	Fem av tio anbud kontrakteras.....	91
6.7	De flesta anbudsgivare är aktiebolag	94
6.8	Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud.....	96
7	Offentliga utbetalningar	101
7.1	Utbetalningar omfattar inte enbart inköp.....	102
7.2	Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun uppgår till drygt 847 miljarder	104
7.3	Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp	105
7.4	En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster ...	116
7.5	Utbetalningar till nära 209 000 leverantörer	121
8	Små och medelstora företags deltagande i upphandling	127
8.1	EU:s storleksklassificering av företag.....	128
8.2	Näringslivet i Sverige	129
8.3	Tre fjärdedelar av alla anbudsgivare är mindre företag	130
8.4	Nära fem av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek	132
8.5	Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag.....	133
9	Idéburna organisationers deltagande i upphandling	137
9.1	SCB:s klassificering av idéburna organisationer	138
9.2	Idéburen sektor i Sverige	139
9.3	Få idéburna organisationer lämnar anbud.....	140
9.4	Nära sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras.....	142
9.5	Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 32 miljarder kronor....	144
10	Överprövning av upphandling	147
10.1	Andelen överprövade upphandlingar minskar	148
10.2	Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar	153
10.3	Överprövning är vanligast vid upphandling av trycksaker och tillhörande produkter.....	155

10.4	Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprovade än upphandlingar med färre anbudsgivare.....	156
10.5	Antalet mål om överprövning i domstol uppgår till knappt 2 900.....	157
10.6	Leverantörer får rätt i en av fyra överprövningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna.....	158
10.7	Markant minskning av antalet ändrade beslut i kammarrätterna.....	160
10.8	Få upphandlingsmål prövas i sak i Högsta förvaltningsdomstolen.....	161
10.9	Kortare handläggningstid i högsta instans.....	162
11	Tillsyn över upphandling.....	169
11.1	Om tillsyn över upphandlingslagarna.....	170
11.2	Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid vissa överträdelser.....	170
11.3	Antalet ansökningar om upphandlingsskadeavgift ökar.....	171
11.4	Nära 13 miljoner i upphandlingsskadeavgifter.....	173
11.5	Vanligast med tillsynsbeslut inom LOU.....	174
12	Valfrietssystem.....	177
12.1	Valfrietssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU.....	178
12.2	Det finns 438 annonser om valfrietssystem enligt LOV.....	179
12.3	Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrietssystem.....	180
12.4	Alla landsting och regioner har infört ett valfrietssystem.....	183
12.5	Arbetsförmedlingen har 7 valfrietssystem.....	183
13	Europeiska jämförelser.....	185
13.1	Upphandlingar över tröskelvärdena ska annonseras i TED.....	186
13.2	Antalet annonserade upphandlingar ökar.....	187
13.3	De flesta upphandlingar avser anläggningsarbete.....	189
13.4	Det är vanligast att använda öppet förfarande.....	190
13.5	Tilldelningsgrunden bästa förhållandet mellan pris och kvalitet är något vanligare än pris.....	193
13.6	En av fem upphandlingar avser ramavtal.....	195
13.7	Relativt kort handläggningstid i nordiska stater.....	198
13.8	Endast 1 anbud per upphandling i 36 procent av alla upphandlingar som avser kontrakt.....	200
	Referenser.....	204
	Bilagor.....	209
	Bilaga 1: Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen.....	210
	Bilaga 2: Tabeller.....	220

Statistik i korthet 2018

Värdet av den offentliga
upphandlingen 2017

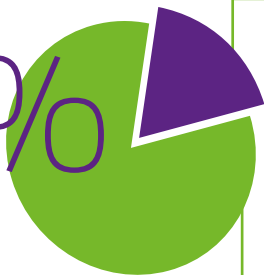
706

miljarder kronor

(exklusive moms)

17%

**AV BNP TILL
BASPRIS**

18 522

**UPPHANDLINGAR
ANNONSERADES 2018**

KOMMUNER ANNONSERADE

69%

av alla upp-
handlingar 2018

1 155

myndigheter

annonserade
minst en
upphandling
2018

14%

av alla upphandlingar som
annonserades 2018

avbröts

37%

av upphandlingarna 2018 avsåg
ANLÄGGNINGSARBETE

4,3

Det genomsnittliga
antalet anbudsgivare
PER UPPHANDLING

67 %
av avtalen är
3-4 ÅR

(inklusive optioner om förlängning)

45 %

av alla anbud
KONTRAKTERADES

37 %

av alla upphandlingar 2018
AVSÅG RAMAVTAL

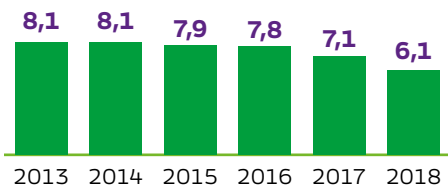
KNAPPT

4 100

ORGANISATIONER
omfattas av
upphandlingslagarna

6,1 %

av alla annonserade upphandlingar
2018 **överprövades**

50 %

av alla anbud 2018
lämnades av
mikroföretag
eller **små företag**

Sammanfattning

Värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige uppskattas till cirka 706 miljarder kronor 2017. Värdet motsvarar drygt en sjättedel av BNP till baspris (exklusive moms).

Den vanligaste typen av upphandlande myndighet är kommuner. Hälften av alla myndigheter som annonserade någon upphandling 2018 genomförde 1–5 upphandlingar.

Det var 18 522 upphandlingar som annonserades i enlighet med upphandlingslagarna 2018. De flesta upphandlingar genomförs med förenklat förfarande och avtalen löper oftast i 3–4 år (inräknat möjligheter till förlängningar). I 60 procent av alla upphandlingar inkommer 1–3 anbud. I genomsnitt inkommer anbud från 4,3 anbudsgivare. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling har minskat i flera år men ökade något 2018. Den vanligaste branschen att upphandla ifrån är bygg- och anläggningsbranschen.

Den vanligaste leverantören är ett aktiebolag med färre än 50 anställda. Av de anbud som lämnades 2018 ledde 45 procent till kontraktering. År 2018 var 76 procent av anbudsgivarna mikroföretag eller små företag, medan stora företag utgjorde 4 procent av anbudsgivarna. Mikroföretag och små företag stod för 50 procent av de kontrakterade

anbud. Att stora företag tilldelades fler avtal beror på att de var betydligt mer aktiva som anbudsgivare än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,2 anbud vardera, att jämföra med 3,3 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikroföretag. Andelen kontrakterade anbud var lika stor, oavsett företagsstorlek.

Av anbudsgivarna tillhör 217 organisationer kategorin idéburna organisationer. I genomsnitt lämnade idéburna organisationer 2,0 anbud vardera 2018. Av alla anbud som lämnades av idéburna organisationer kontrakterades 66 procent.

År 2018 var 45 procent av upphandlingarna direktivstyrda. Andelen direktivstyrda upphandlingar har ökat med 13 procentenheter sedan 2013. År 2018 avsåg 37 procent av de upphandlingar som annonserades ramavtal. Av alla annonserade upphandlingar avbröts 14 procent utan att kontrakt tecknades. Andelen upphandlingar som avbryts har ökat i flera år.

Av alla upphandlingar överprövades 6,1 procent. Direktivstyrda upphandlingar överprövas i betydligt högre utsträckning än upphandlingar som inte styrs av EU:s upphandlingsdirektiv. Upphandlingar med fler anbudsgivare har generellt sett en större andel överprövningar än upphandlingar med färre anbudsgivare.

Summary

The value of purchases covered by Swedish procurement laws was estimated at SEK 706 billion (EUR 73 billion) in 2017. This corresponds to approximately one-sixth of GDP (excluding VAT).

Municipalities are the most common contracting authorities in Sweden. Among the contracting authorities that initiated a procurement procedure in 2018, half initiated 1–5 procedures.

A total of 18,522 procurement procedures were initiated in accordance with procurement regulations in 2018. The simplified procedure is the most commonly used procurement procedure. Most public contracts run for 3–4 years (including any extension options). In 60 per cent of all procedures, 1–3 tenders are submitted. The average number of tenders submitted in 2018 was 4.3. The average number of tenders submitted has decreased for several years prior to 2018. The construction industry is the most common sector in public procurement.

The typical supplier is a limited company with fewer than 50 employees. In 2018, 45 per cent of all tenders submitted resulted in public contracts.

In 2018, 76 per cent of all tenderers were small enterprises or micro enterprises while 4 per cent were large companies. Small and micro enterprises won 50 per cent of the total number of contracts

awarded. The main reason was that large enterprises were considerably more active as tenderers than small ones. Large enterprises submitted an average of 24.2 tenders each while small and micro enterprises submitted 3.3 and 1.9 tenders each, respectively. The proportion of contracts won was the same regardless of company size.

In 2018, a total of 217 tenderers were non-governmental organisations (NGOs). NGOs submitted 2.0 tenders on average. 66 per cent of all tenders submitted by NGOs resulted in public contracts.

45 per cent of the procurement procedures initiated in 2018 were governed by the EU public procurement directives. This type of procurement has increased by 13 percentage since 2013. Framework agreements constituted 37 per cent of procurement notices published in 2018. 14 per cent of procurement procedures are cancelled. The percentage of cancelled procedures has increased in recent years.

Of all procurement procedures, 6.1 per cent were subject to a review procedure. Procurements governed by the EU public procurement directives is subject to a review procedure more often than procurement not governed by the EU public procurement directives. Procedures with many tenderers are subject to a review procedure more often than procedures that have only a few tenderers.

Begrepp och förkortningar

I den här rapporten används följande begrepp och förkortningar:

CPV – Common Procurement Vocabulary. CPV standardiserar de referenser som används av myndigheterna för att beskriva föremålet för upphandlingen. En annons om en upphandling ska innehålla en eller flera CPV-koder. CPV-koderna är indelade i en trädstruktur som består av åtta siffror, där de två första siffrorna anger huvudgrupp och de efterföljande siffrorna anger en ökad grad av precisering. CPV-huvudgrupp beskriver i princip det som upphandlas på branschnivå.¹

DIREKTIVSTYRD UPPHANDLING – upphandling som omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv. Som huvudregel omfattas alla kontrakt som överstiger tröskelvärdena av upphandlingsdirektiven, men det finns undantag. Upphandlingar som inte är direktivstyrda omfattas enbart av de svenska upphandlingslagarna.

DIREKTUPPHANDLING – upphandling utan krav på anbud i viss form,

exempelvis utan krav på annonsering. Direktupphandling är endast tillåtet om det sammanlagda värdet av en upphandling inte överstiger direktupphandlingsgränsen eller om något undantag för direktupphandling är tillämpligt.

DIREKTUPPHANDLINGSGRÄNSEN – anger när direktupphandling är tillåtet i andra fall än när något av undantagen är tillämpliga. År 2018 var direktupphandlingsgränsen 586 907 kronor eller 1 991 766 kronor för välfärdstjänster enligt LOU, 1 092 436 kronor enligt LUF och LUFSS samt 2 631 028 kronor enligt LUK.

EU:S RÄTTSMEDELSDIREKTIV – avser EU:s lagstiftning för att harmonisera medlemsstaternas regler för bland annat överprövning av en upphandling och ett avtals giltighet, avtalsspärr samt skadestånd. Det finns två rättsmedelsdirektiv: Rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG.

EU:S UPPHANDLINGSDIREKTIV – avser EU:s lagstiftning för att harmonisera

1. För mer information om CPV, se SIMAP:s webbplats om offentlig upphandling i Europa.

medlemsstaternas regler för upphandlingar över tröskelvärdena. Direktiven ligger till grund för de svenska upphandlingslagarna. Det finns fyra nu gällande upphandlingsdirektiv: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU (LOU-direktivet), 2014/25/EU (LUF-direktivet), 2014/23/EU (LUK-direktivet) och 2009/81/EG (LUFs-direktivet). Tidigare fanns direktiven 2004/18/EG (gamla LOU-direktivet) och 2004/17/EG (gamla LUF-direktivet).

EU:S UPPHANDLINGSREGLER – avser EU:s förordningar och direktiv som rör upphandling. Det är därmed ett samlingsnamn för upphandlingsdirektiven och rättsmedelsdirektiven samt övrig lagstiftning på EU-nivå som rör offentlig upphandling. Där ingår till exempel upphandlingsreglerna i EU:s kollektivtrafikförordning och cabotageförordning.

GAMLA LOU – lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Numera upphävd.

GAMLA LUF – lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Numera upphävd.

INTE DIREKTIVSTYRD UPPHANDLING – upphandling som inte omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv och som genomförs enligt svenska upphandlingslagar.

LOU – lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

LOV – lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

LUF – lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

LUFs – lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

LUK – lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

MYNDIGHET – i denna rapport används ordet myndighet både för *upphandlande myndigheter* enligt LOU, LUF, LUK och LUFs, och för *upphandlande enheter* enligt LUF, LUK och LUFs. Detta görs bland annat eftersom det i uppgifterna inte framgår enligt vilken lag som upphandlingarna har annonserats. När termen upphandlande myndighet används i rapporten avses myndighet.

OFFENTLIGA INKÖP – inköp av varor, tjänster och byggtreprenader med offentliga medel.

OFFENTLIG UPPHANDLING – åtgärder som en myndighet vidtar i syfte att anskaffa varor, tjänster eller

byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt. I princip omfattas alla kontrakt med ekonomiska villkor av upphandlingslagarna. Det finns dock flera viktiga undantag, bland annat för anställningskontrakt, lokalhyra och ersättning som betalas enligt annan lagstiftning (exempelvis ersättning till fristående skolor och assistansersättning).

OFFENTLIGA UTGIFTER – utgifter som redovisas i nationalräkenskaperna. Alla utgifter är inte inköp. Exempel på utgifter som inte avser inköp är till exempel löner till anställda, ränta på statsskulden och utbetalningar inom socialförsäkringarna.

OFFENTLIGA UTBETALNINGAR – samtliga utbetalningar (i vid bemärkelse) som görs av offentliga organisationer till utomstående, såväl privatpersoner som juridiska personer.

OTILLÅTEN DIREKTUPPHANDLING – när en myndighet köper en vara, tjänst eller byggtreprenad från en leverantör utan att följa förfarandereglerna för annonsering i upphandlingslagstiftningen, och det saknas ett tillämpligt undantag från annonseringsplikten

eller upphandlingsskyldigheten. Det innebär att kontrakten kan ogiltigförklaras av domstol och att myndigheten kan tvingas betala upphandlingsskadeavgift. Den leverantör som har lidit skada kan föra talan om skadestånd.

RAMAVTAL – ett avtal mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer som fastslår villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en viss period.

SNI – standard för svensk näringsgrensindelning. SNI används för att kategorisera företag efter vilken verksamhet de bedriver. SNI är indelad i en trädstruktur med fem nivåer, där de lägre nivåerna anger en ökad grad av precisering. Syftet med SNI-koderna är att kunna klassificera företag till en eller flera branscher eller näringsgrenar.²

TED – Tenders Electronic Daily. TED är EU:s gemensamma elektroniska databas för annonsering av upphandlingar.

TILLDELNINGSGRUND – avgör hur kontrakt tilldelas vid upphandling. Det finns tre tilldelningsgrunder: bästa förhållandet mellan pris och kvalitet,

2. För mer information, se SCB:s webbplats om standard för svensk näringsgrensindelning.

kostnad och pris. Dessa tilldelningsgrunder har ersatt de tidigare tilldelningsgrunderna ekonomiskt mest fördelaktiga anbud och lägsta pris.

TRÖSKELVÄRDENA – beloppsgränser som fastställs av Europeiska kommissionen och som avgör vilka regler en upphandling ska följa – de direktivstyrda eller de nationella. Tröskelvärdena är fastställda till en nivå där företag inom EU och EES förväntas vara intresserade av att lägga anbud över nationsgränserna. I de svenska upphandlingslagarna är tröskelvärdena avgörande för vilka delar av upphandlingslagen som ska tillämpas vid upphandlingen. Direktivstyrda upphandlingar ska annonseras i TED.

UPPHANDLING – med en upphandling avses i denna rapport en annonserad upphandling i enlighet med upphandlingslagarna. En annonserad upphandling kan leda till att fler än ett kontrakt tecknas.

UPPHANDLINGSLAGARNA – avser svenska lagar och förordningar som reglerar upphandling.

UPPHANDLINGSPLIKTIGA INKÖP

– inköp som omfattas av upphandlingslagarna, oavsett om upphandling genomförs eller inte.

1

STATISTIK OM OFFENTLIG UPPHANDLING

1.1	Statistik om offentlig upphandling	18
1.2	Om rapporten	18
1.3	Kvalitetsförbättringar	19
1.4	Datainsamling, kvalitet och metod	20

1. Statistik om offentlig upphandling

1.1 Statistik om offentlig upphandling

Rapporten *Statistik om offentlig upphandling* ger en aktuell bild av Sveriges offentliga affärer. Rapporten är en återkommande publikation som offentliggör och analyserar statistik om offentlig upphandling och närliggande områden. Rapporten syftar till att bidra med fakta och kunskap om offentlig upphandling. Statistiken ger intressenter inom upphandlingsområdet ett kunskapsunderlag för att utveckla Sveriges offentliga affärer.

Rapportserien publiceras gemensamt av Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket. Både Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket har uppgifter som berör statistiken på upphandlingsområdet och myndigheterna har ett nära samarbete.³ Genom samarbetet kan myndigheterna tillhandahålla en gemensam bild av den offentliga upphandlingen för olika intressenter att utgå ifrån i utredningar och analyser.

Många olika samhällsaktörer har ett behov av en relevant och tillgänglig

statistik på upphandlingsområdet. Användare av rapporten innefattar bland annat beslutsfattare, upphandlare och inköpare, leverantörer, forskare, studenter samt journalister. Genom att publicera statistik blir det lättare för olika intressenter att följa och förstå utvecklingen inom upphandlingsområdet.

1.2 Om rapporten

Rapporten innehåller en kortare beskrivning av upphandlingsreglerna som syftar till att öka förståelsen för den statistik som redovisas. Rapporten redovisar en uppskattning av den offentliga upphandlingens värde. Därutöver innehåller rapporten statistik om annonserade upphandlingar enligt upphandlingslagarna och om upphandlande myndigheter och leverantörer. Rapporten innehåller även statistik om små och medelstora företags respektive idéburna organisationers deltagande i upphandling. Rapporten innehåller även statistik om överprövning av upphandling, upphandlingstillsyn och valfrihetssystem enligt lagen om

3. För mer information, se 6 § förordningen (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten och 4 § förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

valfrihetssystem (LOV). Det finns även ett kapitel som redovisar statistik om offentliga utbetalningar. Rapporten innehåller vidare ett kapitel där den svenska utvecklingen sätts i relation till utvecklingen i övriga Europa.

Rapporten visar utvecklingen för 2018, men ger även en bild av utvecklingen över tid. De längre tidsserier som redovisas avser ofta de senaste sex åren, det vill säga 2013–2018. I några fall redovisas längre tidsserier. Ibland är tillgången till uppgifter dock mer begränsad, vilket innebär att tidsserierna kan vara kortare. Den tidsmässiga avgränsningen har framför allt valts av utrymmesskäl och motiveras av att bortfallet för äldre uppgifter ofta är högre än för nyare.

1.3 Kvalitetsförbättringar

För att öka kunskapen om de offentliga affärerna i Sverige behövs en tillgänglig statistik av hög kvalitet. Fakta och statistik är en förutsättning för att kunna fatta välinformerade beslut och är ett viktigt underlag för uppföljning och utvärdering.

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket anser att den befintliga statistiken och förutsättningarna för insamling av uppgifter är otillräcklig, och att det finns ett stort behov av att

insamlingen av uppgifter förbättras. En bättre insamling av uppgifter för statistikändamål bedöms som nödvändig för att kunna möta framtida behov av kunskap om den offentliga affären. Arbetet med att förbättra statistikens omfattning och kvalitet pågår.⁴

Statistiken på upphandlingsområdet baseras i huvudsak på uppgifter som anges i annonser om upphandling. Därför påverkas statistikens kvalitet negativt när uppgifterna som anges vid annonsering är ofullständiga. En bristfällig statistik till följd av ofullständiga uppgifter medför att verklighetsbeskrivningen kan bli felaktig. Risken finns att politiska förändringar av upphandlingslagarna initieras utifrån felaktiga eller bristfälliga underlag. För att förbättra statistiken är det bland annat angeläget att öka mängden rapporterade uppgifter. När annonser innehåller fullständiga uppgifter och efterannonsering genomförs ökar förutsättningarna för bättre statistik.

Den statistik som redovisas i rapporten och som är baserad på uppgifter som anges vid annonsering utgår ofta ifrån *antalet* annonserade upphandlingar. Detta beror på att en betydande del av upphandlingarna saknar uppgifter om upphandlingens värde. Analyser av

4. Regeringen 2019. *Statistik på upphandlingsområdet*. Proposition 2018/19:142.

Finansdepartementet 2018. *Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att genomföra en studie om vissa inköpsvärden*. F12018/O1786/OU.

Upphandlingsmyndigheten 2019. *Förberedande studie om vissa inköpsvärden*. Regeringsuppdrag.

värden skulle ge en kompletterande bild av den offentliga upphandlingen i Sverige, men för närvarande saknas tillförlitliga uppgifter som möjliggör sådana analyser.

1.4 Datainsamling, kvalitet och metod

För att ge en så bred bild som möjligt av Sveriges offentliga affärer baseras denna rapport på uppgifter från flera källor. För huvuddelen av uppgifterna har varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket definierat vilka uppgifter som har samlats in. Därför finns det begränsade möjligheter att kvalitetssäkra de uppgifter som utgör underlag för den statistik som redovisas i rapporten.

Den statistik som redovisas revideras bakåt i tiden, vilket innebär att uppgifter kan avvika något från en tidigare publicering. Förändringen är tydligast för uppgifter som har en något längre eftersläpning, som exempelvis uppgifter som rör överprövning av upphandling och uppgifter som baseras på tilldelningsinformation för upphandlingar.

1.4.1 Uppgifter ur kommersiella nationella annonsdatabaser

För närvarande samlar ingen svensk myndighet in uppgifter om offentliga upphandlingar som genomförs i landet. Sverige har, till skillnad från många av EU:s medlemsstater, ingen nationell annonsplats för offentliga upphandlingar. I stället finns en privat marknad

för annonsdatabaser. En av de största aktörerna på den svenska marknaden är Visma Commerce AB (Visma). Genom informationsutbyte kan Visma redovisa uppgifter om i princip samtliga upphandlingar som har annonserats på den offentliga upphandlingsmarknaden i Sverige. Uppgifterna avser annonserade upphandlingar både under och över tröskelvärdena.

I denna rapport används Visma som källa för uppgifter som avser annonserade upphandlingar i Sverige. Visma har samlat in uppgifterna på eget initiativ, utan offentligt uppdrag. Varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har definierat vilka uppgifter som samlas in och har begränsade möjligheter att kvalitetssäkra dem.

I rapporten används orden *annons* och *upphandling* synonymt. En upphandling kan dock leda till att en eller flera myndigheter tecknar avtal med en eller flera leverantörer. En upphandling kan också avbrytas och därmed inte resultera i något avtal. Även avbrutna upphandlingar inkluderas i den statistik som redovisas över antalet annonserade upphandlingar. Upphandlingar som inte har annonserats i enlighet med någon av upphandlingslagarna omfattas inte av denna rapport. Direktupphandlingar ingår inte i statistiken, oavsett om de genomförs på ett tillåtet sätt eller inte, eftersom de oftast inte annonseras. Tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal ingår inte

heller. Annonser enligt LOV ingår endast i statistiken i kapitel 13.

En anbudsgivare finns registrerad maximalt en gång per upphandling i den databas som utgör underlag för statistiken, även om anbudsgivaren kan lämna flera anbud i samma upphandling. Detta bedöms dock inte påverka sammanställningen eftersom det är relativt ovanligt. Det saknas dock stöd för redovisning av uppgifter per del i en upphandling med delkontrakt. Detta innebär att det inte är möjligt att utläsa om en anbudsgivare har lämnat anbud för en eller flera delar i en upphandling. Detta innebär att antalet anbudsgivare som finns registrerade i upphandlingar inte nödvändigtvis alltid kan likställas med antalet anbud. När ordet *anbud* används i rapporten avses anbudsgivare registrerade i upphandlingar.

De flesta uppgifterna som är hämtade ur svenska annonsdatabaser har ett visst bortfall. Delvis beror detta på att uppgifterna inte anges vid annonsering och därmed varken framgår av annonsmeddelanden, upphandlingsdokument eller övrig tilldelningsinformation. Bortfallet varierar beroende på vilken uppgift som avses. För 2018 finns exempelvis uppgifter om förfarande för 100 procent av alla upphandlingar. Fullständiga uppgifter om antalet anbudsgivare finns dock endast för 78 procent av upphandlingarna. Bortfallet är generellt något högre för äldre uppgifter. Eftersom

det saknas kunskap om eller i vilka avseenden bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter bör statistiken tolkas med viss försiktighet där bortfallet är högre. Bortfallet för olika uppgifter anges i avslutning till den statistik som redovisas.

1.4.2 Uppgifter ur Tenders Electronic Daily (TED)

Europeiska jämförelser på upphandlingsområdet baseras på uppgifter ur EU:s gemensamma annonsdatabas Tenders Electronic Daily (TED). Uppgifterna avser upphandlingar som har publicerats i TED av upphandlande myndigheter inom det europeiska samarbetsområdet (EES). När förkortningen EES används i rapporten avses stater i EES samt Schweiz och Nordmakedonien. Databasen omfattar i huvudsak upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärden. Att annonsera upphandlingar under tröskelvärdena i TED anses ibland vara god praxis, och därför kan underlaget även omfatta en del upphandlingar under tröskelvärdena.

Även här används orden *annons* och *upphandling* synonymt. Varje upphandling kan dock leda till att en eller flera myndigheter tecknar kontrakt med en eller flera leverantörer. En upphandling kan också avbrytas och resulterar därmed inte i något kontrakt. I den statistik som redovisas om antalet annonserade upphandlingar ingår även avbrutna upphandlingar.

Arbetet med att uppdatera EU:s standardformulär för offentlig upphandling till en ny version pågår, men den har kommit olika långt i olika stater. Det nya formatet innebär flera förändringar avseende hur uppgifter ska anges. Den nya versionen innebär att fler uppgifter kan variera per del för upphandlingar med delkontrakt, i stället för per upphandling som gällde tidigare. Detta innebär att analysnivån för olika variabler kan variera mellan enskilda år och mellan enskilda stater beroende på vilken version av EU:s standardformulär som används.⁵

Uppgifterna ur TED har inte verifierats eller kvalitetssäkrats av Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket. Datamaterialet har kompletterats av Europeiska kommissionen men innehåller likväl kvalitetsbrister som beror på felaktiga inmatningar och saknade uppgifter vid annonsering. De flesta uppgifterna som hämtats i TED har ett visst bortfall. Bortfallet varierar beroende på vilken uppgift som avses. Det finns även en betydande variation i saknade uppgifter mellan enskilda stater. Eftersom det saknas kunskap om och i vilka avseenden bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter bör statistiken tolkas med viss försiktighet där bortfallet är högre. Bortfallsfrekvensen för olika

uppgifter anges i anslutning till den statistik som redovisas.

1.4.3 Uppgifter ur nationalräkenskaperna

Uppskattningen av det totala värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige baseras på en beräkningsmetod som utvecklades på uppdrag av Konkurrensverket.⁶ Beräkningsmetoden utgår från uppgifter i nationalräkenskaperna och kompletteras med uppgifter från flera andra källor. Beräkningen innehåller flera schablonmässiga antaganden som innebär att det sammanlagda värdet utgör en uppskattning snarare än ett definitivt värde.

Beräkningsmetoden har reviderats något genom åren allteftersom den offentliga statistiken har förändrats och vissa uppgifter inte längre är tillgängliga. För en redovisning av hur beräkningen har genomförts och vilka uppgifter som använts, se bilaga 1. I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

Beräkningen av värdet av den offentliga upphandlingen sker med två års eftersläpning. Eftersläpningen beror

5. För mer information, se Europeiska kommissionen 2019. *TED CSV Notes & Codebook*.

6. För mer information, se Mats Bergman 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport.

på publiceringstillfällena för de olika uppgifterna som ingår i beräkningen.

1.4.4 Uppgifter ur leverantörsreskontra

Uppgifterna om offentliga utbetalningar avser utbetalningar till utomstående organisationer registrerade i respektive upphandlande myndighets leverantörsreskontra. För närvarande saknas möjligheten att med säkerhet identifiera vilka utbetalningar i leverantörsreskontra som avser inköp. Utbetalningar som inte avser inköp och som kan identifieras har exkluderats ur statistiken. Ersättningar och transfereringar som exempelvis olika former av bidrag ingår dock i redovisad statistik. Den statistik som redovisas kan därför inte likställas med inköp, men en betydande del av utbetalningarna avser sannolikt inköp. Det finns även inköp som inte registreras i leverantörsreskontra och som därför inte ingår i redovisad statistik.

För närvarande samlar ingen svensk myndighet in uppgifter om offentliga inköp som genomförs i landet. I denna rapport används Dagens Samhälle Insikt AB (DSI) som källa för uppgifter om offentliga utbetalningar. DSI har samlat in uppgifterna på eget initiativ, utan offentligt uppdrag. Varken Upp-

handlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har definierat vilka uppgifter som samlas in och har begränsade möjligheter att kvalitetssäkra dem.

Uppgifterna har ett betydande bortfall. För 2018 finns uppgifter för alla 290 kommuner, alla 21 landsting och regioner⁷ och 205 av landets statliga myndigheter⁸. Uppgifter om utbetalningar från offentligt ägda företag som exempelvis aktiebolag, kommunalförbund och stiftelser samlas inte in och saknas därför helt i den statistik som redovisas. Antalet organisationer i offentlig regi samt privata företag som omfattas av LUF uppgick 2018 till knappt 4 100. Detta innebär att uppgifter om utbetalningar saknas för många myndigheter som omfattas av upphandlingsreglerna. Uppgifterna omfattar inte utbetalningar där mottagaren inte kan identifieras. Dessa uppgår till 3 procent. Även utbetalningar till enskilda privatpersoner är undantagna. Till skillnad från övriga värden i rapporten redovisas utbetalade belopp inklusive eventuell mervärdesskatt.

1.4.5 Uppgifter ur företagsregister

Företagsinformation hämtas via företagsupplysningstjänster som levereras av Bisnode Sverige AB. Utifrån

7. I redovisningen ingår Region Gotland. Region Gotland är en kommun med landstingsuppgifter med rätt att kalla sig region.

8. Uppgifter saknas bland annat för Polismyndigheten, Försvarets materielverk, Luftfartsverket och Lunds universitet.

organisationsnummer hämtas uppgifter om till exempel antal anställda, nettoomsättning och balansomslutning. Företagsuppgifter bygger i huvudsak på uppgifter ur årsredovisningar. När denna rapport utarbetades saknades 10 procent av aktiebolagens årsredovisningar för 2018. För de aktiebolag där årsredovisning saknas för 2018 används i stället uppgifter ur senast tillgängliga årsredovisning, vilket i huvudsak var 2017.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer. Analyserna tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. Det finns koncerner som har hundratals organisationsnummer med vitt skilda ägarförhållanden och verksamheter. Att kategorisera företag baserat på organisationsnummer efter exempelvis koncerntillhörighet förutsätter gränsdragningar som kan kräva omfattande utredning. Resultatet av företagsanalyserna visar dock att många företag har en koncerntillhörighet. Av de företag som lämnande anbud 2017 tillhörde 56 procent en koncern. Av de företag som mottog utbetalningar 2018 tillhörde 21 procent en koncern.

Analys av konkurrensaspekter i upphandling bör optimalt ta hänsyn till koncernrelationer mellan företag. Flera anbud i en enskild upphandling kan lämnas av företag som tillhör samma koncern. Att mäta konkurrensen utifrån antalet anbud i en upphandling, utan att

ta hänsyn till koncernrelationer, riskerar att överskatta konkurrensen.

Vid klassificering av företag efter storlek bortses från en rad bestämmelser som rör ägandeförhållanden. Ett mikroföretag som är helägt av en koncernmoder ska till exempel räknas samman med koncernmodern och eventuella andra helägda bolag i koncernen när storleksklassen fastställs. Eftersom tillgång till fullständiga ägarandelar saknas tar klassificeringen inte hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda bolag. Vidare har ingen hänsyn tagits till att ett företag ska överstiga någon av gränserna för sin storleksklass under två efterföljande redovisningsperioder för att tillhöra en viss storleksklass.

1.4.6 Uppgifter från övriga källor

Domstolsverkets uppgifter baserade på mål används som källa för statistik om mål om överprövning, utgång i mål om överprövning och handläggningstid i mål om överprövning. Alla kategoriseringar har gjorts av Domstolsverket. Varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har varit involverad i hur dessa definieras. Antalet mål om överprövning i domstolarna kan inte likställas med antalet upphandlingar som överprövas. Det finns flera situationer där domstolarna registrerar flera målnummer vid överprövning av en enskild upphandling.

För uppgifter om valfrihetssystem utgör Upphandlingsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) huvudsakliga källor. Valfrihetssystem i enlighet med LOV omfattas inte av upphandlingslagarna och ingår därför inte i den statistik om offentlig upphandling som redovisas i rapporten. Rapporten innehåller i stället ett särskilt kapitel med statistik om valfrihetssystem.

Även uppgifter från Statistiska centralbyråns (SCB:s) olika register, som exempelvis företagsregister och yrkesregister samt uppgifter från register som administreras av Tillväxtverket, används som underlag för statistik. Därutöver används uppgifter från Konkurrensverket som underlag för statistik.

2

UPPHANDLINGS- REGLERNA

2.1 De svenska upphandlingslagarna	28
2.2 EU:s upphandlingsregler	28
2.3 De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna	29

2. Upphandlingsreglerna

2.1 De svenska upphandlingslagarna

Offentlig upphandling innebär att en upphandlande myndighet köper, hyr eller på annat sätt anskaffar varor, tjänster eller byggentreprenader. Exempel på upphandlande myndigheter är statliga myndigheter, landsting eller regioner, kommuner, landsting samt kommunalt eller statligt styrda bolag. För att på bästa sätt ta tillvara konkurrensen på marknaden och hushålla med skatte-medlen måste myndigheter följa upphandlingslagarna. Dessa är LOU, LUF, LUF5 och LUK. Upphandlingslagarna bygger på fem grundläggande principer: likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

2.2 EU:s upphandlingsregler

De svenska upphandlingslagarna bygger på EU:s upphandlingsregler. Det finns

fyra EU-direktiv om offentlig upphandling.⁹ De innehåller bestämmelser om förfaranden för tilldelning av avtal, bland annat avseende annonsering, utformning av krav samt kontraktstilldelning. För upphandling av vissa typer av kollektivtrafik finns delvis andra regler, då detta i stället regleras av EU:s kollektivtrafikförordning¹⁰ eller EU:s cabotageförordning¹¹. Utöver EU:s fyra upphandlingsdirektiv finns även två rättsmedelsdirektiv¹² som bland annat innehåller bestämmelser om överprövning av en upphandling och ett avtals giltighet, avtalsspärr samt skadestånd.

Syftet med EU:s upphandlingsregler är bland annat att öppna upp marknader och undanröja hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster inom EU. Genom EU:s upphandlingsregler har upphandlingsreglerna i medlemsstaterna harmoniserats. Detta innebär att i princip alla offentliga ramavtal och kontrakt

9. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling (LOU-direktivet), direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF-direktivet), direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner (LUK-direktivet) och direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet (LUF5-direktivet).

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 (Kollektivtrafikförordningen, även kallad "PSO regulation").

11. Rådets förordning (EEG) 3577/92 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage).

12. Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG samt rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG.

över tröskelvärdena inom EU omfattas av liknande regler och att reglerna vid upphandling över tröskelvärdena ska tolkas på ett enhetligt sätt i alla medlemsstater.

EU:s upphandlingsdirektiv innebär att upphandlingar som uppgår till minst de nedan angivna tröskelvärdena som

huvudregel måste annonseras i EU:s gemensamma annonsdatabas, TED. Tröskelvärdena fastställs av Europeiska kommissionen. Upphandlingar i Sverige som annonseras i TED går i regel att hitta även i svenska annonsdatabaser, vilka därmed innehåller annonser både över och under tröskelvärdena.

Tabell 1 **Tröskelvärden (SEK) i upphandlingslagarna från 1 januari 2018**

	Varor och tjänster	Byggtjänster	Sociala tjänster och andra särskilda tjänster
LOU			
Centrala upphandlande myndigheter	1 365 782	52 620 561	7 113 450
Övriga upphandlande myndigheter	2 096 097	52 620 561	7 113 450
LUF			
Upphandlande enheter	4 201 678	52 620 561	9 484 600
LUFS			
Upphandlande myndigheter och enheter	4 201 678	52 620 561	4 201 678
LUK			
Upphandlande myndigheter och enheter	52 620 561	52 620 561	52 620 561

Källa: Tillkännagivande (2018:34) om tröskelvärden vid offentlig upphandling.

2.3 De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna

För upphandlingar som inte omfattas av EU:s upphandlingsregler kan medlemsstaterna välja att antingen inte ha några regler eller införa egna regler. Upphandlingar som inte omfattas är de som understiger tröskelvärdena eller där det finns undantag i EU:s upphandlingsregler. Sverige har valt att införa nationella regler även för upphandlingar som inte omfattas av EU:s upphandlings-

regler. Dessa regler är samlade i särskilda kapitel i respektive upphandlingslag. De upphandlingar som regleras i dessa kapitel brukar kallas för *inte direktivstyrda* eller *nationella regler*. I Sverige liknar de nationella reglerna för upphandlingar som behöver annonseras till relativt stor del de direktivstyrda reglerna.

Till skillnad från många andra medlemsstater har Sverige inte någon nationell annonsdatabas i offentlig regi för annonsering av upphandlingar. När

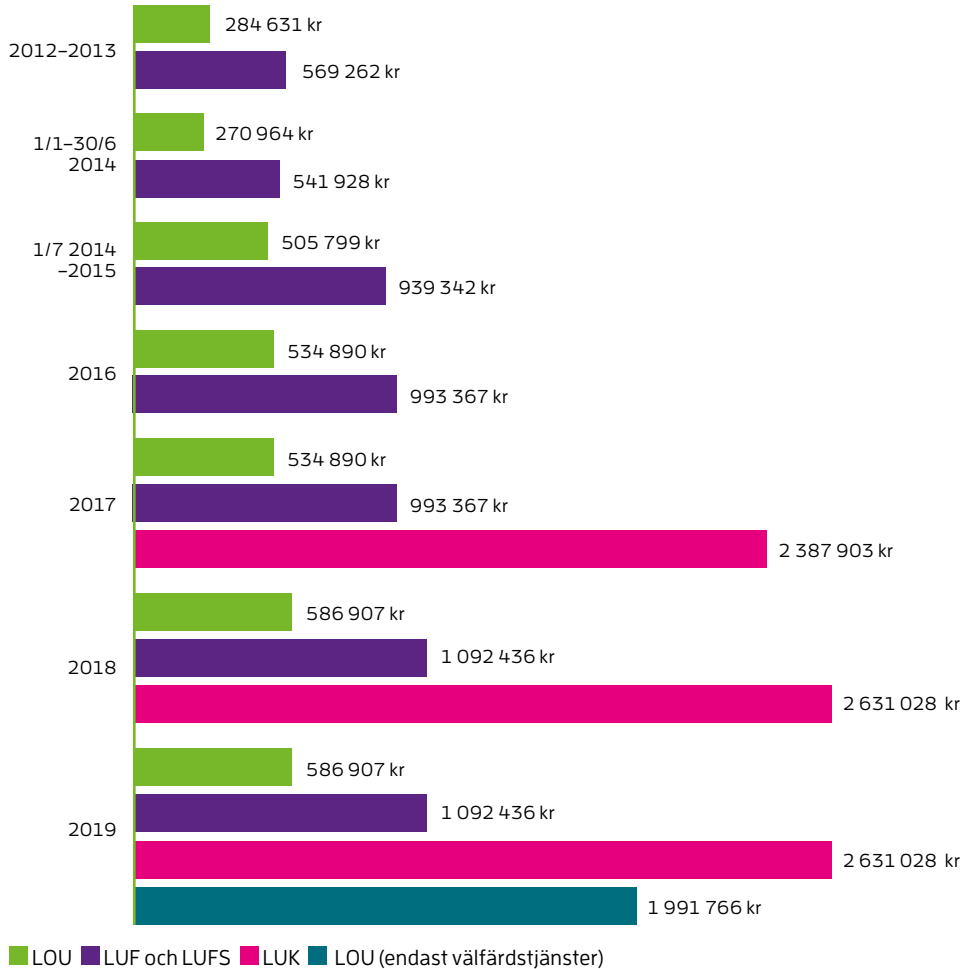
upphandlingar ska annonseras enligt de nationella reglerna ska de publiceras i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig.

Vissa upphandlingar behöver inte annonseras enligt de nationella reglerna. En upphandling utan obligatorisk annonsering enligt de nationella reglerna benämns direktupphandling och innebär att det inte finns några formkrav för vare sig förfarandet eller anbuden. Där emot finns det andra regler som rör direktupphandlingar. Myndigheter ska ha beslutat om riktlinjer för användning av direktupphandling. Dessutom är myndigheter skyldiga att dokumentera direktupphandlingar över 100 000 kronor.

Direktupphandling är enligt upphandlingslagarna endast tillåtet vid följande situationer:

- ▶ Om värdet understiger direktupphandlingsgränsen. I diagram 1 anges direktupphandlingsgränserna för respektive upphandlingslag och år. Värdet av en upphandling ska uppskattas till det totala belopp som ska betalas i upphandlingen, inklusive eventuella options- och förlängningsklausuler. Vid beräkningen ska myndigheten beakta direktupphandlingar av samma slag som är gjorda av myndigheten under räkenskapsåret.¹³
- ▶ Vid upphandling under tröskelvärdena, om förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt de direktivstyrda reglerna är uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl.

13. Upphandlingsmyndigheten 2015. *Är inköpen av samma slag? Hjälpregler för beräkning av kontraktsvärdet vid direktupphandlingar av samma slag*. Rapport 2015:1.

Diagram 1 **Direktupphandlingsgränsen, 2012–2019**

Källa: LOU, LUF, LUFS och LUK samt regeringens tillkännagivande om tröskelvärden vid offentlig upphandling (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Observera att direktupphandling benämns som undantag från annonseringsskyldighet när det gäller välfärdstjänster. För upphandling av välfärdstjänster gäller särskilda regler.

En upphandling genomförd som en direktupphandling när förutsättningarna för det inte är uppfyllda, brukar kallas för otillåten direktupphandling. Avtal som ingåtts i strid med upphandlings-

lagarna kan ogiltigförklaras av domstol. Den upphandlande myndigheten kan även tvingas betala upphandlings-skadeavgift och skadestånd.

3

UPPHANDLINGS- PLIKTIGA INKÖP

3.1 Upphandlingar för 706 miljarder kronor år 2017	34
3.2 Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp	36
3.3 Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna	37

3. Upphandlingspliktiga inköp

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 706 miljarder kronor 2017. Detta motsvarade omkring en sjättedel av BNP till baspris (exklusive moms).

Upphandlingslagarna omfattar inte bara inköp som görs med offentliga medel. Till exempel omfattas vissa privatägda bolag som verkar inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Samtidigt är inte alla offentliga inköp upphandlingspliktiga. Till exempel omfattas inte köp av mark och hyra av lokaler av upphandlingslagarna.

3.1 Upphandlingar för 706 miljarder kronor

Begreppet upphandlingspliktiga inköp avser det som borde ha upphandlats – oavsett om detta skett i praktiken eller inte. Att beräkna värdet av det som i praktiken upphandlas i Sverige är svårt. Därför beräknas istället de upphandlingspliktiga inköpen – värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna. Uppskattningen av de upphandlingspliktiga inköpen utgår från nationalräkenskaperna.

De upphandlingspliktiga inköpen hade sammanlagt ett värde på 706 miljarder kronor (exklusive moms) 2017. Detta motsvarade drygt en sjättedel av BNP till baspris. Andelen av BNP har minskat något under de senaste åren.

Beräkningen av värdet av den offentliga upphandlingen sker med två års eftersläpning. Eftersläpningen beror på publiceringstillfällena för de olika uppgifter som ingår i beräkningen.

Tabell 2 **Upphandlingspliktiga inköp, värde och andel av BNP, 2013–2017**

	2013	2014	2015	2016	2017
Upphandlingspliktiga inköp (mdkr)	624	629	650	691	706
BNP till baspris (mdkr)	3 337	3 491	3 721	3 876	4 049
Andel av BNP till baspris	18,7 %	18,0 %	17,5 %	17,8 %	17,4 %

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: BNP till baspris exkluderar skatter och subventioner.

**Värdet av
den offentliga
upphandlingen 2017**

706

miljarder kronor

(exklusive moms)

17,4 %

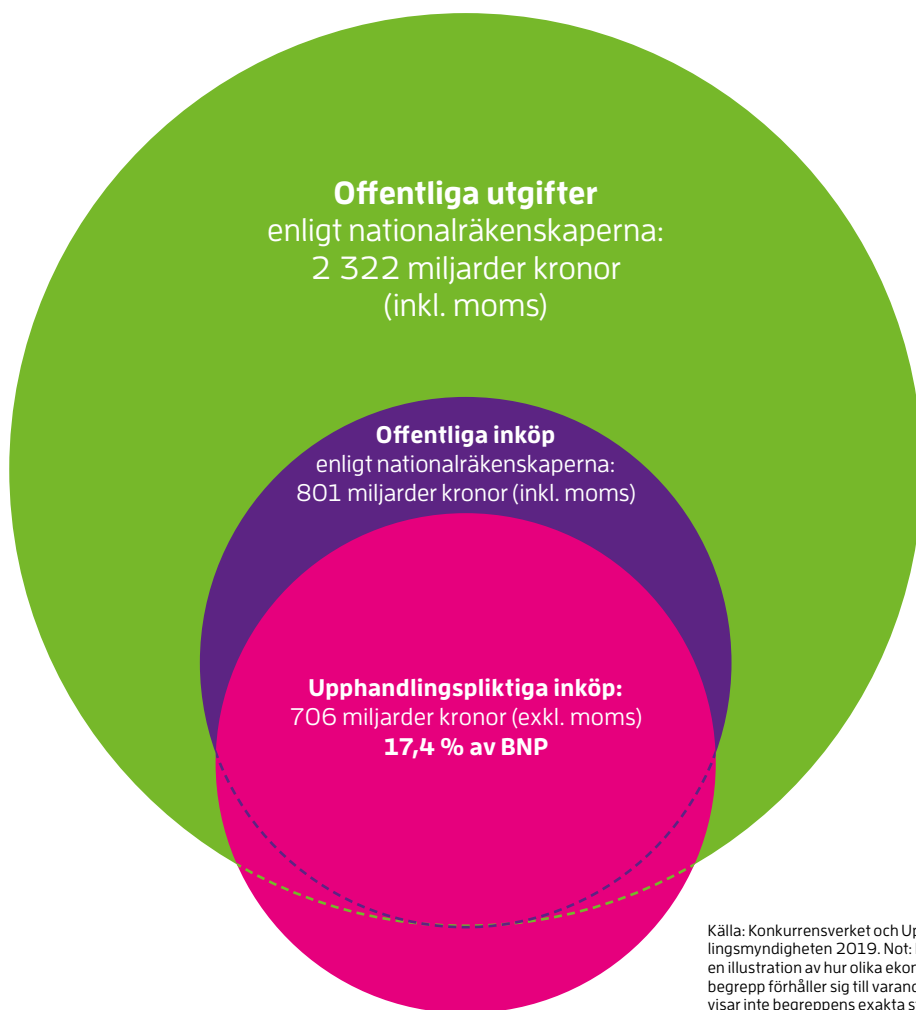
av BNP till baspris

3.2 Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp

Flera olika begrepp förekommer för att beskriva hur offentliga medel används. Dessa begrepp överlappar delvis och är

lätta att förväxla, men de beskriver olika värden. Figur 1 illustrerar hur offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp förhåller sig till varandra.

Figur 1 **Offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp, 2017**

De *offentliga utgifterna* framgår av nationalräkenskaperna. Transaktioner mellan myndigheter exkluderas för att inte sådana utgifter ska räknas med flera gånger.

De *offentliga inköpen* omfattar i princip alla inköp som görs av myndigheter. Alla offentliga utgifter är inte inköp. Till exempel utgör följande offentliga utgifter inte inköp:

- ▶ löner till offentliganställda
- ▶ ränta på statsskulden
- ▶ pensioner
- ▶ underhållsstöd
- ▶ föräldrapenning
- ▶ sjukpenning.

Alla inköp ingår inte i de offentliga inköpen enligt nationalräkenskapernas definition. Till exempel saknas inköp av lokaltrafik, avfallshantering för medborgarnas räkning, upphandlingspliktiga inköp som görs av offentliga och privata företag samt inbördes köp mellan olika myndigheter.

De *upphandlingspliktiga inköpen* avser de inköp som omfattas av upphandlingslagarna och som borde ha upphandlats, oavsett om detta skett i praktiken eller inte. Alla offentliga inköp är dock inte upphandlingspliktiga, och dessutom omfattar upphandlingslagarna inte bara inköp som görs med offentlig medel.

3.3 Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna

Alla offentliga inköp omfattas inte av upphandlingslagarna. Därför används begreppet *upphandlingspliktiga inköp* för inköp som omfattas av de svenska upphandlingslagarna. Exempel på offentliga inköp som inte omfattas av de svenska upphandlingslagarna är lokalhyror, vissa sociala naturaförmåner och viss försvarsmateriel. Utöver upphandlingslagarna finns i Sverige ytterligare nationella regler för myndigheters köp av tjänster samt utbetalningar av ersättning för olika tjänster. Exempel på sådana är LOV och skollagen.

För att uppskatta de upphandlingspliktiga inköpen används här offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna som utgångspunkt.¹⁴ De offentliga inköpen utgörs av offentlig sektors insatsförbrukning, bruttoinvesteringar och sociala naturaförmåner exklusive moms. Detta räknas samman med de upphandlingspliktiga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna under offentliga inköp. Vidare finns flera undantag från upphandlingsplikten som exkluderas från de offentliga inköpen. Detta redovisas översiktligt i avsnitt 3.3.1–3.3.4. För en mer ingående redovisning av beräkningen, se bilaga 1. I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende

14. För mer information, se Mats Bergman 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport.

upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

3.3.1 Inköp som inte baseras på avtal

För att inköp ska omfattas av upphandlingslagarna krävs bland annat att de grundas på offentliga avtal. Ett exempel på inköp som inte utgör ett offentligt avtal är interna köp. Med detta avses till exempel när enheter inom samma juridiska person överför resurser mellan varandra. Sådana överföringar omfattas därmed inte av upphandlingslagarna. En del av dessa kan uppskattas och exkluderas från de offentliga inköpen som inte ingår i nationalräkenskaperna. Andra går inte att uppskatta och inkluderas därför i beräkningen av upphandlingspliktiga inköp.

3.3.2 Undantag från upphandlingslagarna

EU:s upphandlingsdirektiv innehåller ett antal uttryckliga undantag som även är undantagna i den svenska lagstiftningen.¹⁵ Medlemsstaterna har inga möjligheter att införa egna undantag från EU:s upphandlingsdirektiv utöver de undantag som anges i direktiven. De gäller bland annat: förvärv eller hyra av

mark eller annan fast egendom (dock inte byggentreprenader), vissa tv- eller radiotjänster, tjänstekontrakt som tilldelas på grund av ensamrätt, kontrakt som tillkommit genom intern upphandling och upphandling mellan upphandlande myndigheter under vissa förutsättningar. En del av undantagen kan skattas och därmed exkluderas för att beräkna de upphandlingspliktiga inköpen. Andra undantag kan inte skattas och inkluderas därför i beräkningen av upphandlingspliktiga inköp.

Tjänstekoncessioner har tidigare varit undantagna från EU:s upphandlingsdirektiv, men de har nu ett eget direktiv. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom lagen om upphandling av koncessioner (LUK), som trädde i kraft den 1 januari 2017. Därmed borde tjänstekoncessioner räknas bort från de upphandlingspliktiga inköpen 2013–2016 men finnas med 2017. Eftersom uppgifter som krävs för att skatta värdet av tjänstekoncessionerna saknas, ingår de i beräkningen för samtliga år.

3.3.3 Ersättningar som betalas enligt särskild lagstiftning

Utbetalningar till företag som görs enligt vissa särskilda lagstiftningar omfattas inte av upphandlingslagarna.

15. För mer information, se till exempel artiklarna 8–15 i LOU-direktivet och artiklarna 18–24 i LUF-direktivet.

Ett par exempel är:

- ▶ ersättning till fristående skolor och förskolor
- ▶ ersättning för läkemedel inom läkemedelsförmånen
- ▶ ersättning inom tandvårdsförmånen
- ▶ assistansersättning
- ▶ ersättning till vissa fysioterapeuter och så kallade taxeläkare.

En viktig skillnad mellan utbetalningar enligt dessa regelverk och inköp enligt upphandlingslagarna är att den myndighet som betalar inte bestämmer vilka tjänster eller varor som ska köpas in. Reglerna innebär också att utbetalande

myndigheter saknar möjlighet att ställa krav eller villkor på det som levereras.

3.3.4 Andra inköp som omfattas av upphandlingslagarna

Slutligen kompletteras beräkningen med inköp som inte är offentliga inköp i nationalräkenskaperna men som ändå omfattas av upphandlingslagarna. Detta rör till exempel offentligt ägda företag och verksamheter i privat regi inom försörjningssektorerna som bedrivs med ensamrätt eller en särskild rättighet. Försörjningssektorerna utgörs av viss verksamhet inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

4

ANNONSERADE UPPHANDLINGAR

4.1	Antalet annonserade upphandlingar oförändrat	43
4.2	Flest upphandlingar i Stockholms län	44
4.3	Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete	47
4.4	Andelen direktivstyrda upphandlingar är oförändrad	49
4.5	Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande	50
4.6	Tilldelningsgrunden pris är något vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	51
4.7	Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal	53
4.8	Inrättande av dynamiska inköpssystem ökar	56
4.9	Avtalen är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar	57
4.10	Av alla upphandlingar avbryts 14 procent	60
4.11	I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud	61

4. Annonserade upphandlingar

Under 2018 annonserades 18 522 upphandlingar i enlighet med upphandlingslagarna. Antalet har varit i stort sett oförändrat under de senaste fyra åren. Andelen upphandlingar som styrs av EU:s upphandlingsdirektiv har ökat varje år sedan 2013 men denna ökning avstannade 2018. År 2018 var andelen 45 procent.

Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län var de vanligaste leveransorterna 2018. Närmare hälften av upphandlingarna (46 procent) som annonserades 2018 hade något av de tre storstadslänen som leveransort.

Nära fyra av tio upphandlingar (37 procent) under 2018 avser CPV 45 *Anläggningsarbete*.

Den vanligaste typen av förfarande vid upphandling var förenklat förfarande, som användes i 53 procent av alla annonserade upphandlingar. Näst vanligast var öppet förfarande, som användes i 41 procent av upphandlingarna. Av de myndigheter som annonserade minst en upphandling 2018 använde sig 69 procent enbart av förenklat eller öppet förfarande.

Tilldelningsgrunden *pris* var något vanligare än *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund 2018. Tilldelningsgrunden *kostnad* används i mycket liten utsträckning.

Närmare fyra av tio upphandlingar (37 procent) avsåg ramavtal 2018. Ramavtal var vanligare vid upphandling över tröskelvärdena än vid upphandling under tröskelvärdena.

Under 2018 annonserades 56 upphandlingar som avsåg inrättande av ett dynamiskt inköpssystem (DIS).

Sju av tio upphandlingar (67 procent) som annonserades 2018 avsåg avtalsperioder om 3–4 år, inklusive eventuella optioner till förlängning.

Av alla upphandlingar som annonserades 2018 avbröts 14 procent. Andelen upphandlingar som avbryts har ökat årligen sedan 2013.

Den genomsnittliga anbudstiden var 35 dagar och handläggningstiden för att utvärdera anbud var i genomsnitt 30 dagar under 2018.

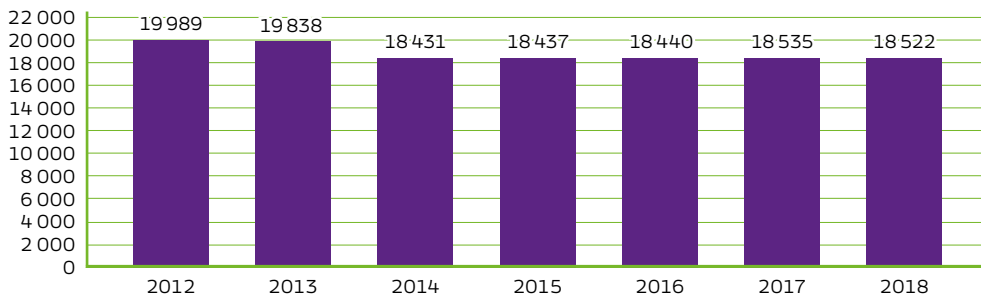
4.1 Antalet annonserade upphandlingar oförändrat

Upphandlingslagarna innebär att när en myndighet ska genomföra ett upphandlingspliktigt inköp med värde över direktupphandlingsgränsen måste upphandlingen annonseras i en elektronisk annonsdatabas som är allmänt tillgänglig. Vid upphandling enligt LUF är det tillåtet att i stället annonsera i annan form som möjliggör effektiv konkurrens. Direktivstyrda upphandlingar ska annonseras i TED. Fram till LOU och LUF trädde i kraft den 1 januari 2017 var det vid sådana upphandlingar som översteg direktupphandlingsgränsen men understeg tröskelvärdena tillåtet

att i stället annonsera i annan form som möjliggjorde effektiv konkurrens.

År 2018 annonserade upphandlande myndigheter 18 522 upphandlingar i enlighet med upphandlingslagarna. Antalet har varit i stort sett oförändrat under perioden 2014–2016 men ökade marginellt 2017 med knappt en halv procent. Jämfört med 2012 och 2013 annonserades betydligt färre upphandlingar 2014, 2015, 2016, 2017 och 2018. Orsaken till minskningen 2014 var sannolikt att direktupphandlingsgränsen höjdes väsentligt 1 juli 2014, vilket innebär att färre upphandlingar behöver annonseras.

Diagram 2 **Antal annonserade upphandlingar, 2012–2018**

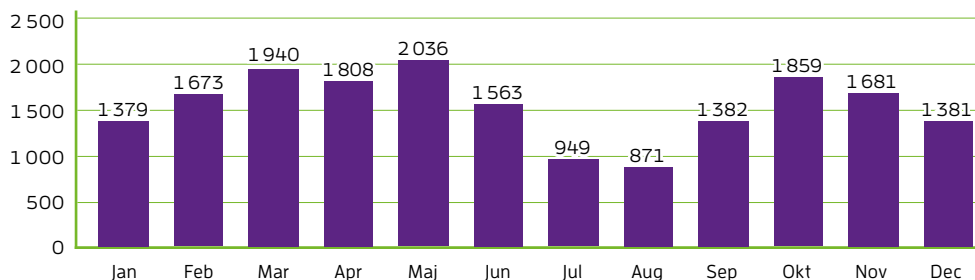

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

18 522
UPPHANDLINGAR
ANNONSERADES 2018

Fördelningen av annonserade upphandlingar mellan månaderna ser ut på ett liknande cykliskt sätt år efter år. Antalet annonserade upphandlingar är som högst under mars, april och maj och som lägst under juli och augusti.

Diagram 3 **Antal annonserade upphandlingar efter månad, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

4.2 Flest upphandlingar i Stockholms län

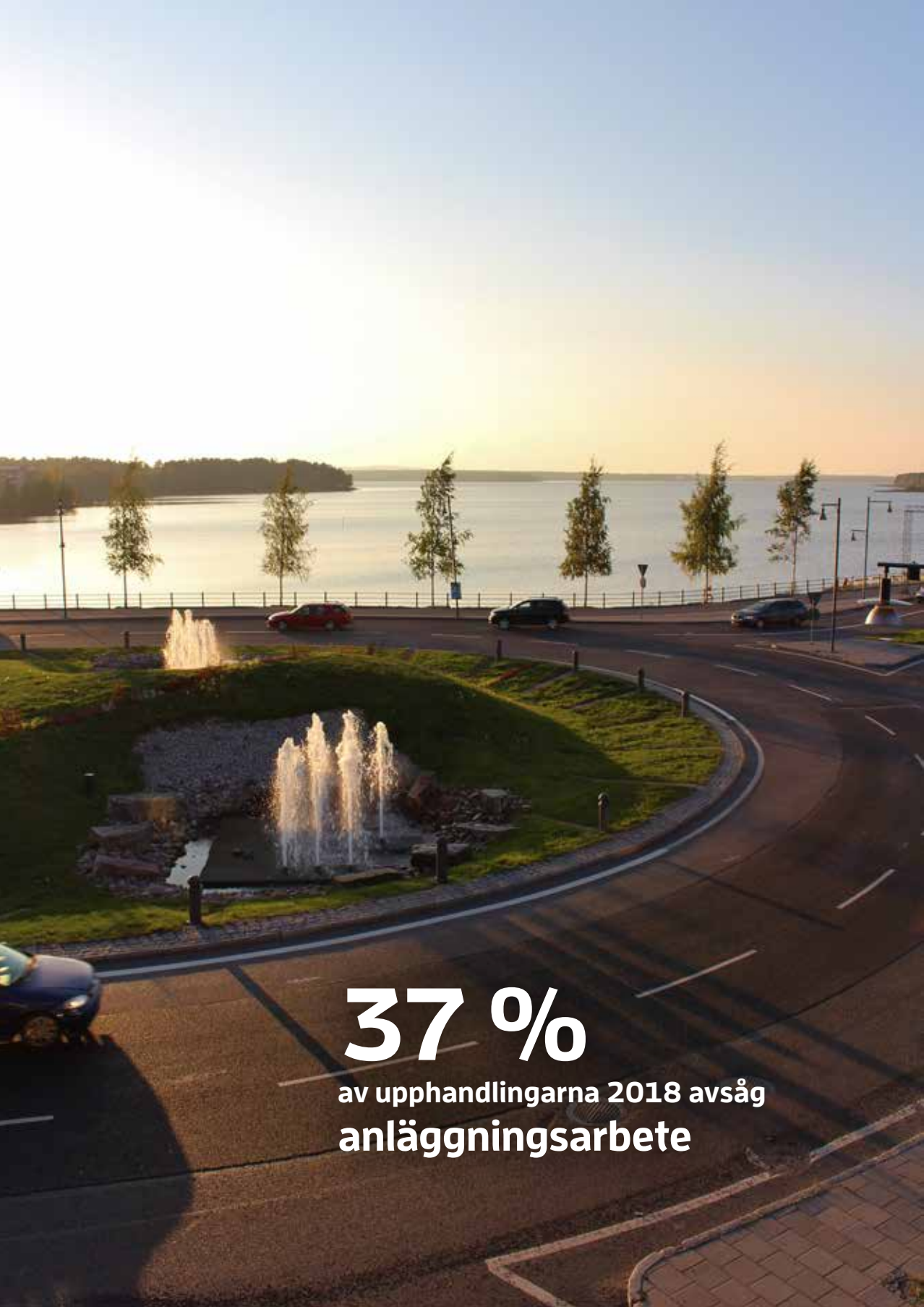
Var varan, tjänsten eller byggentreprenaden ska levereras anges i annonsen som leveransort. En enskild upphandling kan ha mer än en leveransort. Alla annonser innehåller därmed minst en regionkod för varan, tjänsten eller byggentreprenadens leveransort. Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län

var 2018 de vanligaste regionerna för leveransort. Av samtliga upphandlingar som annonserades hade 46 procent något av de tre länen Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län som leveransort. Upphandlingar där leveransorten inte anses vara avgörande har Sverige som leveransort. I genomsnitt hade upphandlingarna 1,1 regionkoder 2018.

Tabell 3 **Antal annonserade upphandlingar efter leveransort, 2013–2018**

Leveransort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Stockholms län	3 593	3 332	3 274	3 180	3 359	3 483	19 %
Västra Götalands län	3 195	2 808	2 805	2 770	3 021	2 962	16 %
Skåne län	2 136	1 908	2 028	2 065	2 204	2 153	12 %
Östergötlands län	1 017	1 069	1 118	1 049	1 154	999	5 %
Uppsala län	752	869	772	881	911	849	5 %
Jönköpings län	856	809	745	782	827	825	4 %
Norrbottnens län	829	841	780	780	861	791	4 %
Västerbottens län	904	715	718	671	772	701	4 %
Hallands län	624	643	651	657	720	679	4 %
Dalarnas län	614	616	624	577	677	639	3 %
Gävleborgs län	572	543	582	576	600	601	3 %
Värmlands län	620	515	581	579	625	596	3 %
Södermanlands län	555	624	463	572	634	570	3 %
Kalmar län	471	523	480	489	560	569	3 %
Örebro län	445	434	489	537	619	554	3 %
Västernorrlands län	546	520	532	484	517	535	3 %
Västmanlands län	539	458	562	521	553	520	3 %
Kronobergs län	471	480	395	409	451	458	2 %
Blekinge län	350	357	351	411	437	407	2 %
Jämtlands län	370	347	349	338	347	324	2 %
Gotlands län	152	155	176	172	235	191	1 %
Sverige	1 182	944	955	1 066	799	766	4 %
Utanför Sverige	362	114	65	108	173	233	1 %

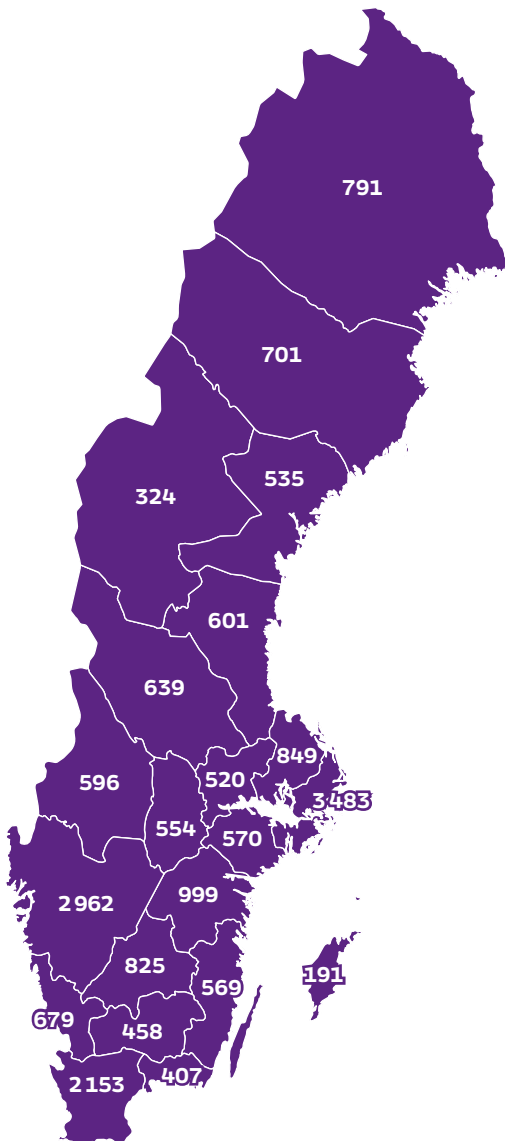
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Andelarna summerar till mer än 100 procent eftersom vissa upphandlingar har mer än en leveransort.

37 %

av upphandlingarna 2018 avsåg
anläggningsarbete

Figur 2 **Antalet annonserade upphandlingar efter leveransort, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

4.3 Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete

En annons om upphandling ska innehålla minst en CPV-kod som beskriver den kategori varor, tjänster eller byggentreprenader som upphandlingen avser. CPV-koderna är uppbyggda i en trädstruktur som består av åtta siffror, där de två första siffrorna anger huvudgrupp och de efterföljande siffrorna anger en ökande grad av precisering. CPV-koderna fastställs av Europeiska kommissionen. CPV-koderna syftar till att möjliggöra för leverantörer att avgränsa sitt sökande till sådana upphandlingar som de är intresserade av. Sammanlagt finns närmare 10 000 CPV-koder.

Genom CPV-koder kan upphandlingar delas in branschvis i olika CPV-huvudgrupper. Vanligast var CPV 45 *Anläggningsarbete*. Av de upphandlingar som annonserades 2018 hade 37 procent minst en kod inom CPV 45 *Anläggningsarbete*. Det är vanligt att annonser om upphandling har flera CPV-koder eftersom upphandlingar ofta avser kombinationer av flera olika varor och tjänster. Därför kan de också tillhöra flera CPV-huvudgrupper. De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna 2018 har, med några undantag, varit de vanligaste i flera år. För mer information, se tabell 79, bilaga 2.

Tabell 4 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna, 2018**

CPV	Benämning	Antal	Andel
45	Anläggningsarbete	6 775	37 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	2 228	12 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 935	10 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 477	8 %
50	Reparation och underhåll	1 125	6 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 105	6 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	1 024	6 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	946	5 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	937	5 %
51	Installation (utom programvara)	919	5 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

De flesta annonser om upphandling innehåller en så kallad huvudsaklig CPV-kod, det vill säga den CPV-kod myndigheten anser bäst beskriver föremålet för upphandling. Uppgifter om huvudsaklig CPV-kod i upphandlingar ger en liknande bild av vilka CPV-huvudgrupper som är de vanligaste.

Under 2018 var CPV 45 *Anläggningsarbete* den vanligast förekommande CPV-huvudgruppen (27 procent), följt av CPV 71 *Arkitekt- bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster* (8 procent) och CPV 79 *Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet* (7 procent).

Tabell 5 De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna utifrån huvudsaklig CPV-kod, 2018

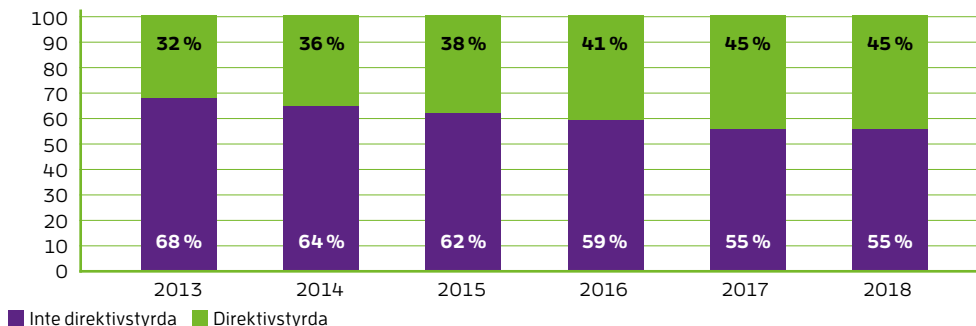
CPV	Benämning	Antal	Andel
45	Anläggningsarbete	5 036	27 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	1 425	8 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 260	7 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	955	5 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	841	5 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	802	4 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	526	3 %
48	Programvara och informationssystem	473	3 %
50	Reparation och underhåll	436	2 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	403	2 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om huvudsaklig CPV-kod saknas för 6 procent av alla upphandlingar 2018.

Den statistik som redovisas visar de tio vanligaste CPV-huvudgrupperna 2018 utifrån antalet upphandlingar. CPV 85 *Hälso- och sjukvård samt socialvård* (709) och CPV 60 *Transporter utom avfalls-transport* (509) är exempel på CPV-huvudgrupper med ett förhållandevis litet antal upphandlingar, men där värdet på enskilda upphandlingar kan antas vara mycket högt. Analyser av värden skulle sannolikt ge en annorlunda bild av de vanligaste CPV-huvudgrupperna i Sverige, men för närvarande saknas tillförlitliga uppgifter som möjliggör sådana analyser. För mer information, se avsnitt 1.3.

4.4 Andelen direktivstyrda upphandlingar är oförändrad

Andelen direktivstyrda upphandlingar har ökat årligen sedan 2013, men 2018 avstannade ökningen. År 2018 omfattades 45 procent av alla annonserade upphandlingar av EU:s upphandlingsdirektiv. Upphandlingar som inte var direktivstyrda var därmed fortfarande vanligast. Det saknas uppgifter om värdet på annonserade upphandlingar, men utvecklingen mot en högre andel direktivstyrda upphandlingar tyder på att värdet på de upphandlingar som annonseras ökar.

Diagram 4 **Andelen direktivstyrda och inte direktivstyrda upphandlingar, 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: I uppgifterna ingår inte förfaranden som avser koncessioner, eftersom det inte framgår om de är direktivstyrda eller inte.

4.5 Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande

En upphandling genomförs genom ett förfarande. Vilka förfaranden som den upphandlande myndigheten får välja bland beror på upphandlingens värde i förhållande till tröskelvärdena samt, om det är fråga om en tjänst, på vilken typ av tjänst som ska upphandlas. Upphandlingsprocessen ser olika ut beroende på vilket förfarande som den upphandlande myndigheten använder. Bland annat skiljer sig förfarandena åt i fråga om annonsering och tidsfrister och om myndigheten får förhandla med anbudsgivarna eller inte.

Annonserade upphandlingar som inte är direktivstyrda kan genomföras genom förenklat förfarande eller urvals förfarande. Förenklat förfarande innebär att upphandlingen annonseras nationellt och att vem som helst kan

45 %

av upphandlingarna 2018 var **direktivstyrda**

lämna anbud. Detta var det vanligaste förfarandet 2018. Användningen av förenklat förfarande har dock minskat de senaste åren och minskade med 2 procent 2018 jämfört med 2017.

Vid direktivstyrd upphandling finns ett flertal förfaranden att välja mellan. Den vanligaste formen av direktivstyrd upphandling, öppet förfarande, användes i 41 procent av alla upphandlingar 2018. Detta förfarande innebär att upphandlingen ska annonseras i EU:s gemensamma annonsdatabas TED och att vem som helst kan lämna anbud. Övriga förfaranden används i betydligt mindre utsträckning.

Tabell 6 **Antalet annonserade upphandlingar efter förfarande, 2013–2018**

Förfarande	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Inte direktivstyrda upphandlingar	13 381	11 801	11 314	10 766	10 190	10 073	54 %
Förenklat förfarande	13 106	11 556	11 130	10 548	10 057	9 861	53 %
Urvalsförfarande	275	245	184	218	133	212	1 %
Direktivstyrda upphandlingar	6 380	6 547	7 024	7 555	8 251	8 373	45 %
Öppet förfarande	5 668	5 795	6 339	6 860	7 431	7 538	41 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	540	531	517	530	631	619	3 %
Selektivt förfarande	146	182	146	132	149	180	1 %
Konkurrenspräglad dialog	23	26	19	30	38	34	0 %
Kvalificeringssystem	3	13	3	3	2	0	0 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	-	-	-	-	-	2	0 %
Annat	77	83	99	119	94	76	0 %
Förfarande för upphandling av en koncession	77	83	99	119	94	76	0 %
Totalt	19 838	18 431	18 437	18 440	18 535	18 522	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Med kvalificeringssystem avses här kvalificeringssystem enligt LUF

Relativt få myndigheter upphandlar genom andra förfaranden än öppet eller förenklat förfarande. Av de myndigheter som annonserade minst en upphandling 2018 upphandlade 69 procent enbart med öppet och/eller förenklat förfarande.

4.6 Tilldelningsgrunden pris är något vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet

Tilldelningsgrunden avgör hur avtal tilldelas vid upphandling. För att bestämma vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga finns tre grunder för utvärdering att välja mellan: *bästa förhållandet mellan pris och*

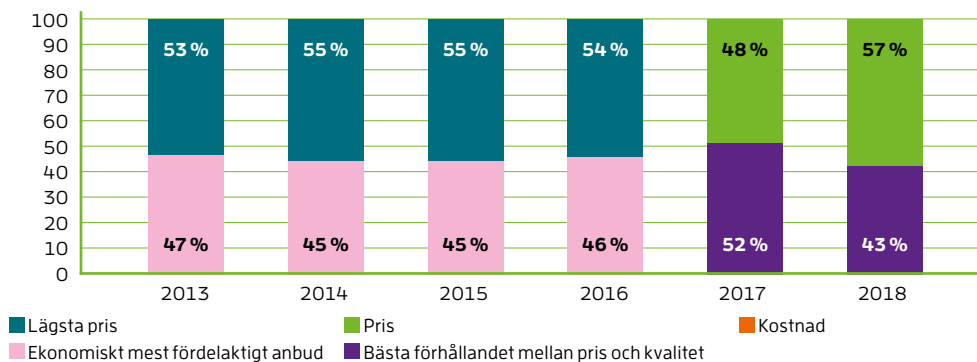
kvalitet, kostnad samt *pris*. Vid utvärdering av vilket anbud som ska antas på grunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* tar den upphandlande myndigheten hänsyn till andra tilldelningskriterier, utöver pris. Vilken kvalitet som upphandlingen resulterar i beror på vilka krav som ställs. Vid tillämpning av grunden pris ska avtalet tilldelas den som till lägst pris uppfyller alla obligatoriska krav. Grunden *kostnad* är ett utökat kostnadsbegrepp och fastställs genom en analys av kostnadseffektivitet, där till exempel livscykelkostnader kan ingå. Det är möjligt att ställa lika höga krav på kvalitet oavsett vilken tilldelningsgrund som används.

Statistiken i denna rapport redovisas delvis enligt de tidigare gällande tilldelningsgrunderna, eftersom rapporten även avser en tidsperiod då de gamla tilldelningsgrunderna fortfarande gällde. Innan 2017 kunde tilldelningsgrunderna vara antingen *lägsta pris* (motsvaras i dag av grunden *pris*) eller *ekonomiskt mest fördelaktiga anbud* (motsvaras i dag av grunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet*).

Fördelningen mellan tilldelningsgrunderna *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* samt *pris* är relativt jämn.

Den tilldelningsgrund som användes något oftare 2018 var *pris*. Tilldelningsgrunden användes i 57 procent av alla annonserade upphandlingar. Tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* användes i 43 procent av alla annonserade upphandlingar. Tilldelningsgrunden *kostnad* användes endast i ett fåtal upphandlingar 2018. Eftersom tilldelningsgrunderna förändrades den 1 januari 2017 bör jämförelser mellan tidigare år (före 2017) och senare år (2017 och 2018) göras med viss försiktighet.

Diagram 5 **Andelen annonserade upphandlingar efter tilldelningsgrund, 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 6 procent av alla upphandlingar 2013, 9 procent för 2014, 8 procent för 2015, 8 procent för 2016, 4 procent för 2017 och 11 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttagas.

Vid upphandlingar som inte är direktivstyrda var det vanligast att *pris* användes som tilldelningsgrund (63 procent). Vid direktivstyrda upphandlingar var det

däremot lika vanligt att *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* och *pris* användes som tilldelningsgrund (50 procent vardera).

Tabell 7 Annonserande upphandlingar efter förfarande och tilldelningsgrund, 2018

Förfarande	Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	Kostnad	Pris
Inte direktivstyrda upphandlingar	37 %	0 %	63 %
Förenklat förfarande	37 %	0 %	63 %
Urvalsförfarande	80 %	1 %	18 %
Direktivstyrda upphandlingar	50 %	0 %	50 %
Öppet förfarande	49 %	0 %	51 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	74 %	0 %	26 %
Konkurrenspräglad dialog	87 %	0 %	13 %
Kvalificeringssystem	88 %	0 %	13 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	100 %	0 %	0 %
Annat	74 %	0 %	26 %
Förfarande för upphandling av en koncession	74 %	0 %	26 %
Totalt	43 %	0 %	57 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 11 procent av alla upphandlingar 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas. Med kvalificeringssystem avses här kvalificeringssystem enligt LUF

4.7 Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal

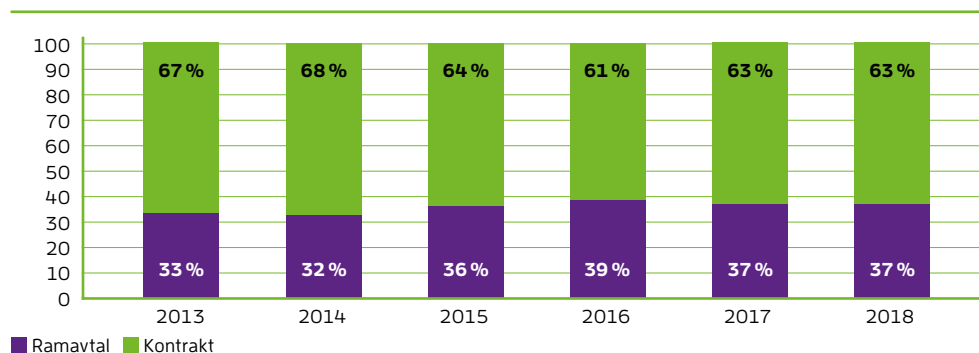
Ramavtal är ett avtal som ingås för att bestämma villkoren för kommande kontrakt som ska tilldelas under en given tidsperiod. Tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal kallas ibland

för avrop. Av de upphandlingar som annonserades 2018 avsåg 37 procent ramavtal. Andelen upphandlingar som avser ramavtal har ökat relativt kraftigt mellan 2013 och 2016, men minskade något 2017. Andelen ramavtal är oförändrad 2018 jämfört med 2017.

37 %

av alla upphandlingar 2018

AVSÅG RAMAVTAL

Diagram 6 **Andelen upphandlingar som avser ramavtal och kontrakt, 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Andelen ramavtal var högre vid upphandlingar som var direktivstyrda. Av de direktivstyrda upphandlingarna

avsåg 48 procent ramavtal. Av de upphandlingar som inte var direktivstyrda utgjordes 28 procent av ramavtal.

Tabell 8 **Annonserade upphandlingar efter förfarande och typ av avtal, 2018**

Förfarande	Antal upphandlingar	Varav ramavtal	Andel ramavtal
Inte direktivstyrda upphandlingar	10 073	2 777	28 %
Förenklat förfarande	9 861	2 720	28 %
Urvalsförfarande	212	57	27 %
Direktivstyrda upphandlingar	8 373	4 043	48 %
Öppet förfarande	7 538	3 827	51 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	619	142	23 %
Selektivt förfarande	180	68	38 %
Konkurrenspräglad dialog	34	5	15 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	2	1	50 %
Annat	76	8	11 %
Förfarande för upphandling av en koncession	76	8	11 %
Totalt	18 522	6 828	37 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Användningen av ramavtal är vanligt förekommande inom både stat, landsting och regioner, samt kommuner. Statliga bolag var den kategori av upphandlande myndigheter som hade högst andel upphandlingar som avser

ramavtal 2018 (48 procent). Andelen var lägst i kategorin övriga landstings- och regionägda bolag. I denna kategori avsåg 27 procent av alla upphandlingar ramavtal.

Tabell 9 Annonserade upphandlingar efter myndighetstyp och typ av avtal, 2018

Myndighet	Antal upphandlingar	Varav ramavtal	Andel ramavtal
Stat	3 487	1 302	37 %
Statliga myndigheter	3 090	1 113	36 %
Statliga bolag	397	189	48 %
Kommun	12 697	4 537	36 %
Kommuner	8 762	3 213	37 %
Kommunala bolag	3 935	1 324	34 %
Landsting och region	1 957	875	45 %
Landsting och regioner	1 786	829	46 %
Landsting och regionägda bolag	171	46	27 %
Övriga organisationer	381	95	25 %
Övriga organisationer	381	114	30 %
Totalt	18 522	6 828	37 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Upphandlande myndigheter kan även under vissa förutsättningar upphandla från eller genom inköpscentraler. Exempelvis ska statliga myndigheter vanligtvis avropa från de ramavtal som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet upphandlat. Kommuner och landsting eller regioner kan exempelvis

avropa från ramavtal som SKL Kommentus Inköpscentral upphandlat. Inom IT och telekom samt inom administrativa stödsystem kan kommuner och landsting eller regioner använda de ramavtal som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet eller Ekonomistyrningsverket upphandlat.

4.8 Inrättande av dynamiska inköpssystem ökar

LOU och LUF ger upphandlande myndigheter och enheter möjlighet att använda sig av dynamiska inköpssystem (DIS). Dessa kan användas för återkommande inköp av varor, tjänster eller byggtrenader som är allmänt tillgängliga på marknaden och har egenskaper som tillgodoser den upphandlande myndighetens behov. Ett dynamiskt inköpssystem är inte begränsat till de ursprungliga avtalsparterna på samma sätt som

ramavtal är, utan nya leverantörer kan ansluta efter hand.

Under 2018 annonserades 56 upphandlingar som avsåg inrättande av ett dynamiskt inköpssystem (DIS). Dynamiska inköpssystem används inom många olika områden. Flest upphandlingar 2018 om inrättande av ett DIS avser CPV 45 *Anläggningsarbete* följt av CPV 79 *Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet* och CPV 71 *Arkitekt-, bygg-, ingenjers- och besiktningstjänster*.

Tabell 10 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna vid upphandling som avser inrättande av dynamiskt inköpssystem, 2018**

CPV	Benämning	Antalet upphandlingar
45	Anläggningsarbete	16
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	10
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjers- och besiktningstjänster	9
80	Undervisning och utbildning	7
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	7
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljö tjänster	6
34	Transportutrustning och transport hjälpmedel	6
98	Andra samhälleliga och personliga tjänster	5
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	5
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	4

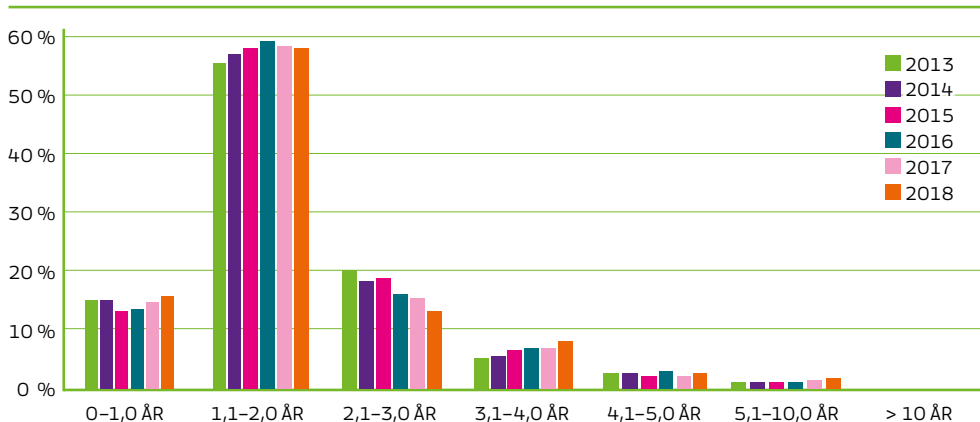
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper. Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ett DIS. Antalet upphandlingar som avser DIS kan därför vara högre i verkligheten.

4.9 Avtalen är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar

De upphandlingar som annonserades 2018 hade en genomsnittlig avtalsperiod om 2,3 år exklusive eventuella optioner till förlängning, det vill säga förlängningsklausuler. Sex av tio upphandlingar (58 procent) avsåg avtalsperioder om 1–2 år. Notera att i denna beräkning är eventuella förlängningsklausuler exkluderade. Förlängningsklausuler är

exkluderade eftersom sådana inte nödvändigtvis nyttjas. Beräkningen visar därför avtalsperioden givet att optioner om förlängning inte utnyttjas. Det saknas information om huruvida optioner nyttjas. Det förekommer givetvis att optioner nyttjas och att avtal förlängs. Detta innebär att beräkningen utan förlängningsklausuler kan vara missvisande i förhållande till hur långa avtalstiderna är i praktiken.

Diagram 7 **Andel annonserade upphandlingar efter avtalsperiod (exklusive optioner till förlängning), 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Enskilda avtalsperioder har avrundats till en decimal innan grupperingarna gjordes. Uppgift om avtalsperiod saknas för 49 procent av alla upphandlingar 2013, 50 procent för 2014, 47 procent för 2015, 45 procent för 2016, 42 procent för 2017 och 37 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

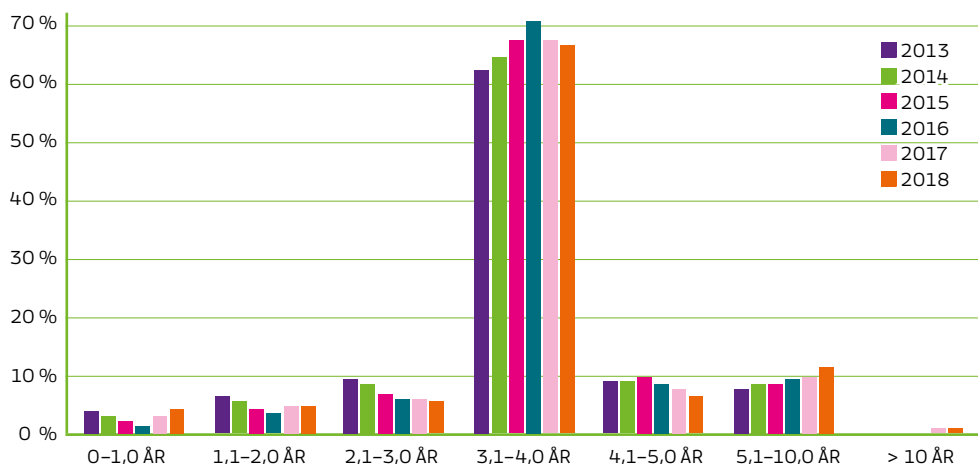
Inklusive eventuella optioner till förlängningar var den genomsnittliga avtalsperioden 4,2 år för de upphandlingar som annonserades 2018. Nära sju av tio upphandlingar (67 procent) avsåg avtalsperioder om 3–4 år. I denna beräkning är eventuella optioner om

förlängning, det vill säga förlängningsklausuler, inkluderade. Drygt 80 procent av upphandlingar som avser ramavtal hade en avtalsperiod om 3–4 år. För upphandlingar som avser kontrakt hade 44 procent en avtalsperiod om 3–4 år och 32 procent en avtalsperiod som

översteg 4 år. Den upphandling som annonserades 2018 med längst avtalsperiod, inklusive optioner till förlängning, hade en avtalsperiod om 50 år. Upphandlingen avsåg en tjänst för trygghetskameror som möjliggör fjärrtillsyn hos brukare i ordinärt boende. För drygt 60 procent av alla upphandlingar finns uppgift om avtalsperioder. Cirka 58 procent av dessa upphandlingar avser ramavtal och cirka 42 procent

avser kontrakt. Att uppgifter om avtalsperioder saknas för enskilda upphandlingar kan bero på bortfall eller att myndigheten anser att uppgiften inte är relevant. För många kontrakt är uppgift om avtalsperiod inte relevant för den upphandlande myndigheten i praktiken, exempelvis när parterna fullgör sina åtaganden relativt omgående efter att kontraktet har tecknats.

Diagram 8 **Andel annonserade upphandlingar efter avtalsperiod (inklusive optioner till förlängning), 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2018. Not: Enskilda avtalsperioder har avrundats till en decimal innan grupperingarna gjordes. Uppgift om avtalsperiod saknas för 49 procent av alla upphandlingar 2013, 50 procent för 2014, 47 procent för 2015, 45 procent för 2016, 42 procent för 2017 och 37 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

67%

av avtalen är 3-4 år
(inklusive option till förlängning)

4.10 Av alla upphandlingar avbryts 14 procent

Totalt 2 524 upphandlingar som annonserades 2018 avbröts. Detta motsvarade 14 procent av alla upphandlingar som annonserades 2018. Avbryts en upphandling innebär det att inget ramavtal ingås eller kontrakt tecknas. Andelen avbrutna upphandlingar har ökat kontinuerligt sedan 2013. Uppgiften om andelen avbrutna upphandlingar kan dessutom vara underskattad, eftersom uppgift om

att en upphandling avbrutits inte alltid kommuniceras. Det kan finnas flera skäl till varför en upphandling avbryts. Av de avbrutna upphandlingarna förekommer överprövning i 241 annonserade upphandlingar. Att en upphandling blir föremål för överprövning kan således enbart delvis förklara varför relativt många upphandlingar avbryts. Det saknas information om hur stor andel av de avbrutna upphandlingarna som annonseras på nytt.

Tabell 11 Antalet och andelen avbrutna upphandlingar, 2013–2018

Antalet upphandlingar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal annonserade	19 838	18 431	18 437	18 440	18 535	18 522
Antal avbrutna	1 736	1 737	1 890	2 112	2 442	2 524
Andel avbrutna	9 %	9 %	10 %	11 %	13 %	14 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Det finns skillnader mellan branscher och segment vad avser andelen avbrutna upphandlingar. Störst andel avbrutna upphandlingar 2018 fanns inom CPV 70 *Tjänster avseende fast egendom* (20,7 procent), CPV 48 *Programvara och informationssystem* (19,4 procent) och CPV 35 *Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning* (19,4 procent). Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2018 var CPV 45 *Anläggningsarbete*, där 15,2 procent av alla upphandlingar avbröts. För mer information, se tabell 80 bilaga 2.

14 %
av alla upphandlingar
som annonserades 2018
AVBRÖTS

Tabell 12 **Andelen avbrutna upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2018**

CPV	Benämning	Antal upphandlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
70	Tjänster avseende fast egendom	121	25	20,7 %
48	Programvara och informationssystem	731	142	19,4 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	309	60	19,4 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	225	40	17,8 %
51	Installation (utom programvara)	919	163	17,7 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	522	91	17,4 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	158	27	17,1 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	362	60	16,6 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	254	41	16,1 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	174	28	16,1 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: I tabellen redovisas endast CPV-huvudgrupper med över 10 annonserade upphandlingar 2018.

Lägst andel avbrutna upphandlingar fanns inom, CPV 76 *Tjänster för olje- och gasindustrin* (2,0 procent), CPV 73 *FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster* (9,2 procent) och CPV 92 *Fritids-, kultur- och sporttjänster* (9,7 procent). För mer information, se tabell 80 bilaga 2.

4.11 I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud

Den upphandlande myndighetens val av förfarande styr bland annat i vilka steg upphandlingen ska genomföras, vilka tidsfrister som gäller och om myndigheten får förhandla med leverantörerna eller inte. Vissa förfaranden har exempelvis minimifrister att ta hänsyn till medan andra inte har det.

Valet av förfarande påverkar därmed i hög utsträckning hur lång tid det tar att genomföra en upphandling.

År 2018 var den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden för annonserade upphandlingar 35 dagar. Den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden visar tiden från dagen för annonsering till sista dagen för inlämnande av anbudsansökan eller anbud. Direktivstyrda upphandlingar hade en något längre ansöknings- och anbudstid än inte direktivstyrda upphandlingar, 39 dagar mot 32 dagar. Längden på den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden varierar med förfarande. Inga betydande förändringar har skett under de senaste sex åren där den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden varit 35–38 dagar.

Långa handläggningstider kan vara kostsamma för upphandlande myndigheter och innebär osäkerhet för de anbudsgivare som medverkar i upphandlingen. År 2018 meddelades beslut om tilldelning av avtal i genomsnitt 30 dagar efter sista dag för anbudsansökan och anbud. Den genomsnittliga handläggningstiden visar tiden från sista dag för anbudsansökan eller anbud tills dagen för beslut om tilldelning av avtal. Denna beräkning beskriver därmed hur många dagar det i genomsnitt tar för upphandlande myndigheter att handlägga utvärderingen i en upphandling.

Vid direktivstyrda upphandlingar var handläggningstiden betydligt längre än vid inte direktivstyrda upphandlingar, 39 dagar mot 23 dagar. Längden på handläggningstiden varierar med förfarande. Vid upphandling av ramavtal är handläggningstiden något längre än vid upphandling av kontrakt, 34 dagar mot 28 dagar. En upphandling med tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* tar i genomsnitt längre tid att handlägga i utvärderingsskedet än en upphandling med tilldelningsgrunden pris, 36 dagar mot 22 dagar.

Tabell 13 **Genomsnittlig ansöknings- och anbudstid samt handläggningstid (dagar) efter förfarande, 2018**

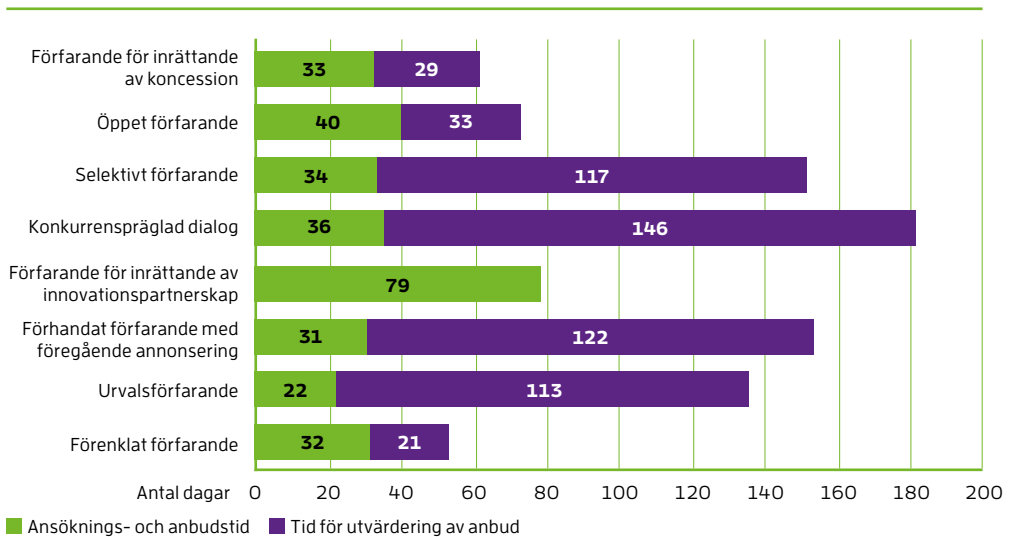
Förfarande	Ansöknings- och anbudstid	Antal upphandlingar med information	Handläggningstid	Antal upphandlingar med information
Inte direktivstyrda upphandlingar	32	10 065	23	7 224
Förenklat förfarande	32	9 857	21	7 104
Urvalsförfarande	22	208	113	120
Direktivstyrda upphandlingar	39	8 320	39	6 246
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	31	619	122	324
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	79	2	-	-
Konkurrenspräglad dialog	36	34	146	17
Selektivt förfarande	34	127	117	85
Öppet förfarande	40	7 538	33	5 820
Annat	33	76	29	57
Förfarande för inrättande av koncession	33	76	29	57
Totalt	35	18 461	30	13 527

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Påskyndade förfaranden ingår under respektive förfarande. Upphandlingar som avser inrättande av DIS har exkluderats ur beräkningen. För flerstegsförfarande avses sista ansökningsdag istället för sista anbudsdag. För 7 procent av alla upphandlingar 2018 saknas nödvändiga uppgifter för att beräkna handläggningstid.

Den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden samt handläggningstiden redovisas samlat i diagram 9 efter respektive förfarande. Av statistiken

framgår att valet av förfarande i hög utsträckning påverkar hur lång tid det tar att genomföra en upphandling.

Diagram 9 **Genomsnittlig ansöknings- och anbudstid samt handläggningstid (dagar) samlat efter förfarande, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Påskyndade förfaranden ingår under respektive förfarande. Upphandlingar som avser inrättande av DIS har exkluderats ur beräkningen. För flerstegsförfarande avses sista ansökningsdag istället för sista anbudsdag. För 7 procent av alla upphandlingar 2018 saknas nödvändiga uppgifter för att beräkna handläggningstid.

5

UPPHANDLANDE MYNDIGHETER OCH ENHETER

5.1	Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna	66
5.2	Knappt 4 100 organisationer omfattas av upphandlingslagarna	67
5.3	Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling	69
5.4	Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar	71
5.5	Knappt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare	75

5. Upphandlande myndigheter och enheter

Knappt 4 100 organisationer omfattades av upphandlingslagarna 2018. Knappt 1 200 myndigheter annonserade en upphandling 2018. Att antalet myndigheter som annonserade upphandlingar är färre än antalet som omfattades av reglerna kan bland annat förklaras av att många myndigheter samordnar upphandlingar och att många inköp är så små att de inte behöver annonseras.

Majoriteten av upphandlingarna 2018 (69 procent) annonserades av kommuner och kommunala bolag. Statliga myndigheter och bolag stod för 19 procent medan landsting och regioner med deras bolag stod för 11 procent.

De flesta myndigheter annonserade bara en eller ett fåtal upphandlingar 2018. Den myndighet som annonserade flest upphandlingar 2018 var Trafikverket, följt av Stockholms stad och Göteborgs stad.

Nära 3 300 personer var anställda inom stat, landsting eller region och kommun som inköpare eller upphandlare.

5.1 Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna

Upphandlingslagarna omfattar statliga myndigheter, landsting och regioner, kommuner och offentligt styrda organ samt i vissa särskilda fall även privata företag.

Med *offentligt styrda organ* avses juridiska personer som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förut-

sättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som uppfyller minst ett av följande kriterier:

- ▶ Organisationen är till största del finansierad av stat, landsting eller region, kommun, eller upphandlande myndighet.
- ▶ Organisationens verksamhet står under kontroll av stat, landsting eller region, kommun eller upphandlande myndighet.

- Mer än halva antalet ledamöter av organisationens styrelse eller motsvarande ledningsorgan är utsedda av stat, landsting eller region, kommun eller upphandlande myndighet.

Ibland kan det krävas en omfattande utredning för att avgöra om en organisation omfattas av upphandlingslagarna eller inte.

De *privata företag* som omfattas är privata juridiska personer som med stöd av en ensamrätt eller särskild rättighet bedriver verksamhet inom någon av försörjningssektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster enligt 2 kap. 1–8 §§ LUF. Ensamrätten eller den särskilda rättigheten ska ha beviljats enligt en lag eller en annan författning och innebära att endast ett eller ett fåtal företag har rätt att utöva verksamheten. Dessutom ska ensamrätten eller den särskilda rättigheten påverka andra företags möjligheter att bedriva samma

typ av verksamhet väsentligt. Det handlar framför allt om så kallade naturliga monopol, som elnät och fjärrvärmenät, men även i fall när en privat juridisk person som inte har ett naturligt monopol får en ensamrätt eller en särskild rättighet.

5.2 Knappt 4 100 organisationer omfattas av upphandlingslagarna

Det fanns knappt 4 100 organisationer som omfattades av upphandlingslagarna 2018. Organisationerna utgjordes av statliga myndigheter, landsting eller regioner, kommuner samt offentligt styrda organ så som aktiebolag eller kommunalförbund. Även privata företag som omfattas av LUF med en omsättning över 10 miljoner kronor ingår i statistiken. Antalet organisationer som omfattas av upphandlingslagarna har ökat något mellan 2013 och 2018.

KNAPPT

4 100
ORGANISATIONER
**omfattas av
upphandlingslagarna**

Tabell 14 **Antalet organisationer i offentlig regi och privata företag som omfattas av LUF, 2013–2018**

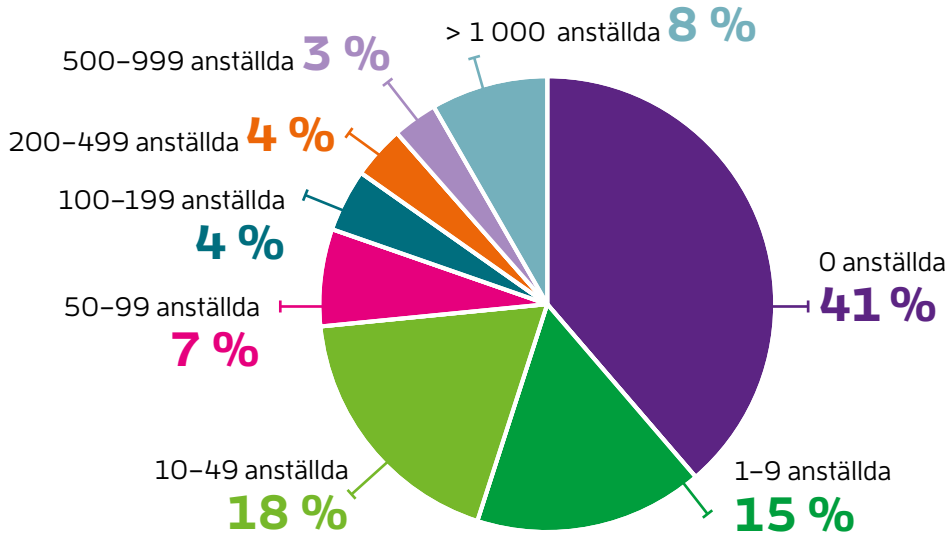
Myndighet	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stat	1 076	1 223	1 319	1 238	1 216	1 281
Statliga myndigheter	360	365	343	337	351	345
Statliga bolag	716	858	976	901	865	936
Kommun	2 271	2 227	2 306	2 285	2 313	2 321
Kommuner	290	290	290	290	290	290
Kommunala bolag	1 981	1 937	2 016	1 995	2 023	2 031
Landsting och region	168	168	167	173	168	170
Landsting och regioner	20	20	20	20	20	20
Landsting- och regionägda bolag	148	148	147	153	148	150
Privata företag som omfattas av LUF	286	286*	286*	286*	286*	286*
Totalt	3 801	3 904	4 078	3 982	3 983	4 058

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: *Antalet privata företag som omfattas av LUF har tidigare baserats på urvalet i en undersökning som SCB genomförde. Eftersom ingen sådan undersökning har genomförts efter 2014 baseras uppgifterna för 2014, 2015, 2016, 2017 och 2018 på den tidigare uppgiften.

Alla organisationer i offentlig regi eller privata företag som omfattas av LUF annonserar inte nödvändigtvis upphandlingar själva, trots att de omfattas av upphandlingslagarna. Fyra av tio offentliga organisationer (41 procent) har inga anställda. Dessa organisationer är därmed sannolikt så små att de kan hantera sina inköp genom direktupphandlingar. Borträknat organisationer utan anställda återstår drygt 2 200 organisationer. Dessutom medverkar många myndigheter i samordnade upphandlingar som innebär att de själva inte ansvarar för annonseringen. Därutöver

ingår inte tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal i statistiken som avser annonserade upphandlingar. Exempelvis ska statliga myndigheter använda ramavtalen som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet upphandlat.¹⁶ Kommuner samt landsting och regioner kan exempelvis använda SKL Kommentus Inköpscentrals ramavtal. Alla myndigheter annonserar inte upphandlingar varje år. Sammantaget leder detta till att antalet myndigheter som annonserar upphandlingar i praktiken är färre än antalet som omfattas av upphandlingslagarna.

16. Enligt 3 § förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning ska statliga myndigheter använda de avtal som finns inom den statliga inköpssamordningen om myndigheten inte finner att en annan form av avtal sammantaget är bättre.

Diagram 10 **Andelen offentliga organisationer efter antalet anställda, 2018**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

5.3 Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling

År 2018 annonserade 1 156 upphandlande myndigheter upphandlingar enligt upphandlingslagarna. Det är en minskning med 2 procent jämfört med 2017. Antalet inkluderar inte myndigheter som enbart medverkat i samordnade upphandlingar eller som enbart tilldelat kontrakt som grundar sig på ramavtal som upphandlats av någon annan myndighet. Antalet myndigheter som annonserade minst 1 upphandling under respektive år har varit ungefär 1 200–1 300 under de senaste sex åren.

Majoriteten av de upphandlande myndigheterna genomför relativt få upphandlingar varje år. Hälften av de myndigheter som annonserade minst 1 upphandling under 2018 (49 procent) genomförde 1–5 upphandlingar. Det var 219 myndigheter som endast annonserade 1 upphandling under året. Vidare annonserade 87 myndigheter fler än 50 upphandlingar 2018.

Tabell 15 **Antalet myndigheter efter antalet annonserade upphandlingar, 2013–2018**

Antalet upphandlingar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
> 50	89	84	76	87	83	87	8 %
26–50	113	102	110	117	106	113	10 %
11–25	213	207	207	189	209	206	18 %
6–10	186	182	184	184	181	179	15 %
2–5	405	419	397	391	369	352	30 %
1	294	301	336	312	229	219	19 %
Totalt	1 300	1 295	1 310	1 280	1 177	1 156	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

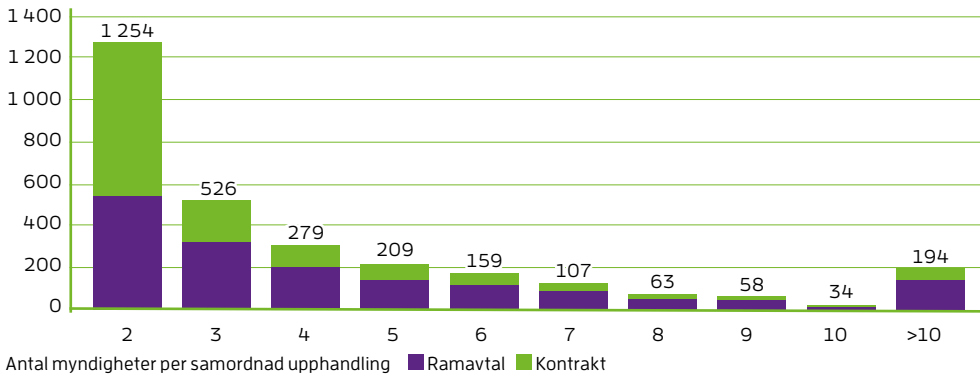
Det är relativt vanligt att upphandlande myndigheter använder sig av tillfälliga samarbeten vid upphandlingar, så kallad samordnad upphandling. År 2018 genomfördes minst 2 883 samordnade upphandlingar i Sverige, vilket innebär att nära 16 procent av alla annonserade upphandlingar var samordnade. I LOU och LUF finns bestämmelser om vissa former av samordnad upphandling. Detta hindrar inte att det finns andra former av samordnad upphandling. Med samordnad upphandling avses här antingen att flera upphandlande myndigheter genomför en upphandling gemensamt eller att flera upphandlande myndigheter är avropsberättigade. En samordnad upphandling kan därför

1 156
myndigheter
 annonserade **minst en**
 upphandling 2018

omfatta flera myndigheter. I genomsnitt omfattade en samordnad upphandling 4,4 myndigheter 2018. Det var dock vanligast att en samordnad upphandling omfattade endast 2 myndigheter. Närmare sex av tio samordnade upphandlingar avser ramavtal (59 procent) medan cirka fyra av tio upphandlingar avser kontrakt (41 procent).

Diagram 11 **Antalet annonserade upphandlingar som var samordnade, 2018**

Antal samordnade upphandlingar

Antal myndigheter per samordnad upphandling ■ Ramavtal ■ Kontrakt

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: I redovisningen av antalet myndigheter som ingår i samordningen ingår även den myndighet som annonserat upphandlingen.

2 883 samordnade upphandlingar 2018

5.4 Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar

Av alla upphandlingar som annonserades under 2018 annonserades 47 procent av kommuner. Med kommuner avses även kommunala förbund och kommunala organ, till exempel stadsdelsförvaltningar. Näst flest upphandlingar annonserades av kommunala bolag, som stod för 21 procent av upphandlingarna som annonserades. Kommunala

bolag inkluderar i denna redovisning även upphandlingar som annonserades av privata företag som omfattas av LUF. Statliga myndigheter och bolag stod för 17 procent av alla upphandlingar. Landsting och regioner med deras bolag stod för 11 procent av alla upphandlingar som annonserades. Kategorin övriga utgörs av organisationer som varken tillhör stat, landsting eller region eller kommun, som exempelvis stiftelser och ekonomiska föreningar.

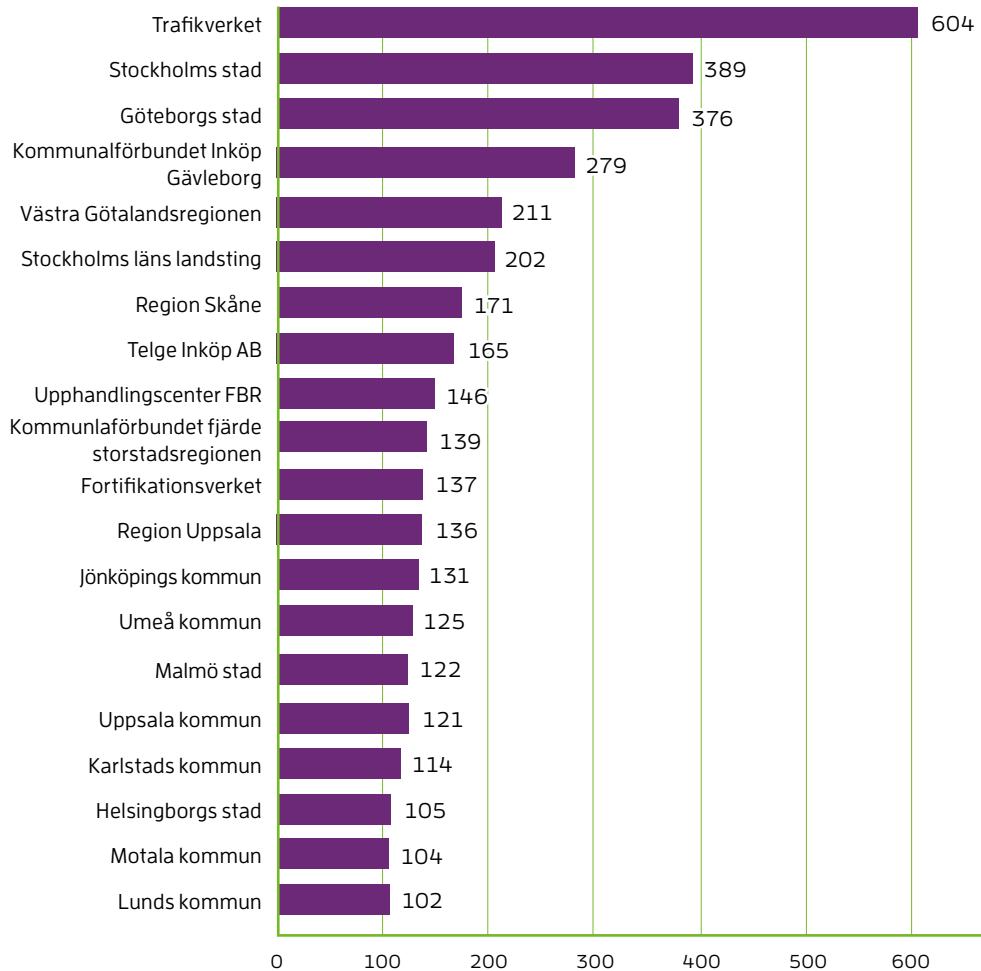
Tabell 16 Antalet annonserade upphandlingar efter myndighetstyp, 2013–2018

Myndighet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Stat	4 137	3 799	3 583	3 310	3 382	3 487	19 %
Statliga myndigheter	3 752	3 499	3 280	2 987	2 995	3 090	17 %
Statliga bolag	385	300	303	323	387	397	2 %
Kommun	13 444	12 468	12 581	12 769	12 766	12 697	69 %
Kommuner	9 261	8 429	8 622	8 651	8 765	8 762	47 %
Kommunala bolag	4 183	4 039	3 959	4 118	4 001	3 935	21 %
Landsting och region	1 878	1 853	1 855	1 913	1 946	1 957	11 %
Landsting och regioner	1 647	1 595	1 641	1 683	1 728	1 786	10 %
Landsting och regionägda bolag	231	258	214	230	218	171	1 %
Övriga organisationer	379	311	418	448	441	381	2 %
Övriga organisationer	379	311	418	448	441	381	2 %
Totalt	19 838	18 431	18 437	18 440	18 535	18 522	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Kategorin övriga innehåller organisationer som varken tillhör stat, landsting eller region eller kommun, exempelvis stiftelser och ekonomiska föreningar.

År 2018 annonserade 8 myndigheter fler än 150 upphandlingar. Den myndighet som annonserade flest upphandlingar under året var Trafikverket, som annonserade 604 upphandlingar, följt av Stockholms stad och Göteborgs stad, som annonserade 389 respektive 376 upphandlingar.

Staten
annonserade
19 %
av alla upphandlingar 2018

Diagram 12 **Myndigheter som annonserade flest upphandlingar, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Trafikverket, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket annonserade flest upphandlingar bland statliga myndigheter och bolag. Stockholms stad, Göteborgs stad och Kommunalförbundet Inköp Gävleborg annonserade flest

avseende kommuner och kommunala bolag. Västra Götalandsregionen, Stockholms läns landsting och Region Skåne annonserade flest upphandlingar bland landsting och regioner och deras bolag.

Tabell 17 **Myndigheter som annonserade flest upphandlingar, 2018**

Stat	Antal	Kommun	Antal	Landsting och region	Antal
Trafikverket	604	Stockholms stad	389	Västra Götalandsregionen	211
Fortifikationsverket	137	Göteborgs stad	376	Stockholms läns landsting	202
Statens Fastighetsverk	102	Kommunalförbundet Inköp Gävleborg	279	Region Skåne	171
Försvarets materielverk	102	Telge Inköp AB	165	Region Uppsala	136
Domstolsverket	95	Upphandlingscenter FBR	146	Region Jönköpings län	101
Kriminalvården	92	Kommunalförbundet fjärde storstadsregionen	139	Region Östergötland	99
Uppsala universitet	81	Jönköpings kommun	131	Västerbottens läns landsting	87
Akademiska Hus AB	77	Umeå kommun	125	Region Halland	78
Swedavia	69	Malmö stad	122	Landstinget Dalarna	70
Lunds universitet	68	Uppsala kommun	121	Region Västernorrland	69
Karolinska institutet	68	Karlstads kommun	114	Region Kronoberg	62
Polismyndigheten	59	Helsingborgs stad	105	Region Örebro län	61
Arbetsförmedlingen	57	Motala kommun	104	Region Norrbotten	61
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	51	Lunds kommun	102	Landstinget i Kalmar län	57
Sveriges Television AB	51	Sundsvalls kommun	100	Södermanlands läns landsting	57
Migrationsverket	48	Kristianstads kommun	99	Region Västmanland	52
Umeå universitet	47	Borås stad	95	Region Gävleborg	52
Stockholms universitet	41	Kungsbacka kommun	94	Landstinget i Värmland	51
Sjöfartsverket	38	Örebro kommun	89	Landstinget Blekinge	49
Kungliga Tekniska högskolan	37	Karlskrona kommun	85	Region Jämtland Härjedalen	41

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna för statliga myndigheter, landsting och regioner samt kommuner omfattar även offentligt ägda bolag inom respektive kategori.

5.5 Knappt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare

År 2017 hade 3 262 offentligt anställda yrkestiteln inköpare eller upphandlare. Antalet ger inte en fullständig bild av antalet offentligt anställda som arbetar med inköp och upphandling. Många som arbetar med inköp och upphandling har en yrkestitel som inte är inköpare eller upphandlare. Detta kan exempelvis vara jurister eller verksamhetspecialister. Dessutom använder upphandlande myndigheter ofta konsulter för att genom-

föra upphandling. Detta betyder att antalet som i praktiken arbetar med inköp och upphandling i Sverige är betydligt högre än de uppgifter som redovisas här.

Fyra av tio personer (40 procent) som var offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare 2017 var anställda i statliga myndigheter eller statligt ägda företag. 38 procent hade sin anställning inom kommuner och kommunalt ägda företag. Resterande 21 procent hade sin anställning inom landsting och regioner eller landstings- och regionägda företag.

Tabell 18 **Antal offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare, 2014–2017**

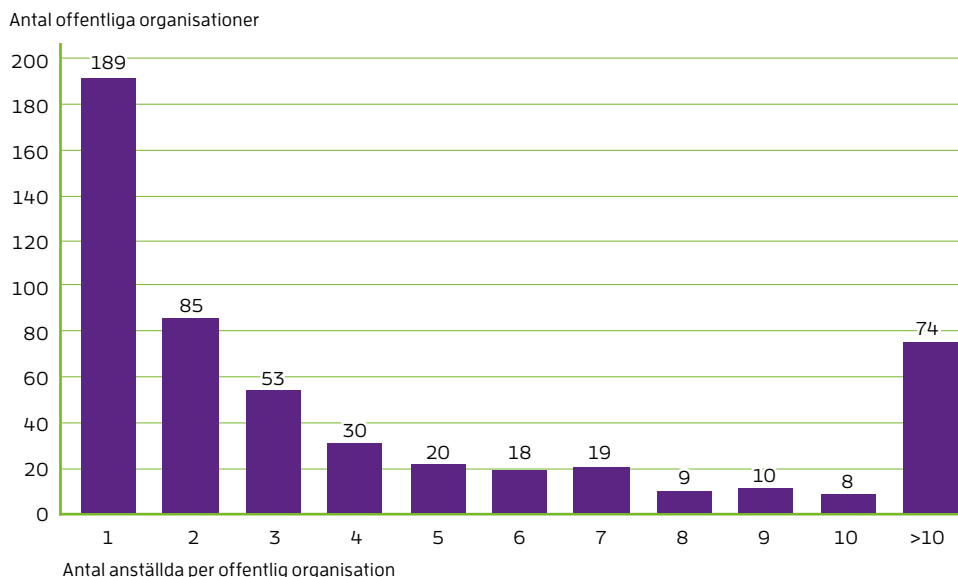
Myndighet	2014	2015	2016	2017	Andel 2017
Stat	1 336	1 289	1 286	1 318	40 %
Statliga myndigheter	864	863	909	927	28 %
Statligt ägda företag	472	426	377	391	12 %
Kommun	977	1 082	1 126	1 255	38 %
Kommuner	773	836	888	995	31 %
Kommunalt ägda företag	204	246	238	260	8 %
Landsting och region	648	677	675	688	21 %
Landsting och regioner	622	649	647	654	20 %
Landsting och regionägda företag	26	28	28	34	1 %
Övriga offentliga organisationer	2	5	2	1	0 %
Totalt	2 963	3 053	3 089	3 262	100 %

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifter avser anställda 16–64 år med yrkestitel 3323 Inköpare och upphandlare.

Inom stat, landsting och region samt kommun har 189 av organisationerna endast 1 person anställd med yrkestiteln inköpare eller upphandlare. I 85 av organisationerna finns 2 anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare

och i 167 organisationer finns 3–10 anställda i denna yrkeskategori. I 74 av de offentliga organisationerna är det fler än 10 personer som är anställda som inköpare eller upphandlare.

Diagram 13 **Fördelning av antal anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare per offentlig organisation, 2017**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifter avser anställda 16–64 år med yrkestitel 3323 *Inköpare och upphandlare*. Uppgifterna avser de offentliga organisationer som har angett att de har anställda i yrkeskategorin 3323 *Inköpare och upphandlare*.

Den genomsnittliga personen som var anställd som inköpare eller upphandlare 2017 är kvinna (56 procent) i åldern 45–54 år (30 procent) och har en eftergymnasial utbildning (74 procent). Den

vanligaste inriktningen på utbildning var samhällsvetenskap, juridik, handel eller administration (53 procent) följt av teknik och tillverkning (19 procent).

Diagram 14 **Andel offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare efter ålder, 2017**

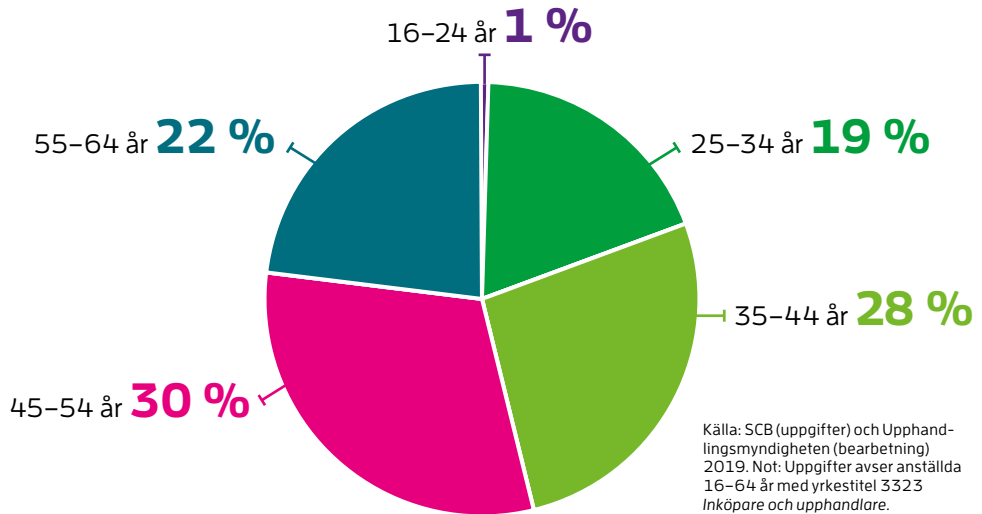
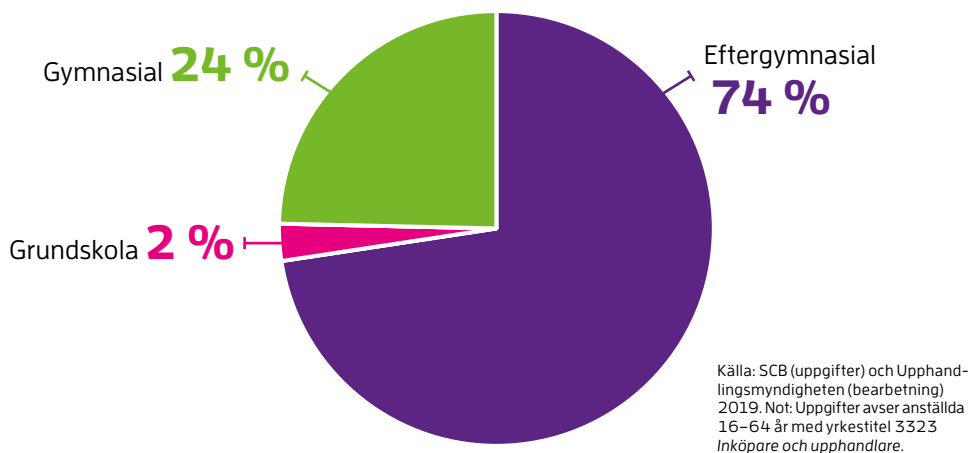

Diagram 15 **Andel offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare efter utbildningsnivå, 2017**

6

LEVERANTÖRER OCH ANBUD VID UPPHANDLING

6.1	I genomsnitt lämnar 4,3 anbudsgivare anbud	80
6.2	Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar	86
6.3	Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund	88
6.4	Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster	89
6.5	Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län	90
6.6	Fem av tio anbud kontrakteras	91
6.7	De flesta anbudsgivare är aktiebolag	94
6.8	Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud	96

6. Leverantörer och anbud vid upphandling

I genomsnitt inkom anbud från 4,3 anbudsgivare i de upphandlingar som annonserades 2018. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling har minskat under flera år fram till 2017, men ökade något 2018.

I upphandlingar som avser ramavtal inkom i genomsnitt anbud från 5,5 anbudsgivare, medan det i upphandlingar av kontrakt i genomsnitt inkom anbud från 3,5 anbudsgivare.

Den CPV-huvudgrupp där upphandlingar i genomsnitt mottog anbud från flest anbudsgivare 2017 var CPV 92 *Fritids-, kultur- och sporttjänster*. Sådana upphandlingar fick i genomsnitt anbud från 9,4 anbudsgivare.

I genomsnitt kontrakterades 45 procent av anbuden 2018. Detta innebär att 55 procent av anbuden inte kontrakterades.

År 2017 var 95 procent av alla anbudsgivare aktiebolag. Aktiebolagen lämnade i genomsnitt 3,9 anbud var.

6.1 I genomsnitt lämnar 4,3 anbudsgivare anbud

Att beskriva hur konkurrensen fungerar inom offentlig upphandling är inte enkelt. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare kan användas som en grov indikator på konkurrensen i en upphandling. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare kan illustrera skillnader över tid eller mellan olika branscher och marknadssegment, och kan därmed vara en grov indikator för om det finns fler eller färre aktörer på marknaden och vilket intresse de har av att

lämna anbud i offentliga upphandlingar. Få anbudsgivare kan tyda på svagare konkurrens. Många aktörer på marknaden behöver dock inte alltid innebära bättre konkurrens. Ibland kan det vara tillräckligt med ett fåtal aktörer för att skapa ett konkurrenstryck, och ibland saknas konkurrenstryck trots ett flertal aktörer på marknaden. Exempel på andra faktorer som kan påverka konkurrensen i en upphandling är hur marknaden ser ut och fungerar, hur attraktivt avtalet är och om det existerar en privat marknad vid sidan av den offentliga.

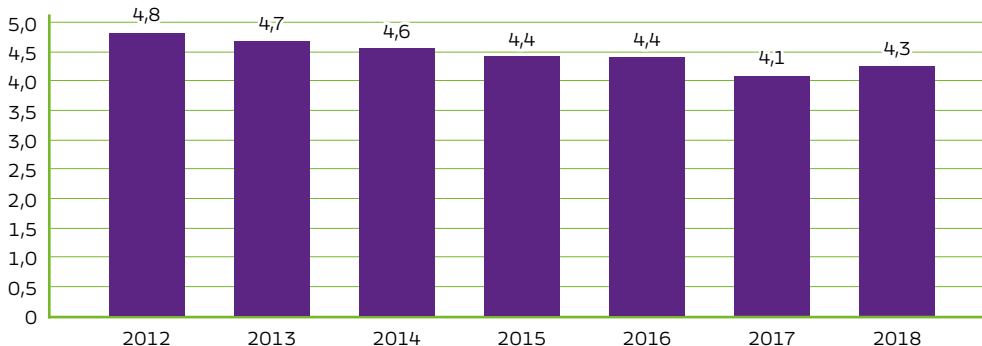
I genomsnitt lämnade 4,3 anbudsgivare anbud per upphandling 2018. Detta är en ökning jämfört med 2017, då i genomsnitt 4,1 anbudsgivare lämnade anbud per upphandling. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling har innan 2018 minskat årligen under flera år.

Förändringen mellan 2017 och 2018 sammanfaller med utvecklingen inom de två CPV-huvudgrupper där flest upphandlingar annonseras, CPV 45 *Anläggningsarbete*, där det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ökade från 3,7 till 3,9 mellan 2017 och 2018 samt CPV 71 *Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster*, där det genomsnittliga antalet anbudsgivare ökade från 5,0 till 5,6 mellan 2017 och 2018. Dock ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling under den tidsperioden även inom fler CPV-huvudgrupper. För mer information, se tabell 81, bilaga 2.

För 2018 fanns komplett information om antalet anbudsgivare för nära 14 400 av drygt 18 500 upphandlingar. Detta innebär ett bortfall av uppgifter för drygt 4 100 upphandlingar, vilket motsvarar 22 procent. Det saknas information om, och i så fall i vilka avseenden, bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. Analyser av konkurrens i upphandling bör dock optimalt ta hänsyn till sådana koncernrelationer. Flera anbud i en enskild upphandling kan lämnas av olika företag som tillhör samma koncern. Att mäta konkurrensen utifrån antalet anbud i en upphandling, utan att ta hänsyn till koncernrelationer mellan företag, riskerar att överskatta konkurrensen.

Diagram 16 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling, 2012–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Högst genomsnittligt antal anbudsgivare återfinns i upphandlingar av landsting och regioner, där i genomsnitt 5,4 anbudsgivare lämnade anbud 2018. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling var något lägre i upphandlingar som annonserades av kommuner och statliga myndigheter. I upphandlingar av kommuner lämnade i genomsnitt 4,2 anbudsgivare anbud 2018. Motsvarande genomsnitt för statliga

myndigheter var 4,0. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare har varit i stort sett oförändrat i upphandlingar annonserade av landsting och regioner sedan 2013, men det har minskat betydligt för kommuner och statliga myndigheter under tidsperioden. Förändringen indikerar ett minskat intresse från anbudsgivare att lämna anbud i kommunala och statliga upphandlingar.

Tabell 19 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter myndighetstyp, 2013–2018**

Myndighet	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stat	4,7	4,6	4,6	4,5	4,0	4,1
Statliga myndigheter	4,7	4,6	4,6	4,4	3,8	4,0
Statliga bolag	4,8	4,3	4,0	5,8	6,3	5,5
Kommun	4,6	4,4	4,3	4,2	3,9	4,1
Kommuner	4,6	4,4	4,3	4,2	3,9	4,2
Kommunala bolag	4,5	4,4	4,2	4,1	3,9	4,0
Landsting och region	5,1	5,5	5,3	5,7	5,4	5,3
Landsting och regioner	5,2	5,7	5,3	5,9	5,3	5,4
Landsting och regionägda bolag	4,7	4,2	4,9	4,5	6,7	4,6
Övriga organisationer	5,2	4,9	3,5	4,1	4,2	3,7
Övriga organisationer	5,2	4,9	3,5	4,1	4,2	3,7
Totalt	4,7	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare är högre vid upphandlingar som avser ramavtal än vid upphandlingar som avser kontrakt. Vid upphandlingar av ramavtal

lämnade i genomsnitt 5,5 anbudsgivare anbud 2018, vilket kan jämföras med i genomsnitt 3,5 anbudsgivare vid upphandlingar som avsåg kontrakt.

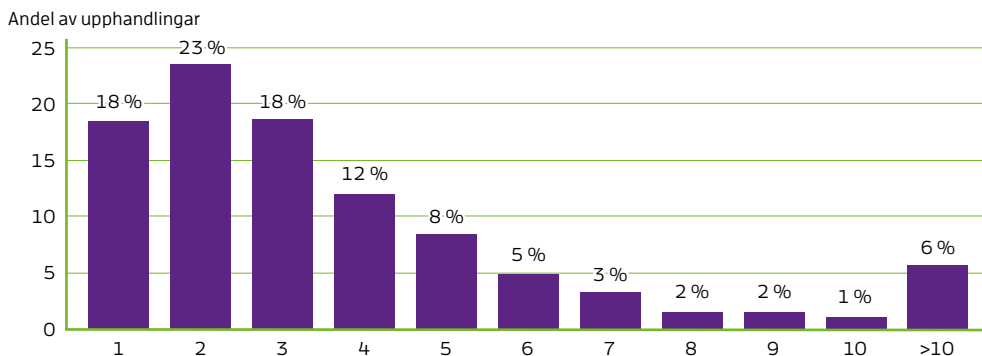
Tabell 20 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter typ av avtal, 2013–2018**

Typ av avtal	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ramavtal	5,9	5,9	5,7	5,6	5,2	5,5
Kontrakt	4,0	3,9	3,7	3,5	3,4	3,5
Alla typer av avtal	4,7	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Genom att studera fördelningen av antalet anbudsgivare per upphandling ges en kompletterande bild till medelvärdet. Andelen upphandlingar med endast 1 anbudsgivare kan vara en indikator på bristande intresse för upphandlingar och bristande konkurrens. I drygt 18 procent av alla upphandlingar 2018 inkom anbud från endast 1 anbudsgivare.

Detta innebär att i drygt 80 procent av upphandlingarna inkom anbud från fler än 1 anbudsgivare. I cirka 60 procent av upphandlingarna inkom anbud från 3 anbudsgivare eller färre. Det vanligast förekommande antalet anbudsgivare (typvärde) i de upphandlingar som annonserades under 2018 var 2.

Diagram 17 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling, 2018**

Antal anbudsgivare

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Andelen upphandlingar med endast 1 anbudsgivare har ökat årligen mellan 2013 och 2017, och uppgick 2017 till nära 19 procent. År 2018 minskade andelen något till 18 procent. Andelen upphand-

lingar där anbud inkommer från 1–3 anbudsgivare har ökat från 51 procent 2013 till cirka 60 procent 2018. Förändringarna indikerar sammantaget ett minskat intresse att lämna anbud i upphandlingar.

Tabell 21 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling, 2013–2018**

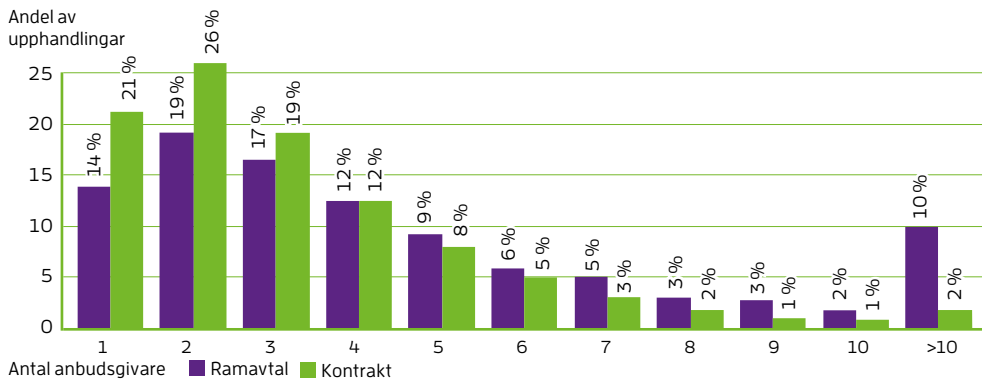
Antalet anbudsgivare	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	13 %	13 %	15 %	16 %	19 %	18 %
2	19 %	20 %	21 %	22 %	24 %	23 %
3	19 %	19 %	19 %	19 %	18 %	18 %
4	14 %	15 %	14 %	13 %	13 %	12 %
5	10 %	10 %	9 %	9 %	9 %	8 %
6	7 %	6 %	6 %	6 %	6 %	5 %
7	5 %	5 %	4 %	4 %	3 %	3 %
8	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %	2 %
9	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
10	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
> 10	6 %	6 %	6 %	5 %	5 %	6 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Det är mindre vanligt med endast 1 anbudsgivare i upphandlingar som avser ramavtal än i upphandlingar som avser kontrakt. I upphandlingar som avser kontrakt. I upphandlingar som avser ramavtal inkom anbud från endast 1 anbudsgivare i 14 procent av alla upphandlingar 2018, att jämföra

med 21 procent för upphandlingar som avser kontrakt. I upphandlingar som avser ramavtal inkom anbud från över 10 anbudsgivare i 10 procent av upphandlingarna. Motsvarande andel för upphandlingar som avser kontrakt var 2 procent.

Diagram 18 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter typ av avtal, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttagas.

6.2 Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar

Vid direktivstyrda upphandlingar inkommer i genomsnitt anbud från fler anbudsgivare än vid upphandlingar som inte är direktivstyrda (4,5 respektive 3,8 2018). Vid upphandlingar genom förenklat förfarande, som är det vanligaste

förfarandet vid upphandling under tröskelvärdena, inkom i genomsnitt anbud från 3,8 anbudsgivare 2018. Vid öppet förfarande, som används vid merparten av alla upphandlingar över tröskelvärdena, inkom anbud från i genomsnitt 4,7 anbudsgivare.

Tabell 22 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter förfarande, 2013–2018

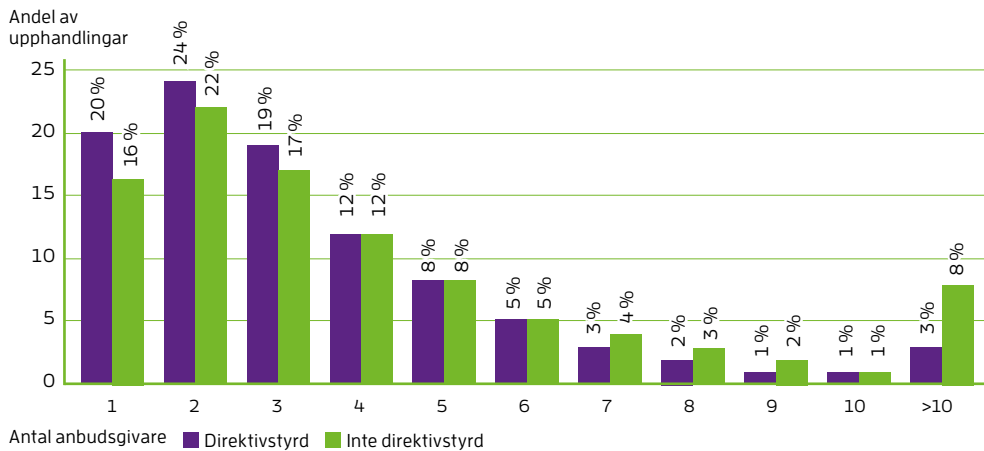
Förfarande	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inte direktivstyrda upphandlingar	4,4	4,2	4,2	4,0	3,8	3,8
Förenklat förfarande	4,4	4,2	4,2	4,0	3,8	3,8
Urvalsförfarande	4,1	4,2	5,0	5,4	3,6	3,8
Direktivstyrda upphandlingar	5,3	5,2	4,8	4,9	4,5	4,7
Öppet förfarande	5,3	5,1	4,8	5,0	4,4	4,7
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	4,4	3,9	4,1	3,7	4,0	4,5
Selektivt förfarande	4,7	10,1	6,0	5,3	12,8	5,6
Konkurrenspräglad dialog	3,3	3,4	2,0	3,3	3,8	2,4
Kvalificeringssystem	-	-	-	-	-	-
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	-	-	-	-	-	-
Annat	4,0	2,7	2,4	2,7	2,3	2,8
Förfarande för upphandling av koncessioner	4,0	2,7	2,4	2,7	2,3	2,8
Totalt	4,7	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas. Med kvalificeringssystem avses här kvalificeringssystem enligt LUF.

I direktivstyrda upphandlingar inkom
anbud från endast 1 anbudsgivare
i 20 procent av alla upphandlingar
2018, att jämföra med 16 procent i upp-
handlingar som inte var direktivstyrda.

Det är alltså vanligare med endast
1 anbudsgivare i upphandlingar som
är direktivstyrda än i upphandlingar
som inte är direktivstyrda.

Diagram 19 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter direktivstyrd och inte direktivstyrd upphandling, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

6.3 Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund

Upphandlingar med *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund har i genomsnitt fått något fler anbud än upphandlingar enligt tilldelningsgrunderna *pris* eller *kostnad*. Vid användning av tilldelningsgrunden *pris* inkom anbud från i genomsnitt

3,9 anbudsgivare, att jämföra med 4,4 för *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet*. För båda tilldelningsgrunderna som tillämpats under 2013–2016 (*lägsta pris* och *ekonomiskt mest fördelaktiga anbud*) har det genomsnittliga antalet anbudsgivare minskat något sedan 2013. För tilldelningsgrunden *kostnad* saknas en tidigare motsvarighet.

Tabell 23 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter tilldelningsgrund, 2013–2018**

Tilldelningsgrund	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ekonomiskt mest fördelaktiga anbud/ Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	4,8	4,6	4,6	4,5	4,3	4,4
Lägsta pris / Pris	4,5	4,4	4,1	4,1	3,8	3,9
Kostnad	-	-	-	-	4,0	2,7
Uppgift saknas	5,3	6,0	5,7	6,2	5,7	5,5
Totalt	4,7	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 6 procent av alla upphandlingar 2013, 9 procent för 2014, 8 procent för 2015, 8 procent för 2016, 4 procent för 2017 och 11 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttagas.

6.4 Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling varierar mellan olika branscher och marknadssegment. Flest anbudsgivare 2018 hade upphandlingar inom CPV 92 *Fritids-, kultur- och sport-*

tjänster med i genomsnitt 9,4 anbudsgivare per upphandling. Lägst antal anbudsgivare per upphandling 2017 hade upphandlingar inom CPV 16 *Jordbruksmaskiner*. Upphandlingar inom denna CPV-huvudgrupp mottog i genomsnitt anbud från 2,2 anbudsgivare per upphandling.

Tabell 24 **CPV-huvudgrupper med högst genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling, 2018**

CPV	Benämning	2018
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	9,4
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	8,1
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	5,9
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	5,8
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	5,6
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	5,6
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5,1
98	Andra samhällseliga och personliga tjänster	4,8
22	Trycksaker och tillhörande produkter	4,7
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	4,6

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2018 var CPV 45 *Anläggningsarbete*. Inom denna bransch fick upphandlingar i genomsnitt anbud från 3,9 anbudsgivare. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling inom CPV 45 *Anlägg-*

ningsarbete har minskat årligen mellan 2013 och 2017 för att öka något 2018. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling har minskat under tidsperioden 2013–2018 inom de flesta CPV-huvudgrupper. För mer information, se tabell 81, bilaga 2.

6.5 Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län

Det finns geografiska skillnader vad gäller hur många anbudsgivare som i genomsnitt lämnar anbud i upphandlingar. Bland enskilda län mottog upphandlingar med Stockholms län som leveransort i genomsnitt anbud från flest anbudsgivare. I upphandlingar med Stockholms län som leveransort lämnade i genomsnitt 4,7 anbudsgivare

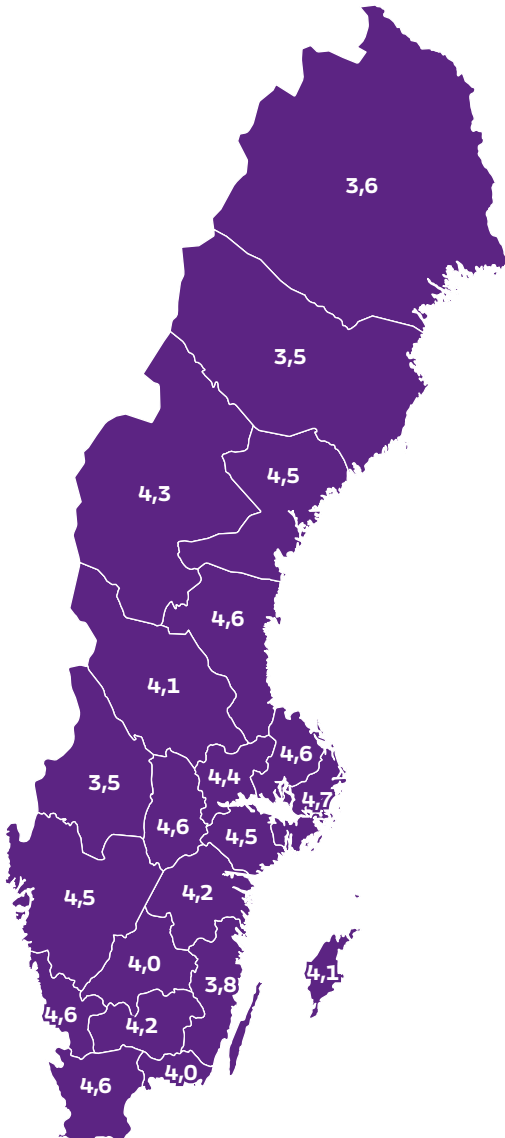
anbud per upphandling 2018. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling var 5,5 då Sverige angetts som leveransort. Sverige anges som leveransort när hela Sverige är leveransort eller när leveransorten saknar betydelse. Antalet anbudsgivare var lägst vid upphandlingar med Värmlands län som leveransort. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare vid dessa upphandlingar var 3,5.

Tabell 25 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter leveransort, 2013–2018**

Leveransort	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stockholms län	5,2	5,2	5,1	5,1	4,5	4,7
Skåne län	4,9	4,8	4,6	4,7	4,1	4,6
Gävleborgs län	4,5	4,5	4,0	3,8	4,7	4,6
Örebro län	5,0	4,6	4,3	4,1	6,3	4,6
Uppsala län	4,9	4,9	4,4	4,3	5,1	4,6
Hallands län	4,9	4,8	5,2	4,5	4,0	4,6
Södermanlands län	4,5	5,5	4,1	5,8	4,1	4,5
Västernorrlands län	4,0	4,3	3,9	4,6	3,9	4,5
Västra Götalands län	5,0	4,7	4,4	4,7	4,7	4,5
Västmanlands län	4,4	4,7	4,2	3,8	4,4	4,4
Jämtlands län	4,6	3,8	3,9	4,3	4,3	4,3
Kronobergs län	4,5	4,5	5,3	3,9	3,9	4,2
Östergötlands län	4,6	4,6	4,6	4,3	4,1	4,2
Gotlands län	6,2	4,4	4,2	3,4	4,4	4,1
Dalarnas län	4,2	4,0	4,1	3,7	3,9	4,1
Jönköpings län	4,2	4,1	4,1	4,0	3,9	4,0
Blekinge län	4,4	4,3	3,8	3,7	4,4	4,0
Kalmar län	4,4	4,4	4,2	4,2	3,8	3,8
Norrbottnens län	3,5	3,5	3,6	4,0	4,1	3,6
Västerbottnens län	3,6	3,9	3,6	4,2	4,0	3,5
Värmlands län	3,9	4,1	4,1	3,7	4,6	3,5
Sverige	6,4	5,6	6,2	5,8	5,2	5,5
Utanför Sverige	2,1	4,5	4,4	3,0	3,0	5,1

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Figur 3 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter leveransort, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av upphandlingarna 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

6.6 Fem av tio anbud kontrakteras

Antalet anbudsgivare kan användas som en grov indikator på konkurrensen i en upphandling. Ett stort antal anbudsgivare behöver dock inte nödvändigtvis betyda att konkurrensen har varit hård. Flera anbudsgivare, ibland samtliga, kan tilldelas avtal i en upphandling. Detta är särskilt vanligt vid upphandling som avser ramavtal. Det förekommer också att upphandlingar är uppdelade i flera olika avtalsområden, där separata avtal tecknas för varje avtalsområde.

Stora andelar kontrakterade anbudsgivare i en bransch eller i en enskild upphandling kan tyda på svag konkurrens. Ett stort antal anbudsgivare behöver då inte nödvändigtvis tvinga fram samma konkurrenstryck som om färre anbudsgivare hade kontrakterats. En analys av konkurrensen bör därför ta hänsyn till hur stor andel av anbudena som lett till tilldelning av avtal. Notera att även detta kan vara missvisande. Konkurrensen i en upphandling kan även påverkas av hur stor chansen är att faktiskt få leverera.

45 %

av alla anbud 2018
KONTRAKTERADES

I exempelvis ett ramavtal med rangordning med många leverantörer är det vanligt att endast de första leverantörerna får leverera.

I genomsnitt kontrakterades 45 procent av anbudena 2018. Detta innebär att

55 procent av anbudena inte kontrakterades. Att ett anbud inte leder till avtal kan till exempel bero på att anbudet inte var det bästa som lämnades eller att anbudet inte har kvalificerats för utvärdering.

Tabell 26 **Antalet anbud och andelen kontrakterade anbud, 2013–2018**

Anbud	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inte kontrakterade anbud	40 610	36 754	34 400	32 694	31 579	35 423
Kontrakterade anbud	26 986	25 832	26 018	27 417	26 750	28 992
Totalt	67 596	62 586	60 418	60 111	58 329	64 415
Andel kontrakterade anbud	40 %	41 %	43 %	46 %	46 %	45 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 23 procent av upphandlingarna 2013–2014. Motsvarande andel är 24 procent för 2015, 22 procent för 2016–2017 och 20 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

Antalet kontrakterade anbudsgivare varierar kraftigt mellan olika upphandlingar. I 15 upphandlingar som annonserades 2018 tilldelades över 50 anbudsgivare avtal. Som mest tilldelades 128 anbudsgivare avtal i en och samma upphandling. Flera av dessa upphandlingar avsåg ramavtal och var uppdelade på flera olika tjänster eller flera geografiska områden.

Vid upphandling som avser ramavtal tilldelas fler anbudsgivare avtal än vid upphandling av kontrakt. I genomsnitt tilldelades 3,1 anbudsgivare avtal vid upphandling som avser ramavtal. Vid upphandling av kontrakt tilldelades i genomsnitt 1,3 anbudsgivare avtal. Detta kan till exempel bero på att myndigheter vid upphandling som avser ramavtal vill kunna tilldela avtal till

flera olika leverantörer för förbättrad kapacitet för leverans under avtalstiden. I gamla LOU angavs dessutom att, vid upphandling av ramavtal med flera leverantörer, minst tre anbudsgivare skulle tilldelas avtal om det fanns tre eller fler kvalificerade anbud. Motsvarande bestämmelse saknas i LOU.

Det finns stora skillnader mellan olika branscher vad gäller andelen anbud som kontrakteras. Störst andel kontrakterade anbud fanns 2018 inom upphandling av CPV 14 *Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter* där 70 procent av anbudena kontrakterades. Därefter kom CPV 33 *Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar* med 69 procent kontrakterade anbud, följt av CPV 55 *Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster* med 65 procent kontrakterade anbud.

Tabell 27 **Genomsnittligt antal anbud och kontrakterade anbud efter CPV-huvudgrupp, 2018**

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrakterade
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	2,4	1,7	70 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5,2	3,6	69 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	5,8	3,8	65 %
24	Kemiska produkter	3,2	2,0	62 %
85	Hälsa- och sjukvård samt socialvård	8,1	4,9	60 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	3,1	1,8	60 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	2,8	1,6	57 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	2,7	1,5	57 %
19	Skinn och textilier, plast- och gummimaterial	4,1	2,3	56 %
16	Jordbruksmaskiner	2,2	1,2	54 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Lägst andel kontrakterade anbud fanns inom CPV 92 *Fritids-, kultur- och sporttjänster*, där 21 procent av anbudena kontrakterades. Därefter kom CPV 41 *Uppsamlat och renat vatten* med 35 procent kontrakterade anbud och CPV 51

Installation (utom programvara) med 37 procent. Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2018 var CPV 45 *Anläggningsarbete*, där 39 procent av anbudena kontrakterades. För mer information, se tabell 83, bilaga 2.

6.7 De flesta anbudsgivare är aktiebolag

En överväldigande majoritet, 95 procent, av alla anbudsgivare under 2018 var aktiebolag. Den näst vanligaste juridiska formen för anbudsgivare var handels- och kommanditbolag och ekonomiska föreningar, som utgjorde drygt 1 procent av anbudsgivarna vardera.¹⁷ Drygt 97 procent av alla anbud som inkom under 2018 lämnades av aktiebolag. Aktiebolag lämnar i genomsnitt 3,9 anbud per företag.

95 %
av anbudsgivarna
2018 var
AKTIEBOLAG

Tabell 28 **Antal anbudsgivare och antal anbud efter juridisk form, 2018**

Juridisk form	Antal anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antal anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Aktiebolag	14 388	95 %	57 279	97 %	3,9
Ekonomisk förening	191	1 %	482	1 %	2,5
Utländsk juridisk person	97	1 %	290	0 %	3,0
Handels- och kommanditbolag	191	1 %	451	1 %	2,4
Stiftelse eller fond	51	0 %	131	0 %	2,6
Ideell förening	108	1 %	193	0 %	1,8
Statlig enhet	25	0 %	43	0 %	1,7
Kommun	14	0 %	31	0 %	2,2
Regional statlig myndighet	13	0 %	39	0 %	3,0
Okänd juridisk form	5	0 %	19	0 %	3,8
Landsting och region	6	0 %	15	0 %	2,5
Kommunförbund	3	0 %	4	0 %	1,5
Enskild firma	4	0 %	9	0 %	2,3
Totalt	15 096	100 %	58 986	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och antalet anbudsgivare avviker något från övriga tabeller eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

17. Redovisningen omfattar i princip inga enskilda firmor eftersom deras uppgifter har sekretesskyddats. De senaste tillgängliga uppgifterna är från 2016. Då var cirka 500 anbudsgivare enskilda firmor och de lämnade tillsammans cirka 700 anbud, varav cirka 370 kontrakterades. Antalet lämnade anbud ger en liknande bild.

Aktiebolag stod för cirka 97 procent av alla kontrakterade anbud. Redovisningen omfattar i princip inga enskilda firmor eftersom deras uppgifter har sekretesskyddats. Andelen anbud som kontrakteras varierar något med juridisk form. Drygt 44 procent av anbudena som

lämnades av aktiebolag kontrakterades 2018. Andelen anbud som kontrakterades var för de flesta andra juridiska former något högre. För ekonomiska föreningar kontrakterades exempelvis 59 procent av lämnade anbud.

Tabell 29 **Antal anbud och antal kontrakterade anbud efter juridisk form, 2018**

Juridisk form	Antal anbudsgivare	Antal anbud	Antal kontrakterade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av antal kontrakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrakterade anbud per anbudsgivare
Aktiebolag	14 388	57 279	25 436	44 %	97 %	1,8
Ekonomisk förening	191	482	284	59 %	1 %	1,5
Utländsk juridisk person	97	290	139	48 %	1 %	1,4
Handels- och kommanditbolag	191	451	196	43 %	1 %	1,0
Stiftelse eller fond	51	131	83	63 %	0 %	1,6
Ideell förening	108	193	119	62 %	0 %	1,1
Statlig enhet	25	43	25	58 %	0 %	1,0
Kommun	14	31	14	45 %	0 %	1,0
Regional statlig myndighet	13	39	34	87 %	0 %	2,6
Okänd juridisk form	5	19	7	37 %	0 %	1,4
Landsting och region	6	15	9	60 %	0 %	1,5
Kommunförbund	3	4	1	25 %	0 %	0,3
Enskild firma	4	9	2	22 %	0 %	0,5
Totalt	15 096	58 986	26 349	45 %	100 %	1,7

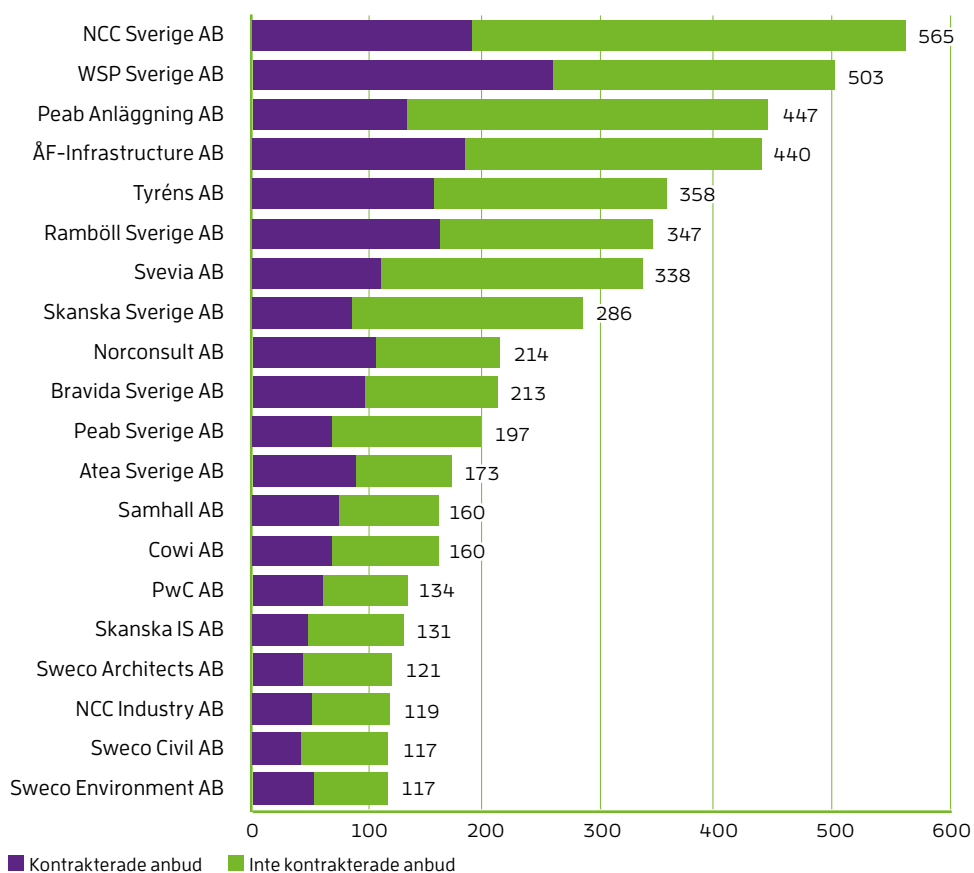
Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och antalet anbudsgivare avviker något från övriga tabeller eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

6.8 Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud

NCC Sverige AB var den anbudsgivare som lämnade flest anbud i upphandlingar annonserade 2018, följt av WSP Sverige AB och PEAB Anläggning AB. De tio företag som lämnade flest anbud 2018 var alla verksamma inom bygg-, teknik- eller anläggningsbranscherna.

Detta kan till stor del förklaras av att flest upphandlingar annonseras inom dessa branscher. Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

Diagram 20 **Anbudsgivare som lämnade flest anbud, 2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.
Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018.

År 2018 var Svevia AB den anbudsgivare som lämnade flest anbud i upphandlingar annonserade av staten, följt av WSP Sverige AB och NCC Sverige AB. NCC Sverige AB och WSP Sverige AB

lämnade även flest anbud i kommunala upphandlingar. B. Braun Medical AB, Mediplast AB och Vingmed AB lämnade flest anbud i upphandlingar annonserade av landsting och regioner.

Tabell 30 **Anbudsgivare som lämnade flest anbud, 2018**

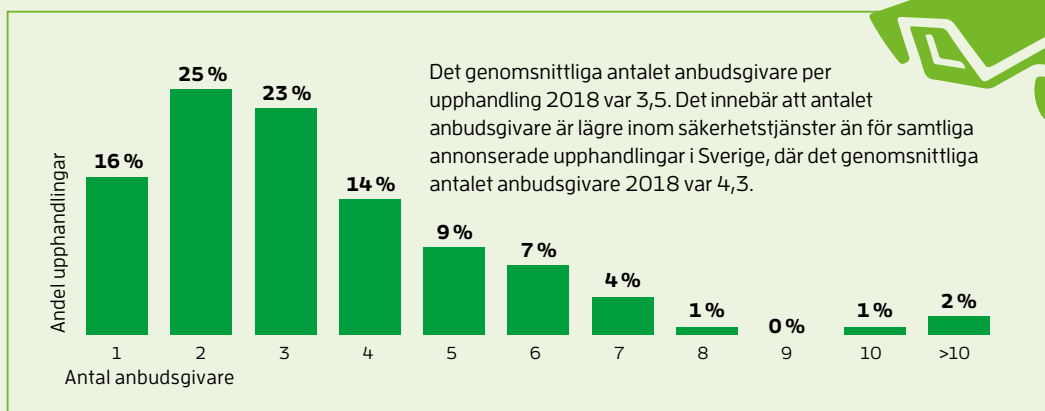
Stat	Antal anbud	Kommun	Antal anbud	Landsting och region	Antal anbud
Svevia AB	115	NCC Sverige AB	473	B.Braun Medical AB	68
WSP Sverige AB	72	WSP Sverige AB	390	Mediplast AB	68
NCC Sverige AB	71	Peab Anläggning AB	366	Vingmed AB	63
Peab Anläggning AB	66	ÅF-Infrastructure AB	335	Medtronic AB	58
ÅF-Infrastructure AB	66	Tyréns AB	278	GE Healthcare Sverige AB	56
Tyréns AB	60	Ramböll Sverige AB	278	Mediq Sverige AB	52
Samhall AB	54	Skanska Sverige AB	235	Siemens Healthcare AB	48
Ramböll Sverige AB	46	Svevia AB	222	Codan Triplus AB	46
Atea Sverige AB	41	Norconsult AB	183	OneMed Sverige AB	41
Skanska Sverige AB	39	Peab Sverige AB	176	Fresenius Kabi AB	39
Experis AB	35	Bravida Sverige AB	173	Johnson & Johnson AB	38
Förenade Service i Sverige AB	35	Cowi AB	135	WSP Sverige AB	38
Skanska IS AB	34	Atea Sverige AB	110	Philips AB	38
Peab Asfalt AB	32	Erlandsson Bygg AB	106	ÅF-Infrastructure AB	37
ISS Facility Services AB	31	Sweco Environment AB	104	Baxter Medical AB	34
Clean Quality i Sverige AB	30	Skanska IS AB	97	Karo Pharma Sverige AB	29
NCC Industry AB	29	Samhall AB	96	Mölnlycke Health Care AB	29
PwC AB	26	Veidekke Entreprenad AB	93	Stryker AB	27
Sweco Society AB	25	Sweco Civil AB	92	Etac Sverige AB	27
Norconsult AB	25	Sweco Architects AB	91	Getinge Sverige AB	26

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Uppgifterna för stat, landsting och region samt kommun omfattar även offentligt ägda bolag inom respektive kategori.

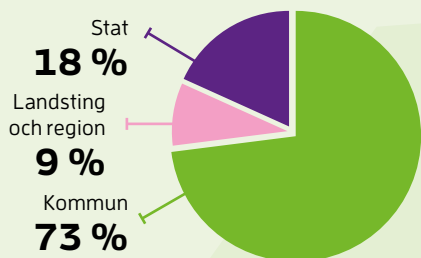
FÖRDJUPNING

Säkerhetstjänster

År 2018 annonserades **137 upphandlingar** av säkerhetstjänster. Upphandlingar av säkerhetstjänster utgjorde därmed knappt 1 procent av alla annonserade upphandlingar 2018.

Annonserade upphandlingar av säkerhetstjänster 2018

Utbetalningar från stat, kommun, landsting och region till leverantörer av säkerhetstjänster 2018

2,9

miljarder kronor

betalades 2018 ut till

162

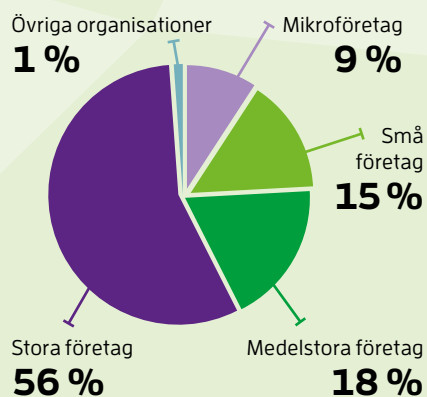
leverantörer av säkerhetstjänster

51 %

av annonserade
upphandlingar av
säkerhetstjänster avsåg

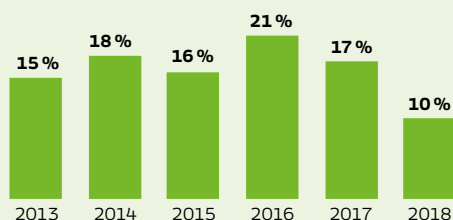
RAMAVTAL

Andel kontrakterade anbud
vid upphandling av säkerhetstjänster

Överprövning

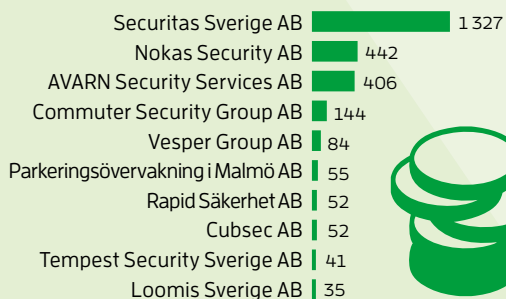
av upphandlingar av säkerhetstjänster
har minskat kraftigt under 2018.

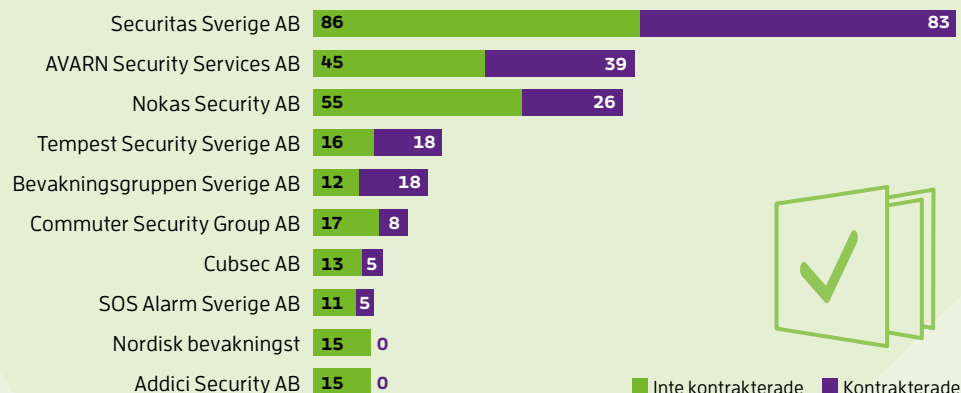
Utbetalningar

 (miljoner kronor)

från stat, kommun och landsting
och regioner **till leverantörer av**
säkerhetstjänster under 2018.

Anbudsgivare som lämnade flest anbud 2018 i upphandlingar av säkerhetstjänster

Källa: Uppgifterna om upphandlingar avser Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019 och uppgifterna om utbetalningar avser DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För utbetalningar avser säkerhetstjänster SNI 80100. För upphandlingar avser säkerhetstjänster CPV 7971.

OFFENTLIGA UTBETALNINGAR

7.1	Utbetalningar omfattar inte enbart inköp	102
7.2	Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun uppgår till drygt 847 miljarder	104
7.3	Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp	105
7.4	En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster	116
7.5	Utbetalningar till över 209 000 leverantörer	121

7. Offentliga utbetalningar

År 2018 betalade stat, region eller landsting och kommun ut drygt 847 miljarder kronor till privata företag och andra organisationer. Utbetalade belopp från kommuner uppgick till drygt 353 miljarder kronor och utbetalade belopp från landsting och regioner uppgick till drygt 283 miljarder kronor. Utbetalade belopp från statliga myndigheter uppgick till knappt 211 miljarder kronor.

Av utbetalade belopp avser 23 procent verksamhet inom SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*. Därefter följer verksamhet inom SNI F *Byggverksamhet* motsvarande 15 procent och SNI P *Utbildning* motsvarande 10 procent av utbetalade belopp.

År 2018 mottog nära 209 000 olika företag och andra organisationer utbetalningar. Knappt 206 300 kan klassificeras som privata företag och knappt 2 700 som offentliga organisationer.

Av alla leverantörer till stat, landsting eller region och kommun 2018 var 54 procent aktiebolag. Aktiebolagen mottog 69 procent av utbetalade belopp.

7.1 Utbetalningar omfattar inte enbart inköp

Den statistik som redovisas i detta avsnitt avser utbetalningar till utomstående organisationer, registrerade i respektive upphandlande myndighets leverantörsreskontra.¹⁸ Alla utbetalningar avser inte inköp. Löner till anställda, pensioner, föräldrapenning och sjukpenning är exempel på utbetalningar som inte avser inköp. Löner till anställda registreras vanligtvis inte i leverantörsreskontra

och ingår således inte i redovisad statistik. För närvarande saknas dock möjlighet att med säkerhet identifiera vilka utbetalningar i leverantörsreskontra som avser inköp. Utbetalningar som med säkerhet kan identifieras som icke-inköp har exkluderats ur statistiken.¹⁹ Ersättningar och transfereringar, som exempelvis olika former av bidrag, ingår dock i redovisad statistik. Den statistik som redovisas kan därför inte likställas med inköp, men en betydande del av

18. Med utomstående organisation avses en organisation som har ett annat organisationsnummer än den organisation som gjort utbetalningen. För 2018 ingår dock cirka 42 miljarder kronor som avser transaktioner inom en och samma myndighet.

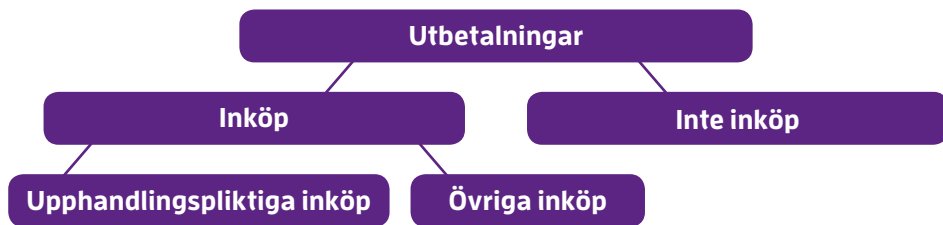
19. Detta avser utbetalningar till Skatteverket (160 miljarder kronor), försäkringskassor (20 miljarder kronor) och offentligt ägda pensionsbolag (43 miljarder kronor).

utbetalningarna avser inköp. Det finns även inköp som inte registreras i leverantörsreskontra och som därför inte ingår i redovisad statistik. Till skillnad från rapporten i övrigt redovisas utbetalningar inklusive eventuell mervärdesskatt.

Alla inköp omfattas inte av upphandlingslagarna. I redovisad statistik ingår både utbetalningar som avser upphandlingspliktiga inköp och utbetalningar

som avser inköp som inte är upphandlingspliktiga. För närvarande saknas möjligheter att särskilja inköp som regleras av upphandlingslagarna från övriga inköp. Figur 4 illustrerar relationen mellan utbetalningar, inköp och upphandlingspliktiga inköp. I avsnitt 3.1 redovisas en uppskattning av de upphandlingspliktiga inköpen baserad på de offentliga utgifterna enligt nationalräkenskaperna.

Figur 4 **Utbetalningar, inköp och upphandlingspliktiga inköp**

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2018. Not: Figuren ska inte ses som ett juridiskt ställningstagande, utan syftar enbart till att redogöra för relationen mellan olika ekonomiska begrepp.

Det bör noteras särskilt att den statistik som redovisas avser utbetalningar, vilket inte är detsamma som utgifter eller kostnader. En verksamhet kan leda till utbetalningar i flera led, exempelvis när ett landsting bedriver verksamhet i ett helägt bolag och utbetalningar redovisas både i landstinget och i det helägda bolaget. Detta uppstår även när landsting eller regioner och kommuner ersätter varandra för olika tjänster. En

redovisning av offentliga utgifter där hänsyn tas till sådana dubbelräknings-effekter görs i SCB:s nationalräkenskaper.

Redovisad statistik avser utbetalningar från 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner.²⁰ Utbetalningar från offentligt ägda företag som aktiebolag, kommunalförbund och stiftelser samlas inte in och saknas därför helt i den statistik som redovisas. Antalet organisationer i offentlig regi

20. För information om vilka uppgifter som saknas se avsnitt 1.4.4. Utbetalade belopp för de statliga myndigheter som saknas bedöms motsvara 25–35 miljarder kronor 2018.

samt privata företag som omfattas av LUF uppgår 2018 till nära 4 100. Detta innebär att uppgifter om utbetalningar saknas för många myndigheter som omfattas av upphandlingsreglerna. Statistiken ger således inte nödvändigtvis en heltäckande bild av de offentliga inköpen i Sverige. Den ger dock en mer ingående bild av hur utbetalningar är fördelade mellan upphandlande myndigheter och leverantörer samt mellan olika branscher och segment.

7.2 Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun uppgår till drygt 847 miljarder

År 2018 betalade stat, landsting eller region och kommun ut drygt 847 miljarder kronor till nära 209 000 privata företag och andra organisationer. Utbetalade belopp från kommuner uppgick till drygt 353 miljarder kronor

(42 procent) och utbetalade belopp från landsting och regioner till drygt 283 miljarder kronor (33 procent). Utbetalade belopp från statliga myndigheter uppgick till knappt 211 miljarder kronor (25 procent). År 2018 hade statliga myndigheter drygt 74 000 leverantörer, kommuner nära 158 000 leverantörer och landsting och regioner drygt 60 000 leverantörer. Med leverantörer avses här en utomstående organisation som mottagit offentliga utbetalningar.

DRYGT

847

miljarder kronor

Värdet av offentliga utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun 2018

Tabell 31 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer, 2018**

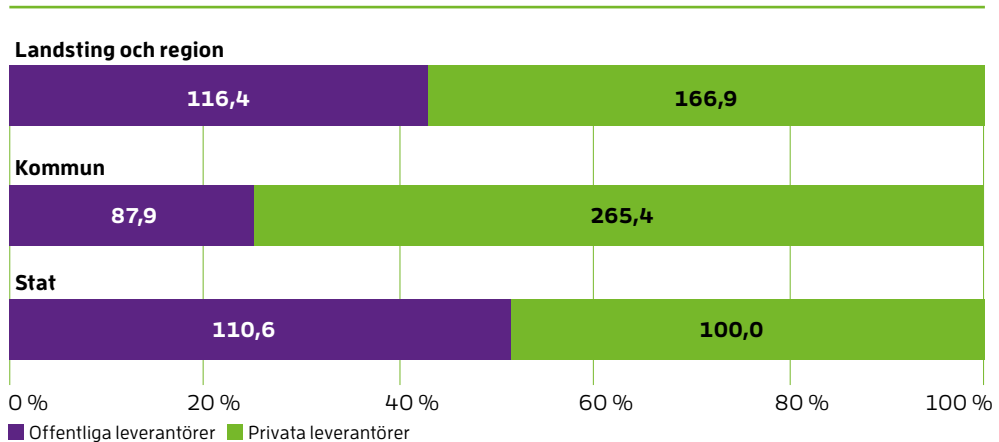
Myndighetstyp	Privata leverantörer		Offentliga leverantörer		Totalt	
	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer
Stat	100,0	72 813	110,6	1 889	210,6	74 702
Kommun	265,4	155 437	87,9	2 379	353,2	157 816
Landsting och region	166,9	58 549	116,4	1 614	283,3	60 163
Totalt	532,3	206 199	314,8	2 693	847,2	208 892

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun sker till både privata företag och offentliga organisationer. Utbetalningar till offentliga leverantörer avser utbetalningar mellan myndigheter. Detta kan även omfatta utbetalningar från en myndighet till den verksamhet som den myndigheten har valt att bedriva i exempelvis aktiebolagsform. Utbetalningar till offentliga leverantörer

stod för 37 procent av utbetalade belopp 2018. För landsting och regioner uppgick utbetalningar till offentliga leverantörer till 116,4 miljarder kronor (41 procent). För statliga myndigheter uppgick utbetalningar till offentliga leverantörer till 110,6 miljarder kronor (53 procent). För kommuner uppgick utbetalade belopp till offentliga leverantörer till 87,9 miljarder kronor (25 procent).

Diagram 21 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer (mdkr), 2018**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

7.3 Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp

Inom offentlig sektor finns naturligt betydande skillnader i hur stora belopp som betalas ut av olika upphandlande myndigheter. En upphandlande myndighet betalade i genomsnitt 1,6 miljarder kronor till privata och offentliga

leverantörer 2018. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Närmare 74 procent av alla myndigheter (381 av 515) betalade var för sig ut under 1 miljard kronor 2018. Samtidigt betalade ett fåtal myndigheter ut mycket stora belopp. Diagram 22 visar utbetalade belopp

efter myndighet som ingår i statistiken. Diagrammet visar att 101 myndigheter tillsammans stod för 80 procent av utbetalade belopp 2018. Enbart 8 myndigheter betalade tillsammans ut 323 miljarder kronor, vilket motsvarade 40 procent av utbetalade belopp 2018. En betydande del av utbetalade belopp betalades därmed ut av ett fåtal antal myndigheter. För mer information, se tabell 85, bilaga 2.

Myndigheter inom staten skiljer sig åt i många avseenden (exempelvis vad gäller uppdrag och storlek), vilket styr respektive myndighets inköpsbehov. I genomsnitt betalade statliga myndigheter 1 miljard kronor till privata och offentliga leverantörer 2018. Även här ger genomsnittet en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Diagram 23 visar att 24 statliga myndigheter stod för 80 procent av utbetalade belopp 2018. De flesta myndigheter (174) betalade ut under 1,0 miljard kronor och många (159) betalade ut under 500 miljoner kronor. Ett fåtal myndigheter betalade samtidigt ut mycket stora belopp. Till exempel Trafikverket betalade ut 36,3 miljarder kronor 2018. Detta kan jämföras med till exempel Upphandlingsmyndigheten som betalade ut 45,1 miljoner kronor 2018. För mer information, se tabell 85, bilaga 2.

En kommun betalade i genomsnitt 1,2 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2018. Diagram 24

visar att 109 kommuner stod för 80 procent av utbetalade belopp 2018. Det finns betydande skillnader mellan enskilda kommuner som delvis kan förklaras av skillnader i befolkningsstorlek. Sveriges befolkningsmässigt största kommun, Stockholms stad, betalade till exempel ut 34,3 miljarder kronor 2018, medan Sveriges befolkningsmässigt minsta kommun, Bjurholms kommun, betalade ut 109,6 miljoner kronor 2018. För mer information, se tabell 85, bilaga 2.

I genomsnitt betalade ett landsting eller en region ut 13,5 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2018. Diagram 25 visar att 9 av landstingen och regionerna stod för 80 procent av utbetalade belopp 2018. Stockholms läns landsting betalade till exempel 126,2 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2018. Detta belopp var betydligt större än motsvarande belopp för de två landsting och regioner med näst respektive tredje största belopp 2018. Västra Götalandsregionen och Region Skåne betalade 28,7 respektive 23,6 miljarder kronor 2018. Resterande landsting och regioner betalade ut under 12 miljarder kronor 2018. För mer information, se tabell 85, bilaga 2.

Diagram 22 **Utbetalningar från stat, landsting och region och kommun till utomstående organisationer, 2018**

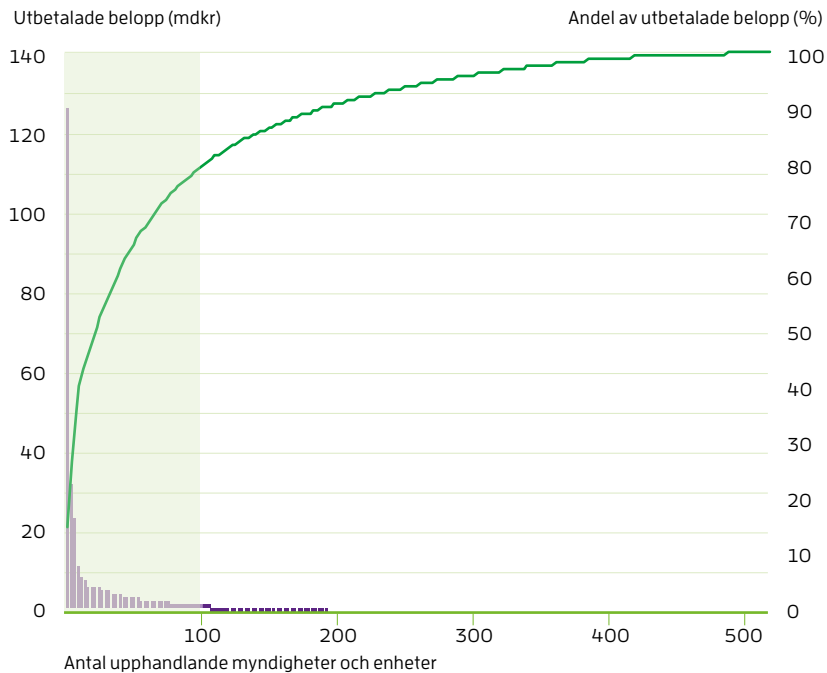

Diagram 23 **Utbetalningar från statliga myndigheter till utomstående organisationer, 2018**

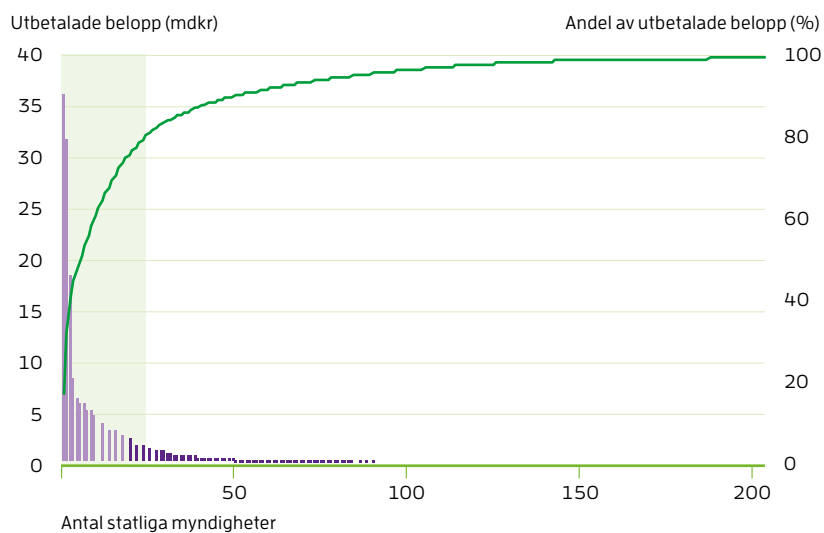
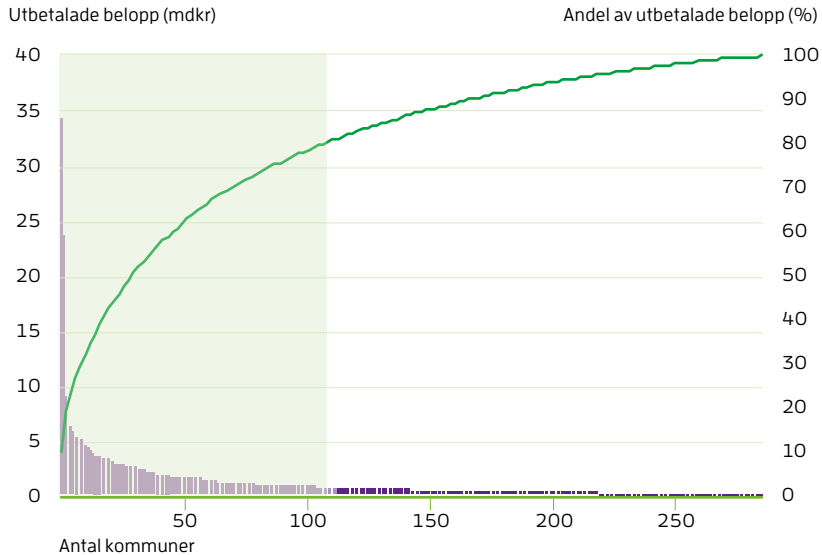
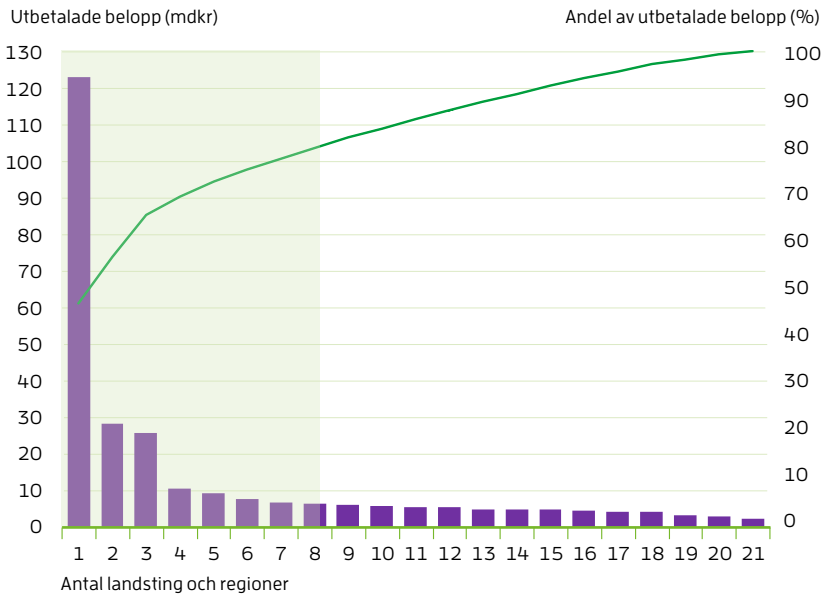

Diagram 24 **Utbetalningar från kommuner till utomstående organisationer, 2018**Diagram 25 **Utbetalningar från landsting och regioner till utomstående organisationer, 2018**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 290 kommuner, 21 landsting och regioner samt 205 statliga myndigheter. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Den skuggade ytan motsvarar 80 procent av utbetalade belopp. I redovisningen av landsting och regioner ingår även Region Gotland.

År 2018 hade stat, landsting eller region och kommun nära 209 000 privata och offentliga leverantörer. Diagram 26–29 visar utbetalade belopp i kombination med antalet leverantörer för upphandlande myndigheter som ingår i statistiken. En punkt motsvarar en upphandlande myndighet och visar utbetalade belopp i kombination med antalet leverantörer för den myndigheten. För en upphandlande myndighet kan motsvarande analys utgöra ett viktigt underlag för utveckling av inköpsverksamheten. Med några undantag hade myndigheter 2018 under 10 000 leverantörer och de flesta under 5 000 leverantörer. Detta framgår av diagram 26. Nationellt visar trenden att antalet leverantörer växer med storleken på utbetalade belopp. Korrelationskoefficienten uppgår till 0,74, vilket visar på en positiv korrelation.

Med undantag för ett mindre antal statliga myndigheter som hade 4 000–7 000 leverantörer vardera, hade många statliga myndigheter under 4 000 leverantörer och de flesta under 2 000 leverantörer 2018. Detta framgår av diagram 27.

Med undantag för ett tjugotal kommuner som hade 4 000–8 000 leverantörer, hade de flesta kommuner under 4 000 leverantörer var 2018. Stockholms stad stod ut bland kommunerna med nära 17 000 leverantörer 2018. Detta framgår av diagram 28.

Med tre undantag hade landsting och regioner 3 000–7 000 leverantörer vardera 2018. Stockholms läns landsting (cirka 23 000), Västra Götalandsregionen (cirka 16 000) och Region Skåne (cirka 11 000) stod ut bland landstingen och regionerna med ett högre antal leverantörer. Detta framgår av diagram 29.

Diagram 26 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter upphandlande myndighet (varje punkt motsvarar en upphandlande myndighet), 2018**

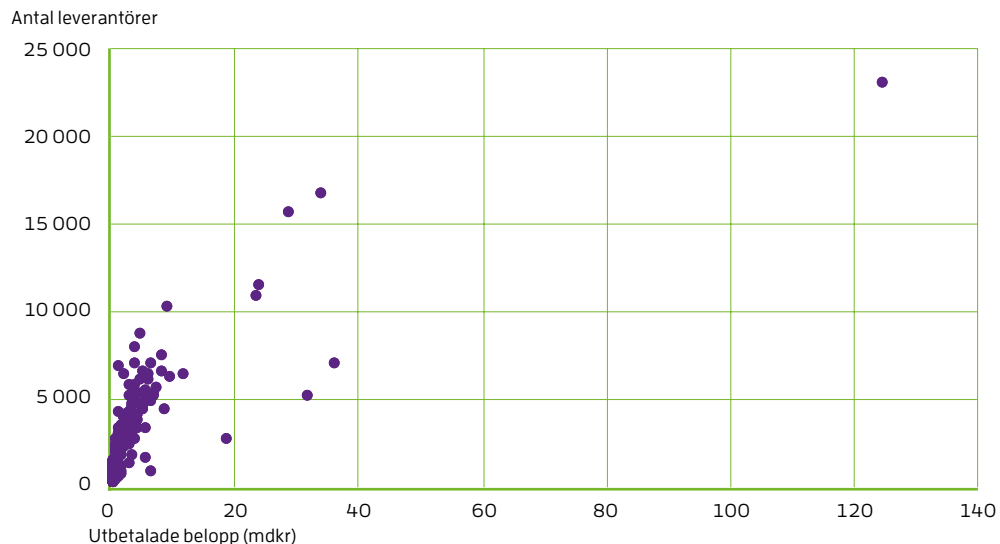

Diagram 27 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter statlig myndighet (varje punkt motsvarar en statlig myndighet), 2018**

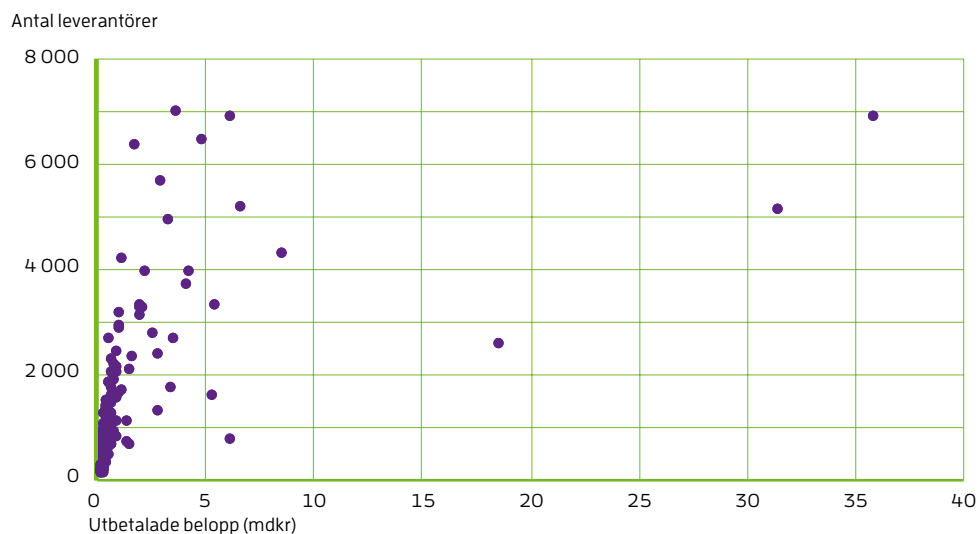

Diagram 28 Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter kommun (varje punkt motsvarar en kommun), 2018

Antal leverantörer

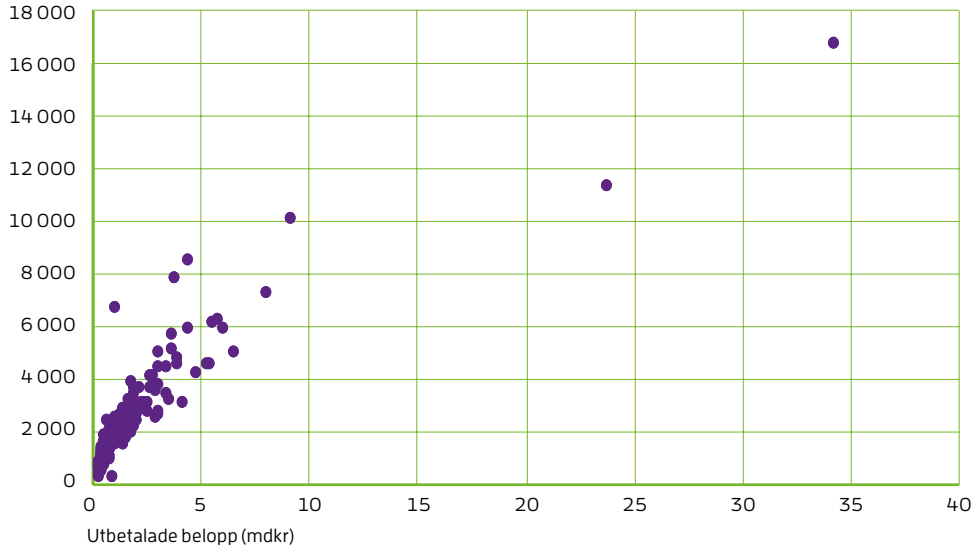
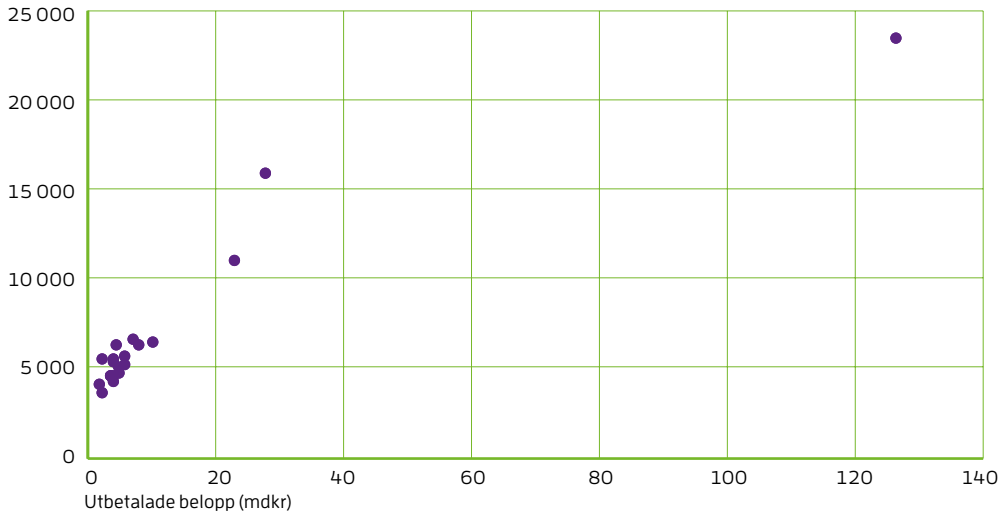

Diagram 29 Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter landsting och region (varje punkt motsvarar ett landsting eller en region), 2018

Antal leverantörer

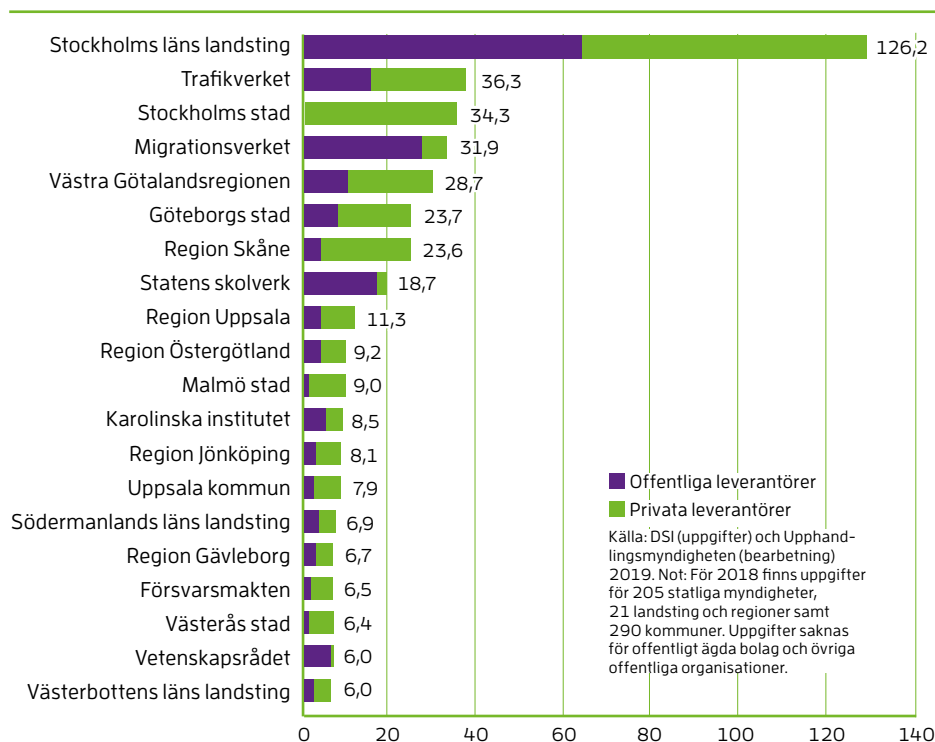

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 290 kommuner, 21 landsting och regioner samt 205 statliga myndigheter. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Stockholms läns landsting var den upphandlande myndighet som under 2018 betalade ut störst belopp (126,2 miljarder kronor) till privata och offentliga leverantörer. Stockholms läns landsting stod därmed ensamt för 15 procent av utbetalade belopp 2018. I den summa

som Stockholms läns landsting betalade ut ingår bland annat utbetalningar till den verksamhet som landstinget bedriver i aktiebolagsform. Därefter följde Trafikverket och Stockholms stad, som under 2018 betalade ut 36,3 miljarder kronor respektive 34,3 miljarder kronor.

Diagram 30 **Myndigheter med störst utbetalade belopp (mdkr), 2018**

Inom staten betalade Trafikverket (36,3 miljarder kronor), Migrationsverket (31,9 miljarder kronor) och Statens skolverk (18,7 miljarder kronor) ut störst belopp 2018. Bland kommuner betalade de stora kommunerna Stockholms stad (34,3 miljarder kronor), Göteborgs stad (23,7 mil-

jarder kronor) och Malmö stad (9,0 miljarder kronor) ut störst belopp. Stockholms läns landsting (126,2 miljarder kronor), Västra Götalandsregionen (28,7 miljarder kronor) och Region Skåne (23,6 miljarder kronor) betalade ut störst belopp bland landsting och regioner.

Tabell 32 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer, 2018**

Stat	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer	Kommun	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer	Landsting och region	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer
Trafikverket	36,3	6 893	Stockholms stad	34,3	16 706	Stockholms läns landsting	126,2	23 108
Migrations- verket	31,9	5 071	Göteborgs stad	23,7	11 401	Västra Göta- landsregionen	28,7	15 657
Statens skolverk	18,7	2 480	Malmö stad	9,0	10 170	Region Skåne	23,6	10 827
Karolinska institutet	8,5	4 239	Uppsala kommun	7,9	7 356	Region Uppsala	11,3	6 248
Försvars- makten	6,5	5 158	Västerås stad	6,4	5 040	Region Östergötland	9,2	6 200
Vetenskaps- rådet	6,0	628	Helsingborgs stad	5,9	5 997	Region Jönköpings län	8,1	6 476
Domstols- verket	6,0	6 856	Norrköpings kommun	5,7	6 338	Södermanlands läns landsting	6,9	5 475
Naturvårds- verket	5,3	3 236	Örebro kommun	5,4	6 160	Region Gävleborg	6,7	5 001
Svenska kraftnät	5,2	1 502	Nacka kommun	5,2	4 663	Västerbottens läns landsting	6,0	4 911
Arbetsför- medlingen	4,7	6 438	Linköping kommun	5,1	4 687	Region Örebro län	6,0	4 655
Fortifikations- verket	4,1	3 909	Umeå kommun	4,7	4 354	Landstinget Dalarna	5,9	4 887
Försäkrings- kassan	3,9	3 666	Lunds kommun	4,3	5 970	Region Halland	5,5	6 130
Kriminalvården	3,5	6 959	Jönköpings kommun	4,2	8 539	Landstinget i Kalmar län	5,3	5 384
Skatteverket	3,4	2 607	Täby kommun	3,9	3 175	Region Norrbotten	5,0	5 182
Statens energi- myndighet	3,2	1 660	Karlstad kommun	3,8	4 895	Region Västernorrland	5,0	4 466
Uppsala universitet	3,2	4 890	Sundsvalls kommun	3,7	4 671	Landstinget i Värmland	4,9	4 216
Göteborgs universitet	2,8	5 614	Halmstads kommun	3,6	7 884	Region Kronoberg	4,8	4 431
Statens kulturråd	2,7	2 284	Borås stad	3,5	5 181	Region Västmanland	4,6	4 502
Transport- styrelsen	2,6	1 216	Kristianstads kommun	3,5	5 705	Region Gotland	3,5	5 373
Statens fastighetsverk	2,4	2 695	Järfälla kommun	3,4	3 305	Landstinget Blekinge	3,2	3 499

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2017-2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

23 %

av utbetalade belopp 2018 avsåg vård och omsorg samt sociala tjänster

7.4 En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster

Utifrån standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI) kan företag klassificeras efter vilken verksamhet de bedriver. SNI är indelad i en trädstruktur med fem nivåer, där lägre nivåer anger en ökad grad av precisering. Utifrån SNI kan företag klassificeras till en eller flera branscher eller näringsgrenar. Den lägsta nivån innehåller drygt 800 SNI-koder.

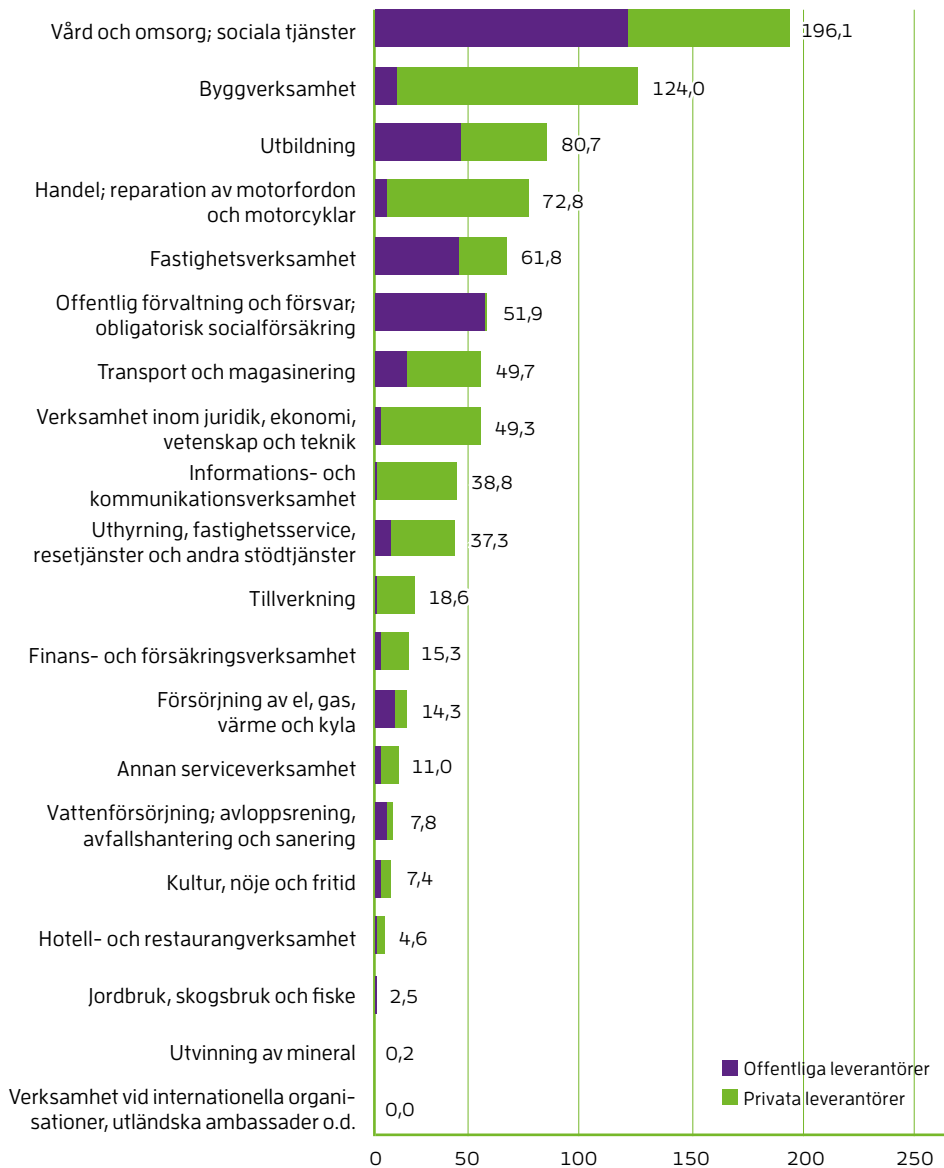
Genom att kategorisera leverantörer utifrån SNI-koder kan utbetalningar delas in branschvis i olika avdelningar och undergrupper.²¹ Kategoriseringen ger en översiktlig bild av vad offentlig sektor betalar för. Drygt 196 miljarder kronor (23 procent) betalades ut till leverantörer inom SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*. Drygt 60 procent av utbetalade belopp inom denna bransch gick till offentliga leverantörer. Därefter följde SNI F *Byggverksamhet* med nära

124 miljarder kronor (15 procent) och SNI P *Utbildning* med nära 81 miljarder kronor (10 procent). Byggverksamhet omfattar både bygg och anläggning och olika byggrelaterade installationer. Utbildning omfattar utbildningsverksamhet från förskola upp till gymnasial nivå samt eftergymnasial- och vuxenutbildning. Inom byggverksamhet och utbildning gick 92 respektive 51 procent av utbetalade belopp till privata leverantörer. För mer information, se tabell 87 och 88, bilaga 2.

Inom flertalet branscher var utbetalade belopp till privata leverantörer större än till offentliga. Undantagen är SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*, SNI L *Fastighetsverksamhet*, SNI E *Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering*, SNI O *Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring* och SNI D *Försörjning av el, gas, värme och kyla*, där utbetalade belopp till offentliga leverantörer översteg utbetalade belopp till privata leverantörer.

21. Ett enskilt företag kan ha en eller flera SNI-koder. Vid kategorisering används respektive företags eller organisations huvudsakliga SNI-kod.

Diagram 31 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner (mdkr), 2018**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 33 och diagram 32 visar antalet leverantörer i kombination med utbetalade belopp per SNI-sektion. Flest leverantörer fanns inom SNI G *Handel* där strax över 29 000 leverantörer tillsammans mottog 72,8 miljarder

kronor. Inom SNI M *Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik* mottog drygt 24 000 leverantörer 49,3 miljarder kronor. Därefter följer SNI R *Kultur, nöje och fritid* där nära 24 000 leverantörer mottog 7,4 miljarder kronor.

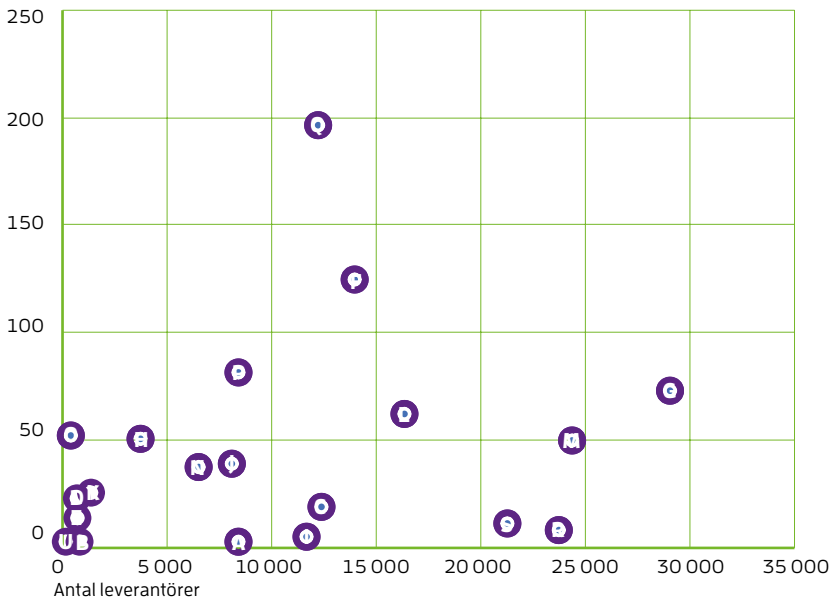
Tabell 33 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner, 2018**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel (%)	Antal leverantörer	Andel (%)
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske	2,5	0,3 %	8 522	4,1 %
B	Utvinning av mineral	0,2	0,0 %	159	0,1 %
C	Tillverkning	18,6	2,2 %	12 445	6,0 %
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla	14,3	1,7 %	525	0,3 %
E	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	7,8	0,9 %	542	0,3 %
F	Byggverksamhet	124,0	14,6 %	14 053	6,7 %
G	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	72,8	8,6 %	29 122	13,9 %
H	Transport och magasinering	49,7	5,9 %	3 788	1,8 %
I	Hotell- och restaurangverksamhet	4,6	0,5 %	11 742	5,6 %
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	38,8	4,6 %	8 144	3,9 %
K	Finans- och försäkringsverksamhet	15,3	1,8 %	945	0,5 %
L	Fastighetsverksamhet	61,8	7,3 %	16 411	7,9 %
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	49,3	5,8 %	24 425	11,7 %
N	Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	37,3	4,4 %	6 541	3,1 %
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	51,9	6,1 %	474	0,2 %
P	Utbildning	80,7	9,5 %	8 472	4,1 %
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster	196,1	23,2 %	12 289	5,9 %
R	Kultur, nöje och fritid	7,4	0,9 %	23 801	11,4 %
S	Annan serviceverksamhet	11,0	1,3 %	21 357	10,2 %
U	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader och dylikt	0,0	0,0 %	17	0,0 %
	Uppgift saknas	3,2	0,4 %	5 218	2,5 %
	Totalt	847,2	100,0 %	208 992	100,0 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Diagram 32 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter SNI-sektioner (varje punkt motsvarar en SNI-sektion), 2018**

Utbetalade belopp (mdkr)

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Det är naturligt med betydande skillnader inom offentlig sektor avseende utbetalningar till branscher och segment. Utbetalningar sammanfaller till stor del med obligatoriska uppgifter för stat, landsting eller region och kommun. De tre branscher som 2018 mottog störst belopp från statliga myndigheter var SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (38,2 miljarder kronor), SNI P *Utbildning* (30,0 miljarder kronor) och SNI F *Bygghverksamhet* (27,5 miljarder kronor).²²

Kommuner betalade störst belopp till leverantörer inom SNI F *Bygghverksamhet* (68,3 miljarder kronor), SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (55,5 miljarder kronor) och SNI P *Utbildning* (46,5 miljarder kronor). De tre branscher som mottog störst belopp från landsting och regioner var SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (102,5 miljarder kronor), SNI G *Handel* (37,2 miljarder kronor) och SNI H *Transport och magasinering* (30,2 miljarder kronor).

22. För staten saknas bland annat utbetalningar för Polismyndigheten och Försvarets materielverk, vilket påverkar utfallet.

Tabell 34 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner, 2018**

SNI Benämning	Stat		Kommun		Landsting och region	
	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	1,4	3 117	1,0	5 664	0,1	1 074
B Utvinning av mineral	0,0	66	0,1	116	0,0	18
C Tillverkning	5,8	5 301	6,8	9 543	6,0	4 050
D Försörjning av el, gas, värme och kyla	3,6	353	8,5	404	2,2	215
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	0,4	268	6,8	495	0,5	156
F Byggverksamhet	27,5	3 901	68,3	12 015	28,2	2 667
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	9,0	12 468	26,7	24 075	37,2	12 015
H Transport och magasinering	6,4	1 746	13,2	2 946	30,2	1 267
I Hotell- och restaurangverksamhet	1,7	5 131	2,1	10 208	0,8	4 653
J Informations- och kommunikationsverksamhet	14,5	3 961	15,8	5 382	8,5	2 788
K Finans- och försäkringsverksamhet	4,9	401	7,0	672	3,4	325
L Fastighetsverksamhet	20,6	4 662	36,3	12 986	4,9	1 944
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	18,5	12 690	20,6	14 614	10,2	6 124
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	8,9	2 606	17,6	5 257	10,7	1 970
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	14,0	275	10,5	369	27,4	227
P Utbildning	30,0	3 305	46,5	6 701	4,2	2 276
Q Vård och omsorg; sociala tjänster	38,2	2 692	55,5	6 208	102,5	7 073
R Kultur, nöje och fritid	1,5	5 477	4,0	19 741	1,9	4 759
S Annan serviceverksamhet	2,9	4 823	4,9	16 506	3,1	5 572
U Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader och dylikt	0,0	14	0,0	4	0,0	2
Uppgift saknas	0,8	1 445	1,1	3 910	1,3	988
Totalt	210,6	74 702	353,2	157 816	283,3	60 163

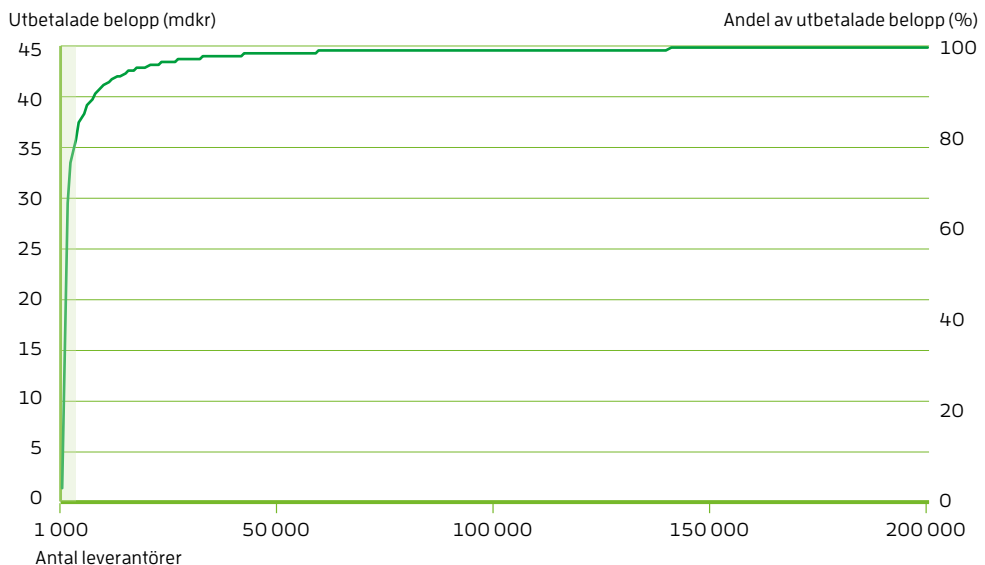
Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

7.5 Utbetalningar till nära 209 000 leverantörer

År 2018 mottog närmare 209 000 privata företag och andra organisationer utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun. Knappt 206 300 kan klassificeras som privata företag och knappt 2 700 som offentliga organisationer. Den genomsnittliga leverantören mottog 4,1 miljoner kronor 2018. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp, eftersom ett mindre antal leverantörer mottog mycket stora belopp samtidigt som ett stort antal leverantörer mottog relativt små belopp. Diagram 33 visar en övergripande bild av vilka leverantörer som

mottagit utbetalningar efter storleken på dessa belopp. Figuren visar att 2 833 leverantörer mottog 80 procent (678 miljarder kronor) av utbetalade belopp 2018. Vidare mottog 310 leverantörer 50 procent (427 miljarder kronor). De 100 största leverantörerna till stat, landsting eller region och kommun mottog 35 procent (298 miljarder kronor) 2018. Utbetalningarna var således koncentrerade till ett mindre antal leverantörer. Drygt 1 100 leverantörer mottog ett belopp över 100 miljoner kronor. Drygt 130 000 leverantörer mottog belopp under 100 000 kronor. För mer information, se tabell 86, bilaga 2.

Diagram 33 **Leverantörer till stat, landsting eller region och kommun, 2018**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Av de företag och andra organisationer som mottog offentliga utbetalningar 2018 var nära 111 000 (54 procent) aktiebolag. Aktiebolagen mottog 584,4 miljarder kronor (69 procent) 2018. Den näst vanligaste juridiska formen var

enskild firma, som utgjorde 20 procent av alla leverantörer. Ideella föreningar utgjorde 17 procent. Leverantörer med en annan juridisk form än aktiebolag mottog tillsammans 31 procent av utbetalade belopp 2018.

Tabell 35 **Leverantörer till stat, landsting eller region och kommun efter juridisk form, 2018**

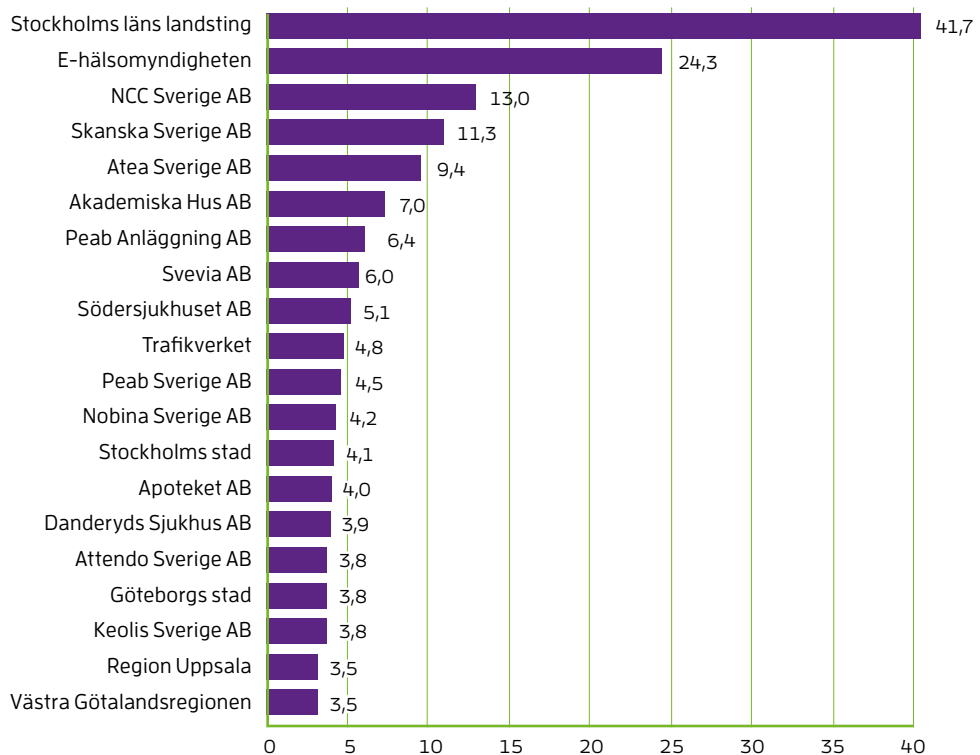
Juridisk form	Antal leverantörer	Andel av leverantörer (%)	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp (%)	Genomsnittligt mottaget belopp (mnkr)
Aktiebolag	110 785	54 %	584,4	69 %	5,3
Enskild firma	40 890	20 %	3,9	0 %	0,1
Ideell förening	33 992	17 %	16,8	2 %	0,5
Handels- och kommanditbolag	6 618	3 %	6,9	1 %	1,0
Samfällighet	4 854	2 %	0,3	0 %	0,1
Ekonomisk förening	3 541	2 %	11,2	1 %	3,2
Stiftelse eller fond	1 235	1 %	10,6	1 %	8,6
Okänd juridisk form	876	0 %	1,2	0 %	1,4
Utländsk juridisk person	799	0 %	3,9	0 %	4,9
Kommuner	290	0 %	60,7	7 %	209,4
Statlig enhet	201	0 %	59,1	7 %	294,1
Kommunförbund	187	0 %	16,1	2 %	86,2
Regional statlig myndighet	33	0 %	0,2	0 %	7,0
Landsting	20	0 %	65,7	8 %	3 286,1
Oskiftat dödsbo	9	0 %	0,0	0 %	0,2
SCE-företag	1	0 %	0,0	0 %	0,2
Partrederi	1	0 %	0,0	0 %	0,0
Totalt	204 332	100 %	841,1	100 %	4,1

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Det totala antalet organisationer och utbetalningar avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller leverantörer med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

Diagram 34 visar de största leverantörerna till stat, landsting eller region och kommun 2018. Redovisningen omfattar både privata och offentliga leverantörer. Den största offentliga leverantören 2018 var Stockholms läns landsting (41,7 miljarder kronor), följt av E-hälsomyndigheten (24,3 miljarder kronor) och Akademiska Hus AB (7,0 miljarder kronor). Stockholms läns landsting är både den myndighet som betalar ut störst belopp till leverantörer och den leverantör som

mottar störst belopp från myndigheter. Den största privata leverantören var NCC Sverige AB (13,0 miljarder kronor) följt av Skanska Sverige AB (11,3 miljarder kronor) och Atea Sverige AB (9,4 miljarder kronor). Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

Diagram 34 **Leverantörer till stat, landsting eller region och kommun (mdkr), 2018**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 36 redovisar leverantörer uppdelade efter stat, landsting eller region och kommun 2018 efter mottaget belopp. De tre största leverantörerna till staten var Akademiska Hus AB (7,0 miljarder kronor), Svevia AB (4,3 miljarder kronor) och Atea Sverige AB (3,4 miljarder kronor). NCC Sverige AB (5,5 miljarder kronor) var den största leverantören till

kommuner, följt av Skanska Sverige AB (4,1 miljarder kronor) och Atea Sverige AB (3,9 miljarder kronor). De tre största leverantörerna till landsting och regioner var Stockholms läns landsting (38,1 miljarder kronor), E-hälsomyndigheten (24,3 miljarder kronor) och Södersjukhuset AB (5,1 miljarder kronor).

Tabell 36 **Leverantörer till stat, landsting eller region och kommun, 2018**

Stat	Mottagna belopp (mdkr)	Kommun	Mottagna belopp (mdkr)	Landsting och region	Mottagna belopp (mdkr)
Akademiska Hus AB	7,0	NCC Sverige AB	5,5	Stockholms läns landsting	38,1
Svevia AB	4,3	Skanska Sverige AB	4,1	E-hälsomyndigheten	24,3
Atea Sverige AB	3,4	Atea Sverige AB	3,9	Södersjukhuset AB	5,1
Peab Anläggning AB	3,4	Attendo Sverige AB	3,8	Skanska Sverige AB	4,8
Stockholms läns landsting	3,0	Peab Anläggning AB	2,8	NCC Sverige AB	4,6
Stockholms stad	3,0	Peab Sverige AB	2,5	Nobina Sverige AB	4,2
Göteborgs stad	2,9	Menigo Foodservice AB	2,3	Apoteket AB	3,9
NCC Sverige AB	2,9	Pysslingen Förskolor och Skolor AB	2,1	Danderyds Sjukhus AB	3,9
Infranord AB	2,9	Internationella Engelska Skolan i Sverige AB	2,0	Keolis Sverige AB	3,6
Skanska Sverige AB	2,4	NCC Industry AB	1,9	ApoEx AB	3,4
Trafikverket	2,3	Svevia AB	1,6	MTR Tunnelbanan AB	3,3
Diners Club Nordic AB	2,1	Trafikverket	1,6	Praktikertjänst AB	3,0
Malmö stad	1,8	Martin & Servera Restauranghandel AB	1,5	Swedish Hospital Partners AB	2,8
Specialfastigheter Sverige AB	1,6	Tieto Sweden AB	1,5	Region Uppsala	2,6
Arbetsförmedlingen	1,5	Martin & Servera AB	1,5	Arriva Sverige AB	2,4
Västra Götalandsregionen	1,4	Västtrafik AB	1,4	Capio S:t Görans Sjukhus AB	2,4
Lunds universitet	1,4	Vardaga Nytida Omsorg AB	1,4	MTR Pendeltågen AB	2,1
Uppsala universitet	1,3	Lejonfastigheter AB	1,4	Atea Sverige AB	2,1
Strukton Rail AB	1,3	Göteborgs Spårvägar AB	1,1	Aleris Sjukvård AB	1,9
ICA Banken AB	1,2	Peab Asfalt AB	1,1	Peab Sverige AB	1,8

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

2833
LEVERANTÖRER

mottog
tillsammans

678
MILJARDER KRONOR

80 % av utbetalade
belopp

8

SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAGS DELTAGANDE I UPPHANDLING

8.1	EU:s storleksklassificering av företag	128
8.2	Näringslivet i Sverige	129
8.3	Tre fjärdedelar av alla anbudsgivare är mindre företag	130
8.4	Nära fem av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek	132
8.5	Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag	133

8. Små och medelstora företags deltagande i upphandling

Av alla anbudsgivare 2018 var 76 procent mikroföretag eller små företag. Stora företag utgjorde 4 procent av anbudsgivarna och medelstora företag utgjorde 12 procent.

År 2018 kontrakterades 46 procent av alla lämnade anbud, oavsett företagsklass. Stora företag var betydligt mer aktiva som anbudsgivare än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,2 anbud vardera, att jämföra med 3,3 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikroföretag. Detta ledde till att stora företag i genomsnitt tilldelades 10,8 avtal vardera, medan små företag och mikroföretag tilldelades 1,5 avtal respektive 0,9 avtal vardera. Medelstora företag lämnade i genomsnitt 6,9 anbud och tilldelades i genomsnitt 3,1 avtal.

Stora företag stod för 24 procent av alla kontrakterade anbud och medelstora företag för 20 procent. Mikroföretag och små företag stod tillsammans för 50 procent av alla kontrakterade anbud.

Av alla leverantörer som mottog utbetalningar från stat, kommun och regioner eller landsting 2018 var 46 procent mikroföretag eller små företag. Tillsammans mottog mikroföretag och små företag 148,4 miljarder kronor 2018, vilket motsvarade 18 procent av utbetalade belopp.

8.1 EU:s storleksklassificering av företag

Klassifikationen av företagsstorlek utgår ifrån Europeiska kommissionens definition. Europeiska kommissionen delar in företag i tre storleksklasser.²³

Klassificeringen baseras på antal anställda samt antingen nettoomsättning eller balansomslutning. I valet mellan nettoomsättning och balansomslutning väljs det lägsta värdet. Företagets storleksklass bestäms

²³ Europeiska kommissionen 2003. Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (2003/361/EG).

därefter av den största klass som antal anställda samt nettoomsättning eller balansomslutning indikerar. Ett företag utan anställda men med en nettoomsättning på 20 miljoner euro klassificeras

därmed som ett medelstort företag.²⁴ EU:s klassificering avviker från SCB:s klassificering som enbart baseras på antal anställda.

Tabell 37 **Europeiska kommissionens storleksklasser för företag**

Storleksklass	Antal anställda	Nettoomsättning (miljoner euro)	Balansomslutning (miljoner euro)
Mikroföretag	0–9	0–2	0–2
Små företag	10–49	2–10	2–10
Medelstora företag	50–249	10–50	10–43
Stora företag	> 250	> 50	> 43

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Vid storleksklassificering av företag i denna rapport bortses från flera bestämmelser som avser ägandeförhållanden. Ett mikroföretag som är helägt av en koncernmoder ska exempelvis räknas samman med koncernmodern och eventuella andra helägda bolag i koncernen när storleksklassen fastställs. Eftersom tillgång till fullständiga ägarandelar saknas tar klassificeringen inte hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

8.2 Näringslivet i Sverige

Det finns i dag över 1,2 miljoner företag i Sverige, och över tid har antalet företag

inom näringslivet ökat.²⁵ Enligt SCB hade över 96 procent av företagen i Sverige tio eller färre anställda 2017. En stor del av dem är sannolikt mikroföretag enligt Europeiska kommissionens definition. Ett vanligt förekommande antagande är att mikroföretag är underrepresenterade bland anbudsgivare, eftersom andelen mikroföretag i näringslivet är betydligt högre än andelen mikroföretag bland anbudsgivarna. Det finns flera brister med en sådan jämförelse. Jämförelsen tar till exempel inte hänsyn till att många företag är så små att de varken vill eller kan lämna anbud i offentlig upphandling. Företag kan dessutom vara underleverantörer till större företag som är anbudsgivare, vilket inte

24. Europeiska kommissionen 2015. Användarhandledning om definitionen av SMF-företag.

25. Statistiska centralbyrån 2018. *Företagens ekonomi 2017*.

framgår av statistiken. Dessutom kan många av de varor och tjänster som de minsta företagen erbjuder upphandlas genom direktupphandlingar, som inte ingår i den annonsbaserade statistiken. Även om mikroföretagen utgör en överväldigande majoritet av antalet företag i Sverige står små, medelstora och stora

företag tillsammans för en betydligt större andel av näringslivets totala antal anställda och totala omsättning. Att beskriva näringslivet enbart utifrån antal företag ger därmed ofta en missvisande bild av näringslivets struktur och olika företags samlade betydelse för ekonomin.

Tabell 38 **Näringslivets fördelning av företag, anställda, omsättning och förädlingsvärde efter antal anställda, 2017**

	Företag med 0–9 anställda	Företag med 10–49 anställda	Företag med 50–249 anställda	Företag med > 250 anställda
Andel av näringslivets totala antal företag	96,4 %	3,0 %	0,5 %	0,1 %
Andel av näringslivets totala anställda	23,7 %	22,7 %	19,1 %	34,5 %
Andel av näringslivets totala omsättning	21,5 %	18,8 %	20,5 %	39,2 %
Andel av näringslivets totala förädlingsvärde	24,2 %	18,9 %	19,2 %	37,6 %

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Definitionen av näringslivet exkluderar företag inom SNI 0 Offentlig förvaltning, försvar, obligatorisk socialförsäkring och SNI K Finans- och försäkringsverksamhet.

8.3 Tre fjärdedelar av alla anbudsgivare är mindre företag

Av de företag som lämnade anbud 2018 var 39 procent mikroföretag, 37 procent små företag och 12 procent medelstora företag. Av anbudsgivarna var 4 procent stora företag. Resterande 8 procent av anbudsgivarna utgjordes av privata företag och andra organisationer där de uppgifter som krävs för klassificering saknas, som exempelvis enskilda firmor eller utländska juridiska personer.

Fördelningen av antalet lämnade anbud i upphandlingar ger en annorlunda bild än antalet anbudsgivare. Mikroföretagen, som utgjorde 39 procent av

antalet anbudsgivare, stod för 19 procent av lämnade anbud. På motsvarande sätt stod små företag, som utgjorde 37 procent av anbudsgivarna, för 31 procent av lämnade anbud. Stora företag, som utgjorde 4 procent av antalet anbudsgivare, stod för 25 procent av antalet lämnade anbud. Förklaringen är att större företag oftare lämnar anbud i fler upphandlingar än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,2 anbud under 2018, vilket kan jämföras med 6,9 anbud för medelstora företag, 3,3 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikro-företag.

A photograph of a woman in a purple shirt combing the hair of an older woman in a green shirt. The older woman is wearing red glasses and a necklace with a cross. The background is a light-colored wall with a framed picture.

76%

av alla anbudsgivare 2018

VAR **MIKROFÖRETAG**
ELLER **SMÅ FÖRETAG**

Tabell 39 **Antal och andel anbudsgivare och anbud efter företagets storleksklass, 2018**

Storleksklass	Antal anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antal anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Mikroföretag	5 922	39 %	11 229	19 %	1,9
Små företag	5 511	37 %	18 120	31 %	3,3
Medelstora företag	1 778	12 %	12 194	21 %	6,9
Stora företag	609	4 %	14 740	25 %	24,2
Övriga organisationer	1 276	8 %	2 703	5 %	2,1
Totalt	15 096	100 %	58 986	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode. Kategorin övriga organisationer saknar de uppgifter som krävs för klassificering av storlek.

8.4 Nära fem av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek

Ur företagets perspektiv är det inte viktigast att delta i upphandlingar, utan att tilldelas kontrakt. Stora företag var mest framgångsrika under 2018 och stod i genomsnitt för 10,8 kontrakterade anbud var. Detta var betydligt högre än motsvarande genomsnitt för mindre

företag. Nära hälften (46 procent) av alla lämnade anbud kontrakterades 2018, oavsett anbudsgivarens storleksklass.

Att stora företag i genomsnitt tilldelades fler avtal beror på att stora företag lämnade fler anbud. Stora företag stod för 24 procent av kontrakterade anbud 2018. Mikroföretag och små företag stod för 19 respektive 31 procent och medelstora företag för 20 procent.

Tabell 40 **Antal anbud och antal kontrakterade anbud efter företagets storlek, 2018**

Storleksklass	Antal anbud	Antal kontrakterade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av antalet kontrakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrakterade anbud per anbudsgivare
Mikroföretag	11 229	5 229	47 %	19 %	0,9
Små företag	18 120	8 439	47 %	31 %	1,5
Medelstora företag	12 194	5 553	46 %	20 %	3,1
Stora företag	14 740	6 584	45 %	24 %	10,8
Övriga organisationer	2 703	1 328	49 %	5 %	1,0
Totalt	58 986	27 133	46 %	100 %	1,8

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode. Kategorin övriga organisationer saknar de uppgifter som krävs för klassificering av storlek.

Jämförelserna mellan företagens storleksklasser avseende tilldelade avtal tar inte hänsyn till avtalens värde. De avtal som tilldelas stora företag kan antas ha betydligt högre genomsnittligt värde än de avtal som tilldelas mikroföretag och små företag. Tillgängliga uppgifter möjliggör inte någon analys av avtalens värde. En analys av offentliga utbetalningar i relation till leverantörernas storlek ger dock stöd för en sådan slutsats.

8.5 Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag

År 2018 betalade stat, kommun och regioner och landsting ut drygt 847 miljarder kronor till nära 209 000 privata företag och andra organisationer. Av alla leve-

rantörer 2018 var 46 procent mikroföretag eller små företag, medan 2 procent var medelstora företag och 1 procent var stora företag. För 51 procent av alla leverantörer saknas de uppgifter som krävs för att klassificera storleken. Detta kan exempelvis avse enskilda firmor eller ekonomiska föreningar. Mikroföretag mottog 45,4 miljarder kronor 2018, vilket motsvarade 5 procent av utbetalade belopp. Små företag mottog 103,0 miljarder kronor, vilket motsvarade 12 procent av utbetalade belopp. Medelstora företag mottog 127,1 miljarder kronor, vilket motsvarade 15 procent av utbetalade belopp, och stora företag mottog 287,3 miljarder kronor, vilket motsvarade 34 procent av utbetalade belopp 2018.

Tabell 41 **Antalet leverantörer och utbetalade belopp efter företagsstorlek, 2018**

Storleksklass	Antal leverantörer	Andel av leverantörer	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp
Mikroföretag	73 486	36 %	45,4	5 %
Små företag	21 410	10 %	103,0	12 %
Medelstora företag	4 784	2 %	127,1	15 %
Stora företag	1 289	1 %	287,3	34 %
Övriga organisationer	103 363	51 %	278,3	33 %
Totalt	204 332	100 %	841,1	100 %

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Antalet leverantörer och utbetalade belopp avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller utbetalningar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

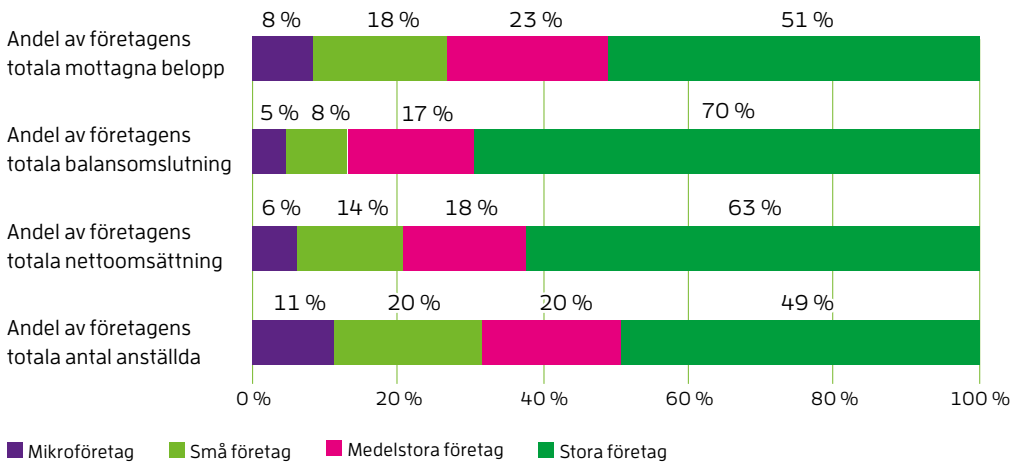
50%

av alla anbud 2018
LÄMNADES AV
MIKROFÖRETAG
eller **SMÅ FÖRETAG**

Att stora företag erhåller en större andel av utbetalade belopp är naturligt, eftersom de representerar en större andel av företagens totala antal anställda och totala omsättning. Stora företag har per definition större kapacitet än mindre företag, vilket ofta innebär möjligheter att utföra fler och större uppdrag. Endast 1 procent av alla leverantörer till stat,

kommun och regioner och landsting 2018 var stora företag. De stora företagen representerade dock 49 procent av leverantörernas totala antal anställda och 63 procent av leverantörernas totala omsättning. Det är mot denna bakgrund naturligt att stora företag mottog 51 procent av totala utbetalade belopp 2018.

Diagram 35 **Leverantörernas fördelning av utbetalade belopp, anställda, omsättning och balansomslutning efter företagsstorlek, 2018**

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2018. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

IDÉBURNA ORGANISATIONERS DELTAGANDE I UPPHANDLING

9.1	SCB:s klassificering av idéburna organisationer	138
9.2	Idéburen sektor i Sverige	139
9.3	Få idéburna organisationer lämnar anbud	140
9.4	Nära sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras	142
9.5	Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 32 miljarder kronor	144

9. Idéburna organisationers deltagande i upphandling

Av de organisationer som lämnade anbud i upphandling 2018 kan 217 anses tillhöra kategorin idéburna organisationer. De flesta var ideella föreningar.

Idéburna organisationer lämnade i genomsnitt 2,0 anbud var under 2018, vilket kan jämföras med 3,9 för övriga organisationer. Av alla lämnade anbud från idéburna organisationer kontrakterades 66 procent. Detta kan jämföras med 45 procent för övriga organisationer.

Drygt 41 000 organisationer som mottog utbetalningar från stat, kommun, regioner och landsting 2018 tillhörde kategorin idéburna organisationer. De flesta var ideella föreningar. Tillsammans mottog idéburna organisationer 29,1 miljarder kronor, vilket motsvarar 3 procent av utbetalade belopp 2018.

9.1 SCB:s klassificering av idéburna organisationer

Definitionen av det civila samhället och den idéburna sektorn är varken tydlig eller enhetlig. Detta gör det svårt att i statistik identifiera vilka organisationer som tillhör dessa kategorier.²⁶ Den statistik som redovisas i detta avsnitt

utgår ifrån Statistiska centralbyråns (SCB:s) definition av det civila samhället. I stället för begreppet civila samhället används begreppen *idéburen sektor* och *idéburen organisation*. Dock är definitionen av vilka organisationer som omfattas av begreppen densamma.

26. För mer information, se Statistiska centralbyrån 2016. *Det civila samhället 2014: satelliträkenskaper*. Rapport 2016:1 och Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle 2016. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. SOU 2016:13. s. 63–78 och 420–427 och Betänkande av Valfärdsutredningen 2017. *Kvalitet i välfärden: bättre upphandling och uppföljning*. SOU 2017:38. s. 246–250 och 214–216 och Finansdepartementet 2018. *En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden*. Kommittédirektiv 2018:41.

Den statistik som redovisas för idéburen sektor utgår i huvudsak från organisationernas juridiska form och omfattar ideella föreningar, trossamfund, samfälligheter, stiftelser och fonder samt aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB). Därutöver ingår aktiebolag och ekonomiska föreningar inom vissa utpekade sektorer, samtidigt som ideella föreningar inom vissa utpekade sektorer inte ingår. Dessutom ingår så kallade arbetsintegrerade sociala företag enligt Tillväxtverket och organisationer med 90-konton enligt Svensk Insamlingskontroll. Dessa organisationer kan ha olika juridiska former, exempelvis ekonomisk förening, ideell förening eller aktiebolag. Inom ramen för denna rapport benämns de organisationer som omfattas av ovan definition för idéburna organisationer.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan

enskilda företag. Dotterorganisationer till moderorganisationer som omfattas av ovan definition ska dock, enligt SCB:s definition, klassificeras som tillhörande kategorin. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5. För en fullständig redovisning av metodiken bakom SCB:s klassificering hänvisas till SCB.²⁷

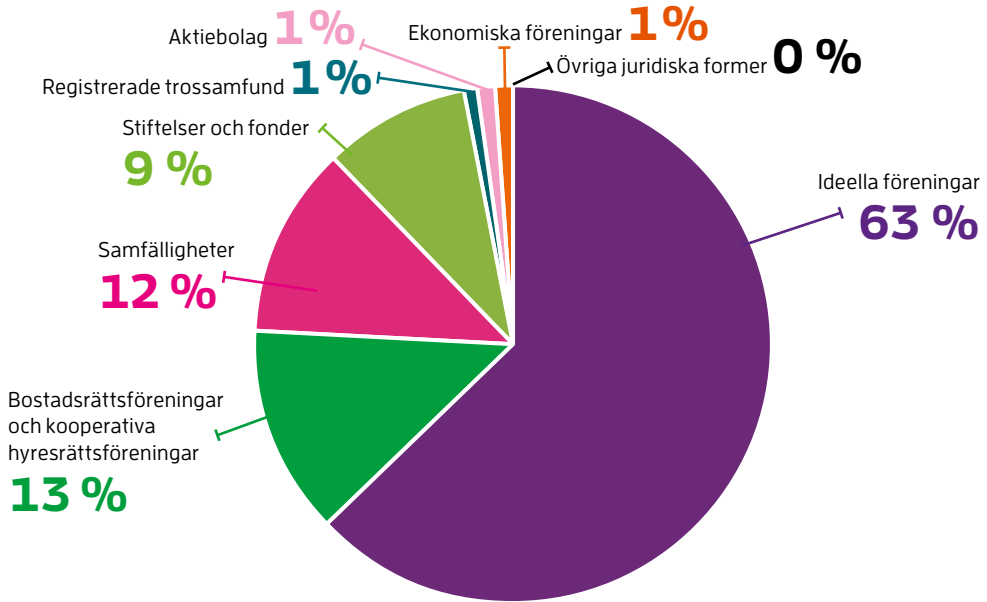
9.2 Idéburen sektor i Sverige

Enligt SCB fanns 2016 cirka 251 000 organisationer inom den idéburna sektorn, varav 95 000 var ekonomiskt aktiva. Sett till juridisk form var en majoritet av organisationerna ideella föreningar (63 procent), följt av bostadsrättsföreningar och hyresrättsföreningar (13 procent), samfälligheter (12 procent) samt stiftelser och fonder (9 procent). Förädlingsvärdet för de idéburna organisationerna beräknades av SCB till 136 miljarder kronor 2016, vilket motsvarade 3,1 procent av BNP.²⁸

27. Statistiska centralbyrån 2016. *Det civila samhället 2014: satelliträkenskaper*. Rapport 2016:1.

28. Statistiska centralbyrån 2018. *Det civila samhället 2016 – satelliträkenskaper*.

Diagram 36 **Andelen idéburna organisationer i Sverige efter juridisk form, 2016**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

9.3 Få idéburna organisationer lämnar anbud

Av de organisationer som lämnade anbud 2018 kan 217 organisationer anses tillhöra kategorin idéburna organisationer. De vanligaste juridiska formerna bland de idéburna organisationer som lämnade anbud var ideella föreningar följt av stiftelser och fonder. Idéburna organisationer lämnade i genomsnitt 2,0 anbud var under 2018, vilket kan jämföras med

3,9 för övriga organisationer. Idéburna organisationer lämnade tillsammans 436 anbud, vilket motsvarade strax under 1 procent av alla anbud som inkom 2018. Bortfallet av uppgifter om anbudsgivare innebär att antalet idéburna organisationer kan vara högre än vad som redovisas här. Det finns dock inget som tyder på att bortfallet av uppgifter är högre för idéburna organisationer än för övriga organisationer.

217 IDÉBURNA
ORGANISATIONER
LÄMNAD
436
anbud

Tabell 42 Antal anbud och anbudsgivare efter idéburna och övriga organisationer, 2018

Juridisk form	Antalet anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antalet anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Idéburna organisationer	217	1 %	436	1 %	2,0
Aktiebolag	13	0 %	25	0 %	1,9
Ekonomisk förening	33	0 %	47	0 %	1,4
Ideell förening	108	1 %	193	0 %	1,8
Okänd juridisk form	1	0 %	3	0 %	3,0
Offentliga korporationer	13	0 %	39	0 %	3,0
Stiftelse eller fond	49	0 %	126	0 %	2,6
Övriga organisationer	14 879	99 %	58 550	99 %	3,9
Totalt	15 096	100 %	58 986	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

9.4 Nära sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras

Idéburna organisationer lämnade tillsammans 436 anbud 2018, varav 289 kontrakterades. I genomsnitt kontrakterades 1,3 anbud för idéburna organisationer,

vilket var lägre än för övriga organisationer med i genomsnitt 1,8 kontrakterade anbud var. Av lämnade anbud från idéburna organisationer kontrakterades 66 procent 2018, vilket kan jämföras med 45 procent för övriga organisationer.

Tabell 43 Antal anbud och kontrakterade anbud efter idéburna och övriga organisationer, 2018

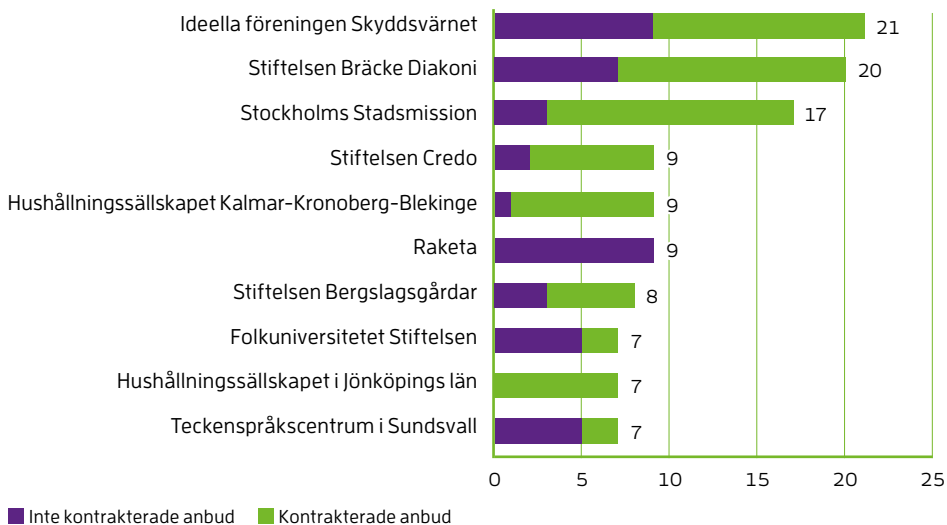
Juridisk form	Antal anbud	Antal kontrakterade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av kontrakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrakterade anbud per anbudsgivare
Idéburna organisationer	436	289	66 %	1 %	1,3
Aktiebolag	25	18	72 %	0 %	1,4
Ekonomisk förening	47	30	64 %	0 %	0,9
Ideell förening	193	123	64 %	0 %	1,1
Okänd juridisk form	3	2	67 %	0 %	2,0
Offentliga korporationer	39	34	87 %	0 %	2,6
Stiftelse eller fond	126	82	65 %	0 %	1,7
Övriga organisationer	58 550	26 060	45 %	99 %	1,8
Totalt	58 986	26 349	45 %	100 %	1,7

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

Ideella föreningen Skyddsvärnet (21) var den anbudsgivare som lämnade flest anbud 2018. Därefter följer Stiftelsen Bräcke Diakoni (20) och Stockholms Stadsmission (17). Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

66 %
av alla anbud från
idéburna organisationer
KONTRAKTERADES

Diagram 37 **Idéburna organisationer som lämnade flest anbud, 2018**

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2018.

9.5 Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 29 miljarder kronor

Drygt 41 000 organisationer som mottog utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun 2018 tillhörde kategorin idéburna organisationer. Detta motsvarar 20 procent av alla leverantörer. Den vanligaste juridiska formen inom denna kategori var ideell förening, följt av samfällighet. Utbetalade belopp till idéburna organisationer uppgick till 29,1 miljarder kronor, vilket motsvarade

3 procent av utbetalade belopp 2018. Utbetalningar från det offentliga till idéburna organisationer innefattar inte enbart inköp utan även ersättningar och transfereringar, som olika former av bidrag. För närvarande saknas möjligheter att identifiera vilka utbetalningar till idéburna organisationer som avser inköp, men det är sannolikt att en betydande del av utbetalade belopp till idéburna organisationer avser utbetalningar som inte utgör inköp.

Tabell 44 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till idéburna och övriga organisationer, 2018**

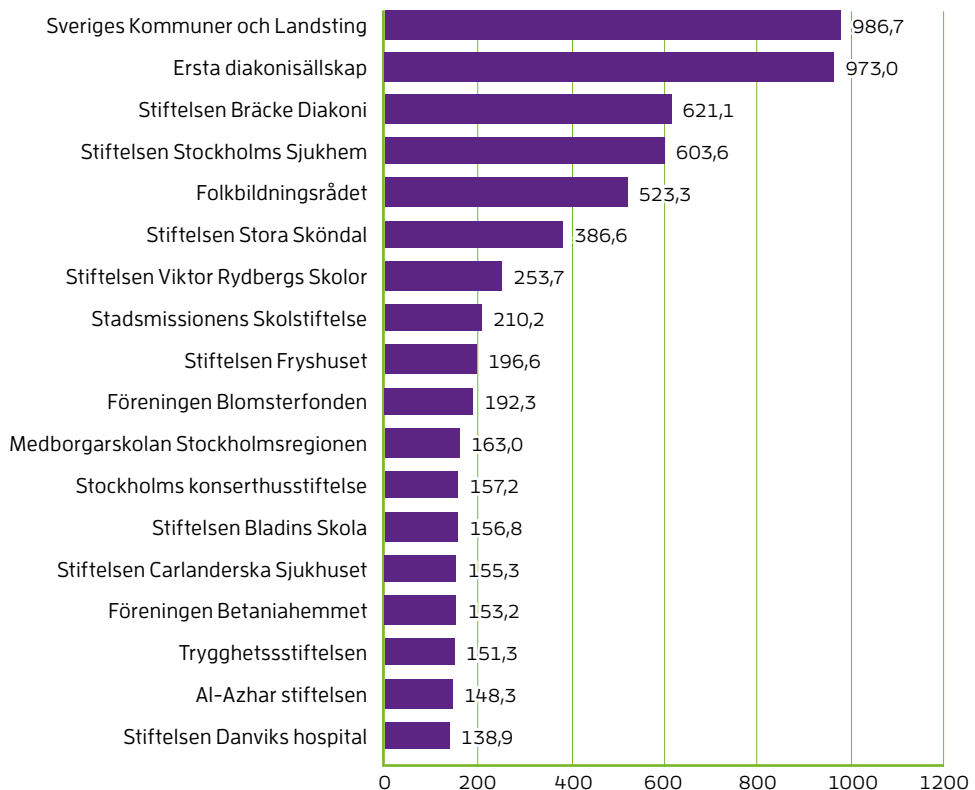
Juridisk form	Antal leverantörer	Andel av leverantörer (%)	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel av utbetalade belopp (%)	Genomsnittligt mottaget belopp (mnkr)
Idéburna organisationer	41 045	20 %	29,1	3 %	0,7
Aktiebolag	145	0 %	0,5	0 %	3,4
Ekonomisk förening	797	0 %	1,4	0 %	1,7
Ideell förening	33 986	17 %	16,5	2 %	0,5
Okänd juridisk form	57	0 %	0,4	0 %	6,4
Offentliga korporationer	21	0 %	0,1	0 %	7,0
Samfällighet	4 854	2 %	0,3	0 %	0,1
Stiftelse eller fond	1 186	1 %	9,9	1 %	8,4
Utländsk juridisk person	0	0 %	0,0	0 %	0,0
Övriga organisationer	163 287	80 %	812,0	97 %	5,0
Totalt	204 332	100 %	841,1	100 %	4,1

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Antalet organisationer och utbetalningar avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller utbetalningar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

I genomsnitt mottog en idéburen organisation 0,7 miljoner kronor 2018. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Det var 1 547 idéburna organisationer som mottog 80 procent av utbetalade belopp inom kategorin idéburna organisationer 2018. Sveriges kommuner och landsting (986,7 miljoner kronor) var den idéburna organisation

som mottog störst belopp 2018. Därefter följde Ersta Diakonisällskap (973,0 miljoner kronor) och Stiftelsen Bräcke Diakoni (621,1 miljoner kronor). Bland de idéburna organisationer som mottagit utbetalningar ingår organisationen Sveriges kommuner och landsting och politiska partier. Utbetalningarna avser sannolikt medlemsbidrag och parti-stöd.

Diagram 38 **Idéburna organisationer som mottog störst belopp (mnkr), 2018**

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

10

ÖVERPRÖVNING AV UPPHANDLING

10.1 Andelen överprovade upphandlingar minskar	148
10.2 Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar	153
10.3 Överprovning är vanligast vid upphandling av trycksaker och tillhörande produkter	155
10.4 Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprovade än upphandlingar med färre anbudsgivare	156
10.5 Antalet mål om överprovning i domstol uppgår till knappt 2 900	157
10.6 Leverantörer får rätt i en av fyra överprovningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna	158
10.7 Markant minskning av antalet ändrade beslut i kammarrätterna	160
10.8 Få upphandlingsmål prövas i sak i Högsta förvaltningsdomstolen	161
10.9 Kortare handläggningstid i högsta instans	162

10. Överprövning av upphandling

Av alla upphandlingar överprövas 6,1 procent. Direktivstyrda upphandlingar överprövas i högre utsträckning än upphandlingar som inte är direktivstyrda.

Det är något vanligare att upphandlingar som annonseras av landsting och regioner överprövas än att upphandlingar som annonseras av kommuner och statliga myndigheter överprövas. Upphandlingar med fler anbudsgivare har generellt sett en högre andel överprövningar än upphandlingar med färre anbudsgivare.

Överprövning är vanligast inom CPV 22 *Trycksaker och tillhörande produkter*, där 14,1 procent av alla upphandlingar överprövas. Inom CPV 45 *Anläggningsarbete* överprövas 5,8 procent av alla upphandlingar.

Under 2018 inkom 2 850 mål om överprövning vid förvaltningsdomstolarna. I 72 procent av alla mål som prövades i sak 2018 dömde förvaltningsrätten till de upphandlande myndigheternas fördel. Av de mål som fått prövningstillstånd i kammarrätten 2018 ändrades förvaltningsrättens beslut i 33 procent av fallen. Det var en markant minskning av ändring av beslut jämfört med 2017.

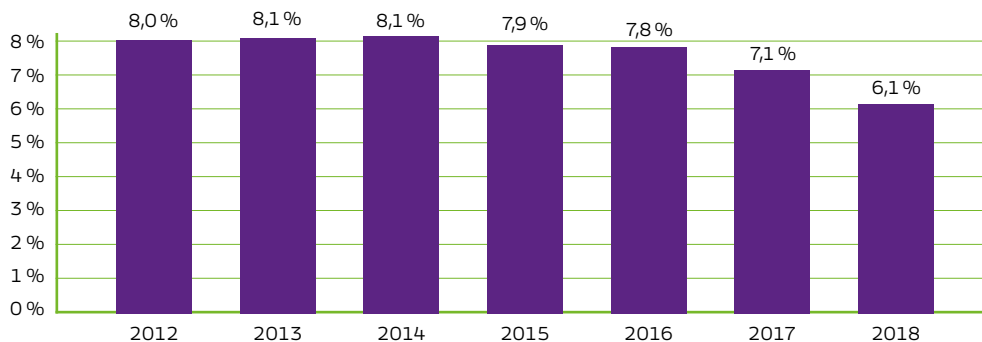
10.1 Andelen överprövade upphandlingar minskar

En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada av att en myndighet har brutit mot en upphandlingslag i en upphandling kan ansöka om överprövning av upphandlingen hos förvaltningsrätten. Anser förvaltningsrätten att leverantören har rätt kan den besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först efter rättelse har gjorts.

År 2018 annonserades 18 522 upphandlingar, varav 1 135 överprövades. Detta motsvarade 6,1 procent av alla annonserade upphandlingar 2018. Att en upphandling har registrerats som överprövad innebär att en dom eller ett beslut i första instans har fastställts. Antalet överprövningar kommer att öka något, eftersom det förekommer att överprövningar inte leder till dom förrän året efter. Giltigheten av ett avtal som har slutits kan dessutom under vissa

förutsättningar överprövas i upp till sex månader efter att avtalet slöts. Redovisad statistik avser de upphandlingar som registrerats som överprövade per den 1 september 2019.²⁹

Diagram 39 **Andel överprövade annonserade upphandlingar, 2013–2018**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Både 2017 och 2018 minskade antalet upphandlingar som överprövades, samtidigt som antalet annonserade upphandlingar var relativt oförändrat jämfört med föregående år. Andelen överprövade upphandlingar minskade från 7,1 procent till 6,1 procent mellan 2017 och 2018. Förändringen indikerar ett tydligt trendbrott mot tidigare år. Antalet överprövade upphandlingar kommer dock att öka något eftersom en del överprövningar av upphandlingar inte leder till dom förrän året efter.³⁰

För upphandlingar som avser ramavtal var andelen överprövade upphandlingar 7,7 procent 2018, att jämföra med 5,2 procent för upphandlingar som avser kontrakt. En förklaring till detta kan vara att i upphandlingar som avser ramavtal (5,5 anbudsgivare) medverkar generellt fler anbudsgivare i genomsnitt än i upphandlingar som avser kontrakt (3,5 anbudsgivare).

29. I statistiken ingår även ett begränsat antal överprövningar som rör avtals giltighet.

30. Mellan våra mätningar den 1 september 2018 och den 1 september 2019 har exempelvis ytterligare cirka 100 upphandlingar som annonserades 2017 registrerats som överprövade. Detta innebär att andelen annonserade upphandlingar som överprövats för 2017 har ökat från 6,5 procent till 7,1 procent mellan denna rapport jämfört med föregående års rapport.

Tabell 45 **Antal överprövade annonserade upphandlingar, 2013–2018**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal annonserade upphandlingar	19 838	18 431	18 437	18 440	18 535	18 522
Antal överprövade upphandlingar	1 601	1 495	1 454	1 445	1 311	1 135

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Sett till antal överprövades flest upphandlingar bland dem som annonserades av kommuner under 2018. Dock var andelen annonserade upphandlingar som överprövades högst för landstings- och regionägda bolag, där 9,9 procent av

alla upphandlingar överprövades. För statliga myndigheter var andelen 5,6 procent, för landsting och regioner var andelen 8,7 procent och för kommuner 6,2 procent.

Tabell 46 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter myndighetstyp, 2018**

Myndighet	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Stat	3 487	190	5,4 %
Statliga myndigheter	3 090	172	5,6 %
Statliga bolag	397	18	4,5 %
Kommun	12 697	761	6,0 %
Kommuner	8 762	544	6,2 %
Kommunala bolag	3 935	217	5,5 %
Landsting och region	1 957	173	8,8 %
Landsting och regioner	1 786	156	8,7 %
Landsting och regionägda bolag	171	17	9,9 %
Övriga organisationer	381	11	2,9 %
Totalt	18 522	1 135	6,1 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Det var 415 myndigheter som fick minst 1 av sina upphandlingar överprövade under 2018. Av dessa myndigheter var det 53 procent som endast fick 1 upphandling överprövad. För 14 myndigheter

överprövades över 10 annonserade upphandlingar. De flesta av dessa myndigheter annonserade dock ett stort antal upphandlingar under 2018.

Diagram 40 **Antal myndigheter efter antalet överprövade upphandlingar, 2013–2018**

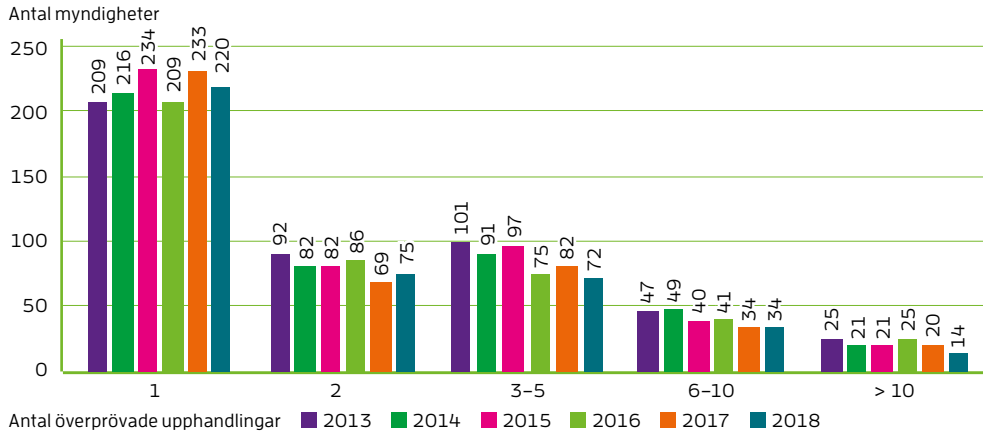
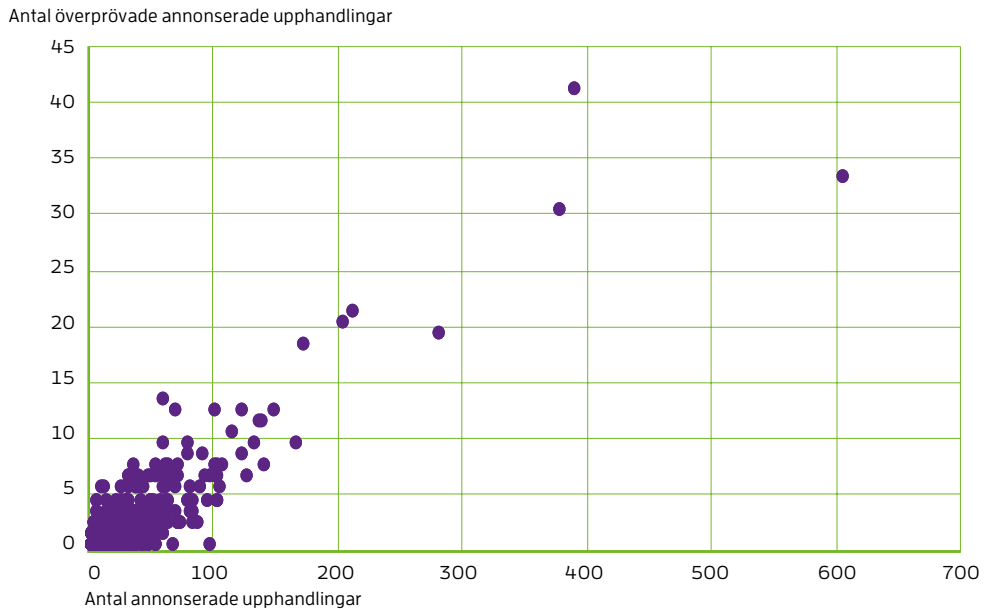

Diagram 41 **Antalet annonserade upphandlingar och antalet överprövade annonserade upphandlingar efter myndighet (varje punkt är en myndighet), 2018**

Flera av de myndigheter med ett högre antal överprövade upphandlingar 2018 annonserade även ett stort antal upphandlingar. Trafikverket annonserade till exempel 604 upphandlingar 2018, varav 33 överprövades. Detta innebär att en relativt låg andel (5,5 procent) av Trafikverkets annonserade upphandlingar överprövades 2018. Det finns

myndigheter som annonserade relativt många upphandlingar och som dessutom har en högre andel överprövningar än genomsnittet. För exempelvis Södermanlands läns landsting, Region Östergötland och Region Halland uppgick andelen överprövade upphandlingar till cirka 12–16 procent.

Tabell 47 **Myndigheter med högst antal överprövade annonserade upphandlingar, 2018**

Myndighet	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Stockholms stad	389	41	10,5 %
Trafikverket	604	33	5,5 %
Göteborgs stad	376	30	8,0 %
Västra Götalandsregionen	211	21	10,0 %
Stockholms läns landsting	202	20	9,9 %
Inköp Gävleborg	279	19	6,8 %
Region Skåne	171	18	10,5 %
Arbetsförmedlingen	57	13	22,8 %
MKB Fastighets Aktiebolag	67	12	17,9 %
Region Östergötland	99	12	12,1 %
UpphandlingsCenter FBR	146	12	8,2 %
Uppsala kommun	121	12	9,9 %
Region Uppsala	136	11	8,1 %
Fortifikationsverket	137	11	8,0 %
Karlstads kommun	114	10	8,8 %
Telge Inköp AB	165	9	5,5 %
Södermanlands läns landsting	57	9	15,8 %
Region Halland	78	9	11,5 %
Jönköpings kommun	131	9	6,9 %
Luleå kommun	78	8	10,3 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

10.2 Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar

Direktivstyrda upphandlingar överprövades oftare än inte direktivstyrda upphandlingar (8,1 procent respektive

4,5 procent). Vid upphandlingar genom öppet förfarande, som är vanligast för direktivstyrda upphandlingar, var andelen överprövningar 8,3 procent. Detta kan jämföras med 4,5 procent vid förenklat förfarande, som är vanligast vid upphandlingar som inte är direktivstyrda.

Tabell 48 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter förfarande, 2018**

Förfarande	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Inte direktivstyrda upphandlingar	10 073	456	4,5 %
Förenklat förfarande	9 861	443	4,5 %
Urvalsförfarande	212	13	6,1 %
Direktivstyrda upphandlingar	8 373	675	8,1 %
Öppet förfarande	7 538	629	8,3 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	619	33	5,3 %
Selektivt förfarande	180	13	7,2 %
Konkurrenspräglad dialog	34	0	0,0 %
Kvalificeringssystem	0	0	-
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	2	0	0,0 %
Annat	76	4	5,3 %
Förfarande för upphandling av en koncession	76	4	5,3 %
Totalt	18 522	1 135	6,1 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Med kvalificeringssystem avses här kvalificeringssystem enligt LUF.

Överprövning var något vanligare vid användning av tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* än vid användning av tilldelningsgrunden *pris* 2018. Vid upphandling med tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* var andelen överprövningar

6,5 procent. När *pris* användes som tilldelningsgrund var andelen något lägre, 6,0 procent. Endast ett fåtal upphandlingar som annonserades 2018 använde *kostnad* som tilldelningsgrund och ingen av dessa överprövades.

HÖGST ANDEL

ÖVERPRÖVNINGAR 2018

14,1 %

CPV 22 Trycksaker och
tillhörande produkter

12,7 %

CPV 64 Post- och
telekommunikationstjänster

12,0 %

CPV 60 Transporter
(utom avfallstransport)

Tabell 49 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter tilldelningsgrund, 2018**

Tilldelningsgrund	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	7 097	462	6,5 %
Kostnad	15	0	0,0 %
Pris	9 431	567	6,0 %
Uppgift saknas	1 979	106	5,4 %
Totalt	18 522	1135	6,1 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

10.3 Överprövning är vanligast vid upphandling av trycksaker och tillhörande produkter

Andelen upphandlingar som blir föremål för överprövning varierar mellan olika branscher och marknadssegment. År 2018 var överprövningar vanligast

inom CPV 22 *Trycksaker och tillhörande produkter* (14,1 procent). Näst vanligast var överprövningar inom CPV 64 *Post- och telekommunikationstjänster* (12,7 procent) följt av upphandlingar inom CPV 60 *Transporter (utom avfallstransport)* (12,0 procent).

Tabell 50 **CPV-huvudgrupper med högst andel överprövade annonserade upphandlingar, 2018**

CPV	Benämning	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
22	Trycksaker och tillhörande produkter	128	18	14,1 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	158	20	12,7 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	509	61	12,0 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	242	29	12,0 %
19	Skinn och textilier, plast- och gummi material	70	8	11,4 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	362	41	11,3 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	179	19	10,6 %
98	Andra samhällliga och personliga tjänster	466	49	10,5 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	309	32	10,4 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	225	20	8,9 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: I tabellen redovisas endast CPV-huvudgrupper med över 10 annonserade upphandlingar 2018.

Lägst andel överprövningar hade upphandlingar inom CPV 76 *Tjänster för olje- och gasindustrin* (0,0 procent), CPV 16 *Jordbruksmaskiner* (1,4 procent) och CPV 09 *Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor* (1,8 procent). Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar genomfördes 2018 var inom CPV 45 *Anläggningsarbete*. Inom denna CPV-huvudgrupp överprövades 5,8 procent av alla upphandlingar, vilket var något lägre än genomsnittet i Sverige. För mer information, se tabell 84, bilaga 2.

10.4 Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprövade än upphandlingar med färre anbudsgivare

Generellt är sannolikheten för överprövning högre när fler anbudsgivare lämnar anbud i en upphandling. Ett större antal anbudsgivare innebär att det i regel finns fler som kan ha ett intresse av att ansöka om överprövning. Andelen överprövade upphandlingar ökade från nästan 0 procent vid 1 anbudsgivare till nära 20 procent när 20–29 anbudsgivare medverkade vid upphandling.

Tabell 51 **Antal och andel överprövade upphandlingar efter antalet anbudsgivare, 2018**

Antal anbudsgivare	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
1	2 657	11	0,4 %
2	3 345	173	5,2 %
3	2 616	184	7,0 %
4	1 731	142	8,2 %
5	1 177	89	7,6 %
6	783	76	9,7 %
7	502	39	7,8 %
8	355	40	11,3 %
9	256	24	9,4 %
10–19	714	88	12,3 %
20–29	140	26	18,6 %
≥ 30	101	18	17,8 %
Uppgift saknas	4 145	225	5,4 %
Totalt	18 522	1 135	6,1 %

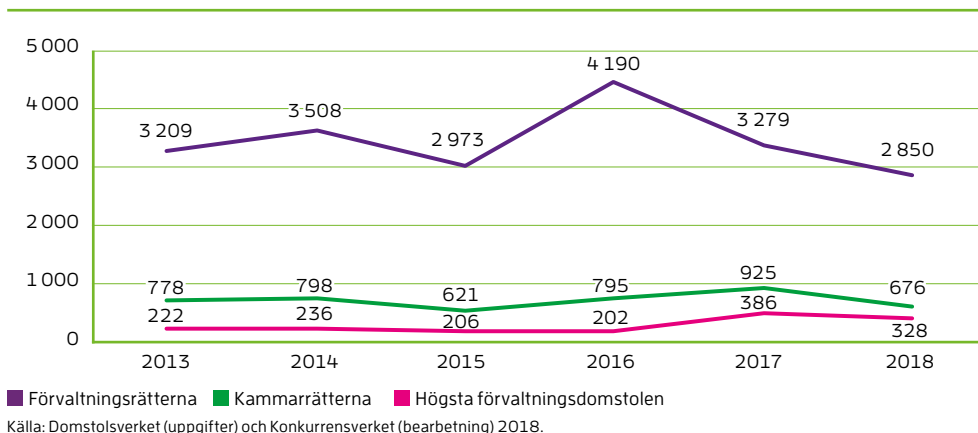
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

10.5 Antalet mål om överprövning i domstol uppgår till knappt 2 900

Under 2018 inkom 2 850 mål om överprövning vid förvaltningsdomstolarna. Det var en minskning med 13 procent jämfört med 2017. Antalet mål om överprövning i domstolarna kan inte likställas med hur många upphandlingar som överprövas. Domstolarna kan registrera flera målnummer vid överprövning av en enskild upphandling. Detta kan exempelvis ske när en leverantör begär överprövning av en samordnad upphandling där flera myndigheter deltagit, då ett målnummer skapas

för varje myndighet som omfattas av överprövningen. Om ansökan om överprövning lämnas in vid flera förvaltningsrätter, till exempel vid en samordnad upphandling där myndigheterna som deltagit finns inom olika domstolars områden, kan flera målnummer skapas vid överföringen mellan domstolarna. Detta innebär att en enda upphandling som överprövas kan generera ett stort antal målnummer, även om de i praktiken handläggs som en enda överprövning. Flera enskilda upphandlingar som överprövades 2016 gav exempelvis upphov till över 50 målnummer vardera.³¹

Diagram 42 **Antalet inkomna mål om överprövning vid domstol, 2013–2018**

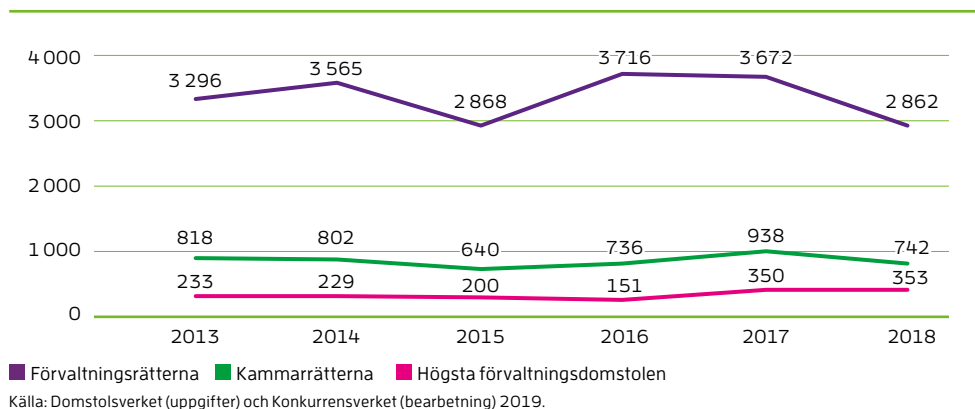

31. För mer information, se Upphandlingsmyndigheten 2017. Kartläggning och analys av mål om överprövning. Rapport 2017:7.

Totalt avgjordes 2 862 mål i förvaltningsrätterna 2018, vilket var en minskning av antalet avgjorda mål jämfört med föregående år. Även i kammarrätterna har antalet inkomna mål minskat, liksom antalet avgjorda mål 2018, jämfört med 2017. I Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) minskade antalet inkomna mål medan antalet avgjorda mål var i princip oförändrat jämfört med 2017. Jämfört

med antalet mål i kammarrätterna och förvaltningsrätterna är antalet mål i HFD betydligt lägre, vilket innebär att mindre förändringar i antal resulterar i större procentuella förändringar för HFD än i de lägre instanserna. Anledningen till att antalet mål är betydligt lägre i såväl kammarrätterna som HFD är att det krävs prövningstillstånd i dessa instanser.

Diagram 4.3 Antalet avgjorda mål om överprövning vid domstol, 2013–2018

10.6 Leverantörer får rätt i en av fyra överprövningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna

Förvaltningsrätterna avgjorde 2 862 mål om överprövning av upphandling 2018. Av dessa avgjordes 1 955 (68 procent) efter en prövning i sak, vilket är i nivå med tidigare år. I resterande 906 mål (32 procent) avgjorde förvaltningsrätterna däremot ärendet utan sak-

prövning. Det är i nivå med 2017. När ett mål avgörs utan sakprövning innebär det att rätten inte tagit ställning i den fråga som var aktuell i målet. Det kan till exempel bero på att överprövningen kom in för sent, att ansökan återkallades, att den sökande saknade talerätt eller att målet lämnades över till en annan förvaltningsrätt.

Tabell 52 **Utgång i avgjorda mål om överprövning av upphandling i förvaltningsrätterna, 2013–2018**

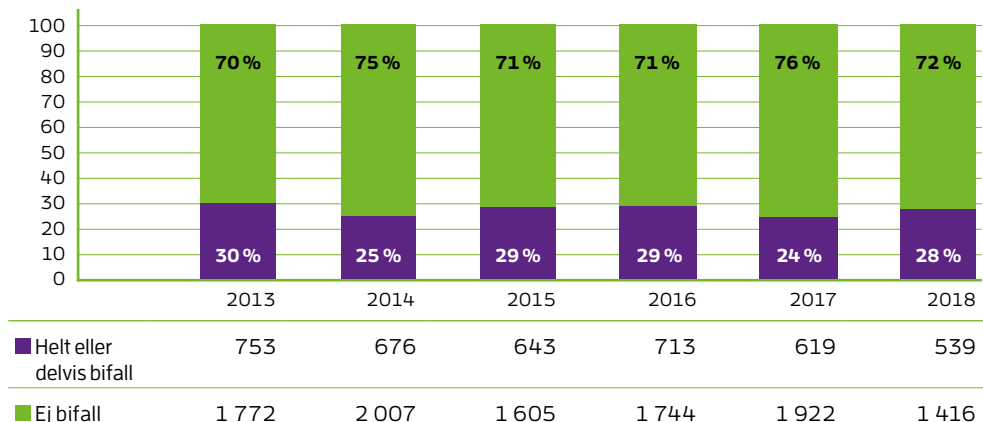
Utgång	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prövade i sak	2 525	2 683	2 248	2 457	2 541	1 955
Andel prövade i sak	77 %	75 %	78 %	66 %	69 %	68 %
Inte prövade i sak	767	867	614	1 256	1 126	906
Andel inte prövade i sak	23 %	24 %	21 %	34 %	31 %	32 %
Övriga	4	15	6	3	5	1
Totalt	3 296	3 565	2 868	3 716	3 672	2 862

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Med prövade i sak avses utgångarna *delvis ändrat*, *helt eller delvis bifall* (ansökningsmål), *ändrat, ej bifall* (ansökningsmål) och *ej ändrat*. Med inte prövade i sak avses utgången *inte prövad i sak*. Med övriga avses *inhibition meddelad* och *värde saknas*.

Av de 1 955 mål som prövades i sak i förvaltningsrätterna 2018 fick den klagande helt eller delvis rätt i sin talan i 28 procent

av målen (539 mål). Detta var en ökning med 4 procentenheter jämfört mot föregående år.

Diagram 44 **Utgång i mål om överprövning av upphandlingar som har prövats i sak i förvaltningsrätterna, 2013–2018**

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019.

10.7 Markant minskning av antalet ändrade beslut i kammarrätterna

Ungefär en fjärdedel³² av förvaltningsrätternas beslut i upphandlingsmål blir överklagade till kammarrätt. Prövnings- tillstånd krävs vid överklagande till kammarrätterna. I 64 procent av målen gör kammarrätterna inte någon prövning i sak. I de flesta fall sker ingen sakprövning då prövningstillstånd inte

meddelas, eller för att målen skrivs av eller avvisats. Andelen upphandlingsmål som prövas i sak i kammarrätterna har ökat under de senaste åren. Av de 263 mål som fått prövningstillstånd och därför prövades i sak i kammarrätterna ändrades förvaltningsrättens beslut i 87 mål (33 procent). Det var en markant minskning jämfört med 2017 då 71 procent av förvaltningsrättens beslut ändrades.

Tabell 53 **Utgång i upphandlingsmål i kammarrätterna, 2013–2018**

Utgång	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prövade i sak	162 (20 %)	215 (27 %)	206 (32 %)	252 (34 %)	332 (35 %)	263 (35 %)
Varav ändrade	80	106	122	137	237	87
Varav ej ändrade	82	109	84	115	95	176
Inte prövade i sak	651 (80 %)	584 (73 %)	433 (68 %)	484 (66 %)	602 (64 %)	478 (64 %)
Övriga	5 (1 %)	3 (0 %)	1 (0 %)	0 (0 %)	4 (0 %)	1 (0 %)
Totalt	818 (100 %)	802 (100 %)	640 (100 %)	736 (100 %)	938 (100 %)	742 (100 %)

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Med prövade i sak avses utgångarna delvis ändrat, ändrat, prövningstillstånd meddelat och ändrat samt prövningstillstånd meddelat och återförvisat. Med inte prövade i sak avses utgångarna avskrivet, avvisat, ej prövat i sak, överlämnat samt prövningstillstånd meddelat och avvisat och prövningstillstånd vägrat. Med övriga avses utgångarna prövningstillstånd meddelat men utan resultat av prövningen och prövningstillstånd meddelat och inhibition meddelad samt övrigt.

32. En approximation utifrån $\frac{\text{(antalet inkomna mål i kammarrätterna år 2018)}}{\text{(antalet avgjorda mål i förvaltningsrätterna år 2018)}}$.

Att ett mål ändras i en kammarrätt eller i HFD innebär att beslutet från instansen under ersätts med överrättens beslut. Det är dock inte möjligt att utifrån tillgängliga uppgifter hos Domstolsverket följa utfallet av rättsprocesserna för att avgöra hur ofta den som ansökt om överprövning får rätt i slutändan. Detta beror på att det av den befintliga statistiken inte framgår om det är den upphandlande myndigheten eller den som ansökte om överprövning som har överklagat domstolens beslut. I många fall kan också en kammarrätts eller HFD:s beslut innebära att domstolen endast tar ställning till en fråga som tas upp i domen, och återförvisar målet till

en underinstans för en ny prövning. För att få en fullständig bild av utfallet måste därför varje enskilt mål analyseras.

10.8 Få upphandlingsmål prövas i sak i Högsta förvaltningsdomstolen

Fyra av tio³³ beslut av kammarrätterna i upphandlingsmål 2018 blev överklagade till HFD. Under 2018 fattade HFD beslut i 355 upphandlingsmål. Likt tidigare år var det endast ett fåtal mål som blev prövade i sak. Under 2018 fattade HFD endast 5 beslut i upphandlingsmål där beslutet innebar ett ställningstagande i sak, varav 4 beslut innebar att kammarrättens dom ändrades.

Tabell 54 **Utgång i upphandlingsmål i Högsta förvaltningsdomstolen, 2013–2018**

Utgång	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prövade i sak	21 (9 %)	6 (3 %)	2 (1 %)	9 (6 %)	7 (2 %)	5 (1 %)
Varav ändrade	9	5	1	5	5	4
Varav ej ändrade	12	1	1	4	2	1
Inte prövade i sak	212 (91 %)	222 (97 %)	198 (99 %)	142 (94 %)	343 (98 %)	348 (98 %)
Övriga	0 (0 %)	1 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (0 %)	2 (1 %)
Totalt	233 (100 %)	229 (100 %)	200 (100 %)	151 (100 %)	351 (100 %)	355 (100 %)

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Med prövade i sak avses utgångarna ändrat, återförvisat och prövningstillstånd meddelat och ändrat samt ansökan avslagen och fastställt. Med inte prövade i sak avses utgångarna avskrivet, avvisat, ej prövat i sak, prövningstillstånd meddelat i kammarrätt och överlämnat samt prövningstillstånd vägrat. Med övriga avses utgången inhibition upphävd.

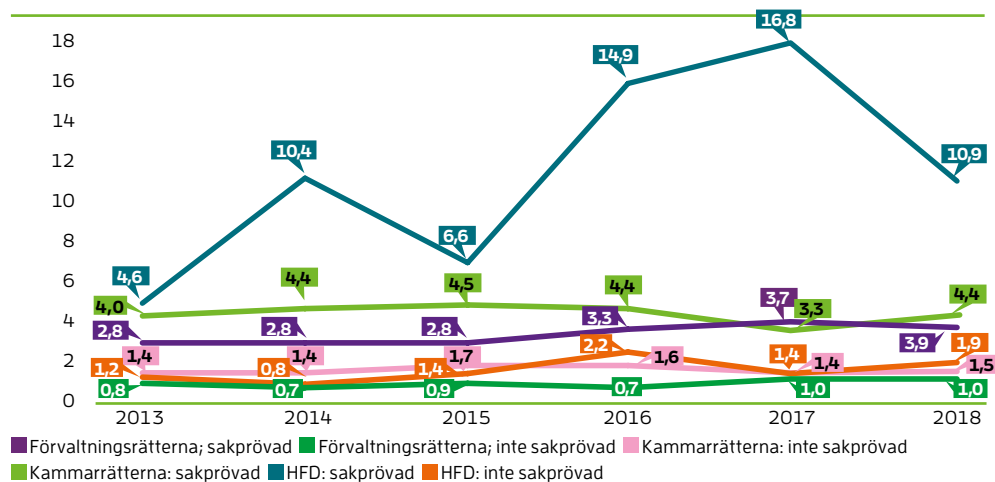
33. En approximation utifrån $\frac{\text{(antalet inkomna mål i kammarrätterna år 2018)}}{\text{(antalet avgjorda mål i förvaltningsrätterna år 2018)}}$.

10.9 Kortare handläggningstid i högsta instans

Möjligheten till överprövning är viktig för rättssäkerheten vid offentlig upphandling. Samtidigt innebär en överprövning att upphandlingsprocessen stannar upp, eftersom den vinnande anbudsgivaren och myndigheten inte, annat än i undantagsfall, får ingå avtal innan handläggningen i domstolen är avslutad. Uppgifter om handläggningstider visar tiden från att ett mål om överprövning inkommer till en domstol tills den domstolen har fattat ett slutligt beslut eller meddelat dom.³⁴ Mål som avgörs utan en prövning i sak tar i genomsnitt 1–1,5 månad, oberoende av instans.

Eftersom ett förhållandevis stort antal mål i såväl HFD som förvaltningsrätter och kammarrätter avgörs utan en prövning i sak sänks den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga mål jämfört med de mål där domstolarna har gjort en sakprövning. Därför redovisas handläggningstiden för de mål som prövats i sak. Överlag var handläggningstiden för målen som prövades i sak under 2018 omkring 4 månader i förvaltningsrätterna och kammarrätterna och nästan ett år i HFD. Jämfört med 2017 var den genomsnittliga handläggningstiden i HFD ett halvår kortare för mål som prövats i sak vilket förmodligen beror på att det inkom cirka 60 färre mål till HFD.

Diagram 45 Genomsnittlig handläggningstid (månader) i mål om överprövning i förvaltningsrätterna (FR), kammarrätterna (KR) och Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), 2013–2018

34. För mer information, se Upphandlingsmyndigheten 2017. *Kartläggning och analys av mål om överprövning*. Rapport 2017:7 och Konkurrensverket 2013. *Överprövningar av offentliga upphandlingar: siffror och fakta*. Rapport 2013:5.

3,9 månader

Genomsnittlig handläggningstid 2018
i förvaltningsrätt

Den genomsnittliga handläggningstiden för överprövningsmål i förvaltningsrätterna var 3 månader 2018. I förvaltningsrätterna avgörs tre av tio mål

utan någon sakprövning. I de 1 955 mål där sakprövning har skett var i stället den genomsnittliga handläggningstiden i förvaltningsrätterna 3,9 månader 2018.

Tabell 55 **Handläggningstid (månader) i förvaltningsrätterna, 2013–2018**

Förvaltningsrätterna	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal avgjorda mål	3 296	3 565	2 868	3 737	3 672	2 862
Andel av mål i FR	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	2,4	2,2	2,4	2,4	2,9	3,0
75:e percentilen	3,3	3,2	3,3	3,6	4,4	4,6
Max	21,1	29,7	14,5	20,8	15,4	27,1
Antal mål prövade i sak	2 521	2 684	2 249	2 463	2 541	1 955
Andel av mål prövade i sak i FR	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	2,8	2,8	2,8	3,3	3,7	3,9
75:e percentilen	3,7	3,6	3,6	4,3	5,1	5,4
Max	16,6	29,7	12,9	20,8	14,2	27,1

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

I cirka 75 procent av alla överprövningar avslutas överprövningsprocessen när förvaltningsrätterna har avgjort målet. Får myndigheten rätt i sak tecknas avtal när tiodagarsfristen har löpt ut, såvida inte ett överklagande har kommit in och ett interimistiskt beslut fattats att myndigheten inte får ingå avtal innan något annat bestämts. Av 742 inkomna mål till kammarrätterna 2018 prövades

254 i sak. För de mål som överklagades till kammarrätten och som prövades i sak var handläggningstiden i genomsnitt 4,4 månader från tidpunkten då målet inkom till kammarrätten till att målet avgjordes i kammarrätten. För ärenden som inte prövades i sak var handläggningstiden i genomsnitt 2,5 månader från att överklagandet inkom till att det avgjordes.

Tabell 56 **Handläggningstid (månader) i kammarrätterna, 2013–2018**

Kammarrätterna	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal avgjorda mål	818	802	640	736	938	742
Andel av mål i FR	25 %	22 %	22 %	20 %	26 %	26 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	1,9	2,1	2,5	2,3	2	2,5
75:e percentilen	2,5	2,6	3,1	2,8	3,1	3,9
Max	13,8	16,1	16,2	16	14,9	12,1
Antal mål prövade i sak	137	182	175	169	310	254
Andel av mål prövade i sak i FR	5 %	7 %	8 %	7 %	12 %	13 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	4	4,4	4,5	4,4	3,3	4,4
75:e percentilen	5,8	6,5	5,9	6,1	3,9	4,9
Max	11,9	16,1	16,2	16	14,9	12,1

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkursverket (bearbetning) 2019. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

HFD prövade 6 upphandlingsmål i sak 2018. Dessa mål hade en handläggningstid på i genomsnitt 10,9 månader. Det är en minskning jämfört med 2017. Då antalet mål är litet ger ett enskilt mål mycket stort utslag på den genom-

snittliga handläggningstiden. Förändringen kan bero på en generell förändring av handläggningstiderna eller att ett fåtal mål har haft en lång handläggningstid. Den längsta handläggningstiden ligger kvar på en hög nivå.

Tabell 57 **Handläggningstid (månader) i Högsta förvaltningsdomstolen, 2013–2018**

Högsta förvaltningsdomstolen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal avgjorda mål	233	229	200	151	350	353
Andel av mål i FR	7,1 %	6,4 %	7,0 %	4,0 %	9,5 %	12,3 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	1,5	1,1	1,5	2,8	1,7	2,1
75:e percentilen	1,1	0,9	1,8	2	1,4	3,9
Max	14,4	12,1	11,6	18,3	28,4	20,2
Antal mål prövade i sak	20	7	2	7	7	6
Andel av mål prövade i sak i FR	0,8 %	0,3 %	0,1 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	4,6	10,4	6,6	14,9	16,8	10,9
75:e percentilen	7,1	11,7	9,1	15,2	20,7	14,5
Max	7,7	12,1	11,6	18,3	20,7	20,2

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ett mål i förvaltningsrätten ger en relevant bild av handläggningstiden för överprövning, eftersom de flesta mål om överprövning avslutas efter förvaltningsrättens beslut. Handläggningstiden för ett mål i respektive instans är också relevant. Det är däremot inte möjligt att summera de genomsnittliga handläggningstiderna i respektive instans för att fastställa tiden tills ett mål är slutligt avgjort.

Av 3 007 mål som avgjordes slutligt i alla instanser under 2018 avgjordes 12 procent (353 mål) i HFD. I genomsnitt hade de en handläggningstid från att målet kom in till en förvaltningsrätt tills det slutligt avgjordes i HFD på cirka 12 månader. Det fåtal mål som prövades i sak i HFD hade en genomsnittlig handläggningstid på cirka 24 månader. Den längsta handläggningstiden var cirka 41 månader vilket illustrerar att spridningen i handläggningstid kan vara stor.

Tabell 58 **Handläggningstid (månader) genom instanser utifrån år då målet slutligt avgjordes i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), 2013–2018**

Högsta förvaltningsdomstolen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal slutligt avgjorda mål i HFD	225	234	222	153	350	353
Handläggningstid för slutligt avgjorda mål i HFD						
Medel	7,1	7,7	8,3	11,1	8,2	11,6
75:e percentilen	9,1	8,5	9,9	13,7	8,4	16,7
Max	25,3	35,0	27,3	45,8	53,8	40,9
Antal sakprövade mål, slutligt avgjorda i HFD	19	12	2	7	7	6
Handläggningstid för sakprövade mål, slutligt avgjorda i HFD						
Medel	10,1	26,3	13,5	21,9	25,2	24,3
75:e percentilen	11,0	27,6	16,4	22,9	32,2	32,3
Max	25,3	35,0	19,3	23,3	32,2	40,9

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019.

11

TILLSYN ÖVER UPPHANDLING

11.1 Om tillsyn över upphandlingslagarna	170
11.2 Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid vissa överträdelser	170
11.3 Antalet ansökningar om upphandlingsskadeavgift ökar	171
11.4 Nära 13 miljoner i upphandlingsskadeavgifter	173
11.5 Vanligast med tillsynsbeslut inom LOU	174

11. Tillsyn över upphandling

År 2018 lämnade Konkurrensverket in 27 ansökningar om upphandlingsskadeavgift till förvaltningsrätterna. Nära 13 miljoner kronor dömdes ut i upphandlingsskadeavgift under 2018.

De flesta ärenden rör tillämpningen av LOU.

11.1 Om tillsyn över upphandlingslagarna

EU:s rättsmedelsdirektiv innebär att medlemsstaterna bland annat måste införa regler för att kunna ogiltigförklara avtal som tecknats i strid med upphandlingslagarna. Samtliga medlemsstater har därför sådana regler. Liksom de flesta andra medlemsstater har Sverige nyttjat en möjlighet att införa regler som innebär att domstolen kan avstå från att ogiltigförklara avtal om de negativa effekterna för samhället skulle bli alltför stora. Sverige är en av få medlemsstater som även har valt att nyttja möjligheten att införa sanktioner i form av en avgift, vilken i Sverige benämns *upphandlingsskadeavgift*.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen,

vilket innebär att myndigheten ska kontrollera att de svenska upphandlingslagarna och lagarna om valfrihets-system följs. Det görs genom att utreda om myndigheterna följer regelverken. Målet för tillsynsverksamheten är att ge vägledning och skapa incitament till förändring på de områden där det behövs. Vid överträdelser av reglerna har Konkurrensverket två tillsynsverktyg: ansökan om upphandlingsskadeavgift och tillsynsbeslut.³⁵

11.2 Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid vissa överträdelser

Upphandlingsskadeavgift är en sanktionsavgift som får beslutas av allmän förvaltningsdomstol i de fall avtal ingåtts i strid med vissa bestämmelser

35. Konkurrensverket. *Konkurrensverkets konkurrens- och upphandlingstillsyn 2018*. Rapport 2019:1.

i upphandlingslagarna. De fall som avses är:

- ▶ när avtal har tecknats till följd av en otillåten direktupphandling
- ▶ när avtal får bestå trots grund för ogiltighet
- ▶ när avtal ingåtts i strid med avtalsspärr.

Åläggs en myndighet att betala upphandlingsskadeavgift tillfaller avgiften staten. Upphandlingsskadeavgift finns som sanktion vid upphandlingar som regleras i upphandlingslagarna och i kollektivtrafiklagen. Upphandlingsskadeavgiften kan uppgå till mellan 10 000 kronor och 10 miljoner kronor,

men som högst till 10 procent av upphandlingens värde.

Konkurrensverket kan i domstol ansöka om upphandlingsskadeavgift på eget initiativ i de ärenden som verket väljer att prioritera (så kallad *egeninitierad ansökan*). I två situationer är Konkurrensverket dock skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift (så kallad *obligatorisk ansökan*).³⁶

11.3 Antalet ansökningar om upphandlingsskadeavgift ökar

Från 2013 till 2018 lämnades 130 ansökningar om upphandlingsskadeavgift in till förvaltningsrätterna. Under 2018 lämnades 27 ansökningar in.

Tabell 59 **Antal ansökningar om upphandlingsskadeavgift efter upphandlingslag, 2013–2018**

Upphandlingslag	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Gamla LOU eller LOU	21	19	16	21	19	25	121
Gamla LUF eller LUF	2	1	0	1	1	1	6
LUFS	0	0	1	0	1	0	2
LUK	-	-	-	-	0	1	1
Kollektivtrafiklagen	-	-	-	-	0	0	0
Totalt	23	20	17	22	21	27	130

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då ansökan lämnades in till förvaltningsrätten.

36. Konkurrensverket. *Konkurrensverkets upphandlingstillsyn 2017*. Rapport 2018:2.

Av de 130 inlämnade ansökningarna om upphandlingsskadeavgift mellan

2013 och 2018 var 75 procent egeninitierade.

Tabell 60 **Antal ansökningar om upphandlingsskadeavgift, 2013–2018**

Ansökan	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Egeninitierad	19	15	15	20	9	19	97
Obligatorisk	4	5	2	2	12	8	33
Totalt	23	20	17	22	21	27	130

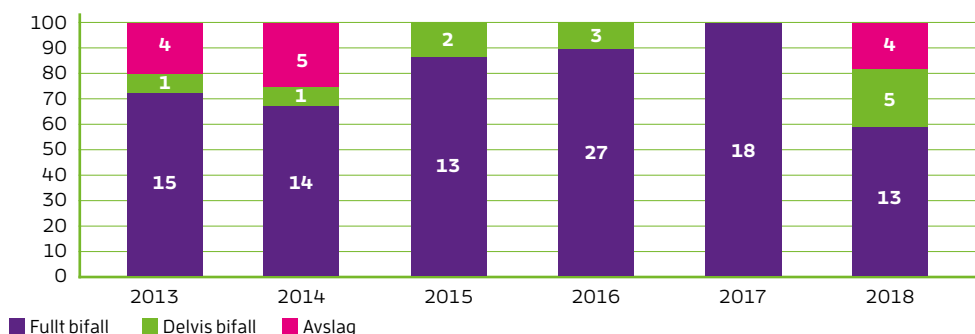
Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då ansökan lämnades in till förvaltningsrätten.

Av de 130 ansökningarna har 125 mål behandlats i domstol och vunnit laga kraft mellan 2013 och 2018. Av dessa mål har domstolarna beslutat att helt eller delvis bifalla Konkurrensverkets ansökan om upphandlingsskadeavgift i 112 mål, det vill säga i 90 procent av fallen. Av de ansökningar där upphandlingsavgift dömts ut har åtta av tio ansökningar vunnit fullt bifall perioden

2013–2018. Med fullt bifall avses de fall där domstol fastställt avgiften till det belopp som Konkurrensverket begärt. I resterande fall beslutade domstolen att upphandlingsskadeavgift ska utgå, men avgiften fastställdes till ett lägre belopp än vad Konkurrensverket begärt.

År 2018 var det 13 av 22 mål som vann fullt bifall i mål om upphandlingsskadeavgift i förvaltningsrätten.

Diagram 46 **Utgång i mål om upphandlingsskadeavgift, 2013–2018**

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då domen vann laga kraft.

11.4 Nära 13 miljoner i upphandlingsskadeavgifter

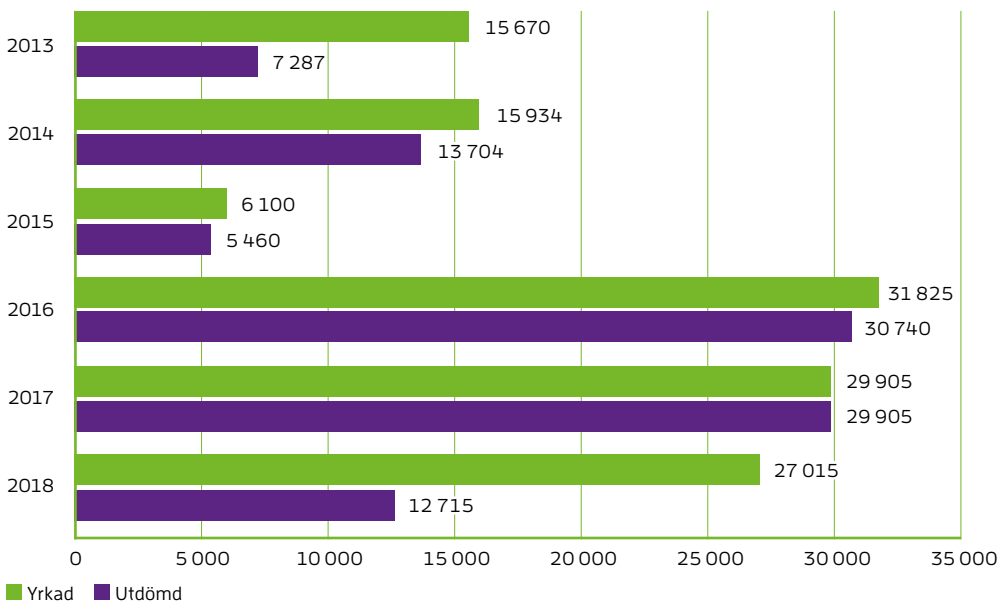
Av de 125 mål som har behandlats i domstol och som vunnit laga kraft mellan 2013 och 2018 har Konkurrensverket sammanlagt yrkat på upphandlingsskadeavgift om drygt 126 miljoner kronor. Totalt summerar de utdömda upphandlingsskadeavgifterna under perioden till knappt 100 miljoner kronor, varav drygt 12 miljoner kronor avsåg obligatoriska ansökningar.

Under 2018 utdömdes nära 13 miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift. Av dessa avsåg knappt 3 miljoner kronor

NÄRA
13
MILJONER KRONOR
i upphandlingsskadeavgifter 2018

obligatoriska ansökningar, och resten var till följd av egeninitierade ansökningar.

Diagram 47 Utdömda upphandlingsskadeavgifter (tkr), 2013–2018

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då domen vann laga kraft.

11.5 Vanligast med tillsynsbeslut inom LOU

Ett tillsynsbeslut innebär att Konkurrensverket kritiserar en myndighet för att inte ha följt bestämmelser i någon av upphandlingslagarna eller i lagarna om valfrihetssystem. Tillsynsbeslut är till skillnad från upphandlingsskadeavgift inte begränsade till överträdelser av vissa bestämmelser, utan kan avse alla typer av överträdelser. Det finns inga sanktioner kopplade till ett tillsynsbeslut. I tillsynen enligt lagarna om valfrihetssystem är tillsynsbeslut Konkurrensverkets enda verktyg.

Från 2014 till 2018 fattade Konkurrensverket 64 tillsynsbeslut och motiverade avskrivningsbeslut. Av dem var 56 tillsynsbeslut där Konkurrensverket

konstaterat att fel hade begåtts, och resterande 8 var motiverade avskrivningsbeslut. I motiverade avskrivningsbeslut uttalar sig Konkurrensverket i en särskild rättsfråga i förhållande till en specifik situation, men tar inte ställning till om den berörda myndigheten har agerat rätt eller fel i den situation som beslutet avser. År 2018 fattades 1 tillsynsbeslut. Orsaken till att enbart ett tillsynsbeslut fattades var att Konkurrensverket, under Högsta förvaltningsdomstolens prövning av om Konkurrensverkets tillsynsbeslut är överklagbara, valde att avsluta ärenden där granskningen skulle kunna leda till ett tillsynsbeslut innan Högsta förvaltningsdomstolen meddelat dom.³⁷

Tabell 61 **Antal tillsynsbeslut och motiverade avskrivningsbeslut, 2014–2018**

	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Tillsynsbeslut	11	8	10	26	1	56
Motiverat avskrivningsbeslut	1	5	1	1	0	8
Totalt	12	13	11	27	1	64

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då beslutet fattades. Överklagade tillsynsbeslut som inte har prövats är exkluderade.

Vid offentlig upphandling är det vanligast att tillämpa LOU, varför också de

flesta tillsynsbesluten fattas inom det lagrummet.

37. För mer information, se Konkurrensverket 2019. *Konkurrensverkets konkurrens- och upphandlingstillsyn 2018*. Rapport 2019:1.

Tabell 62 **Antal tillsynsbeslut efter upphandlingslag, 2014–2018**

Upphandlingslag	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
LOU eller gamla LOU	9	8	10	25	1	53
LUF eller gamla LUF	0	0	1	0	0	1
LOU och LUF eller gamla LOU och gamla LUF	0	0	0	2	0	2
LUFS	0	0	0	0	0	0
Tjänstekoncession (ej gamla LOU)	0	5	0	-	-	5
LOV	3	0	0	0	0	3
LUK	-	-	-	0	0	0
Kollektivtrafiklagen	-	-	-	0	0	0
Totalt	12	13	11	27	1	64

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: År avser året då beslutet fattades. Överklagade tillsynsbeslut som inte har prövats är exkluderade.

12

VALFRIHETSSYSTEM

12.1	Valfrihetssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU	178
12.2	Det finns 438 annonser om valfrihetssystem enligt LOV	179
12.3	Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrihetssystem	180
12.4	Alla landsting och regioner har infört ett valfrihetssystem	183
12.5	Arbetsförmedlingen har 7 valfrihetssystem	183

12. Valfrihetssystem

Valfrihetssystem enligt LOV är ett alternativ till att upphandla enligt LOU och kan tillämpas på bland annat vissa tjänster inom vård och omsorg samt vissa arbetsmarknadspolitiska insatser.

Valfrihetswebben är den nationella webbplatsen för annonsering av tjänster enligt LOV. År 2019 fanns 438 annonser om valfrihetssystem, vilket är oförändrat i förhållande till motsvarande tid föregående år.

Alla landsting och regioner har infört valfrihetssystem inom primärvården. De flesta landsting och regioner har även infört valfrihetssystem på andra områden.

Av kommunerna har över hälften infört valfrihetssystem, varav de flesta avser hemtjänst. Arbetsförmedlingen har infört valfrihetssystem enligt LOV inom områdena stöd och matchning samt validering.

12.1 Valfrihetssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU

Valfrihetssystemen omfattas inte av upphandlingslagarna. I stället regleras vad som ska gälla när upphandlande myndigheter låter brukaren välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem genom två lagar: lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering (e-LOV). I dag är det möjligt att använda valfrihetssystem inom ramen för LOV eller eLOV på tre områden:

- Kommuner och landsting eller regioner kan införa valfrihetssystem för vissa hälsovårds- och socialtjänster. Det är frivilligt för kommuner att införa valfrihetssystem men

obligatoriskt för landstingen och regionerna inom primärvården.

- Arbetsförmedlingen har möjlighet att använda valfrihetssystem inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.
- Myndigheter kan välja att tillämpa e-legitimation i sina elektroniska tjänster och ansluta sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG).

Utöver dessa finns områden där brukare kan välja utförare utan att valet omfattas av LOV, bland annat möjligheterna att välja skola och förskola, som regleras i skollagen, och reglerna om assistanstjänster, vilka regleras av lagen om stöd

och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är även möjligt att inrätta valfrihetssystem utan att tillämpa LOV eller eLOV. Dessa områden omfattas inte av detta avsnitt.

Ett valfrihetssystem som omfattas av LOV ska annonseras via annonseringsdatabasen Valfrihetswebben, som förvaltas av Upphandlingsmyndigheten.³⁸ Så länge valfrihetssystemet annonseras på Valfrihetswebben är det möjligt för nya leverantörer att ansöka om godkännande och därmed få rätt till ersättning enligt systemet. Valfrihetssystem enligt e-LOV annonseras via Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). Det får inte finnas någon gräns för hur många leverantörer som kan antas i ett valfrihetssystem.

Valfrihetssystem enligt LOV och e-LOV omfattas inte av upphandlingslagarna och ingår därför inte i den

annonsbaserade statistik som redovisas i övriga avsnitt i denna rapport.

12.2 Det finns 438 annonser om valfrihetssystem enligt LOV

År 2019 fanns 438 annonser av tjänster enligt LOV, vilket var 1 mer än motsvarande tid föregående år. Valfrihetssystem enligt LOV kan bara införas av kommuner, av landsting och regioner samt av Arbetsförmedlingen. Av annonserna avser 318 annonser kommuner och 113 annonser avser landsting och regioner. Arbetsförmedlingen hade 7 annonser om valfrihetssystem enligt LOV. Därutöver hade DIGG (tidigare E-legitimationsnämnden) 2 valfrihetssystem enligt e-LOV som avser e-legitimation.

Tabell 63 **Antal annonser om valfrihetssystem enligt LOV efter myndighet, 2014–2019**

Myndighet	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kommuner	294	299	300	306	313	318
Regioner	112	114	113	118	118	113
Arbetsförmedlingen	2	1	1	2	6	7
Totalt	408	414	414	426	437	438

Källa: Upphandlingsmyndigheten (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2014, 2015 och 2016 avser uppgifterna oktober månad. För 2017, 2018 och 2019 avser uppgifterna september månad.

38. www.valfrihetswebben.se

12.3 Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrihetssystem

Av landets 290 kommuner hade 162 kommuner valfrihetssystem i drift 2019. Detta innebär att 56 procent av kommunerna har inrättat minst ett valfrihetssystem. Vidare har 13 kommuner tidigare haft valfrihetssystem i drift men beslutat att avbryta det.

438

annonser om
valfrihetssystem
enligt LOV

Tabell 64 Inrättande av valfrihetssystem enligt LOV i kommuner, 2013–2019

Status för valfrihetssystem	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Har infört	143	153	155	158	161	161	162
Ska införa	36	24	21	18	14	8	7
Saknar införandebeslut	111	113	111	108	108	108	108
Har avbrutit	0	0	3	6	7	13	13
Totalt	290	290	290	290	290	290	290

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För samtliga år avser uppgifterna april månad.

De flesta valfrihetssystem i kommuner avser hemtjänst. År 2019 hade 159 kommuner inrättat valfrihetssystem

inom hemtjänst. En del kommuner har inrättat valfrihetssystem även inom andra områden.

Tabell 65 **Antal kommuner som inrättat valfrihetssystem enligt LOV efter kategori, 2019**

Tjänst	Antal kommuner som infört
Hemtjänst: omvårdnad, service och delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser	127
Daglig verksamhet	32
Hemtjänst: enbart serviceinsatser	24
Särskilt boende för äldre	21
Ledsagning enl. LSS	19
Avlösning enl. LSS	18
Familjerådgivning	16
Boendestöd	12
Hemtjänst: omvårdnad, service och hemsjukvård	8
Sysselsättning socialpsykiatri	8
Dagverksamhet för äldre	8
Personlig assistans (ev. bara ickeval)	7
Korttidsvistelse enl. LSS	6
Matdistribution	6
Gruppboende enl. LSS	4
Korttidstillsyn enl. LSS	3
Arbetsmarknadsinsatser	3
HVB barn	2
Öppenvård missbruk	2
Fotvård i särskilt boende	1
Gruppboende socialpsykiatri	1
Familjebehandling	1
HVB vuxna	1
Konsulentstödda jour- och familjehem	1
Kvalificerad tillsyn	1
Kolloverksamhet	1

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna avser april månad 2019.

12.4 Alla landsting och regioner har infört ett valfrihetssystem

Landsting och regioner har en rättslig skyldighet att erbjuda valfrihetssystem inom primärvården. Samtliga landsting och regioner har inrättat minst ett valfrihetssystem som ger invånarna

möjlighet att välja vårdcentral. Flera landsting och regioner har infört valfrihetssystem även på andra områden. Region Stockholm har flest valfrihetssystem i drift 2019, följt av Region Skåne och Region Uppsala som har lika många.

Tabell 66 Antal valfrihetssystem enligt LOV efter region, 2013–2019

Region	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Region Stockholm	26	31	34	33	37	37	39
Region Skåne	8	14	14	12	12	12	11
Region Uppsala	14	21	17	17	12	11	11
Region Kalmar län	4	5	5	5	5	7	7
Region Halland	1	3	3	5	5	5	5
Region Östergötland	3	4	6	4	4	5	5
Region Västmanland	3	4	3	3	3	4	4
Region Jämtland Härjedalen	2	3	3	3	3	3	3
Region Sörmland	2	2	2	2	2	3	3
Västra Götalandsregionen	1	2	2	2	2	2	2
Region Jönköpings län	1	2	2	2	2	2	2
Region Kronoberg	1	2	2	2	2	2	2
Region Värmland	1	2	2	2	2	2	2
Region Västernorrland	1	2	3	2	2	2	2
Region Örebro län	1	2	2	2	2	2	2
Region Norrbotten	1	1	2	2	2	2	2
Region Gotland	1	2	1	1	1	1	1
Region Blekinge	1	1	1	1	1	1	1
Region Dalarna	1	1	1	1	1	1	1
Region Gävleborg	1	1	1	1	1	1	1
Region Västerbotten	1	1	1	1	1	1	1

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2013 och 2014 avser uppgifterna maj månad och för 2015 juni månad. För 2016, 2017, 2018 och 2019 avser uppgifterna april månad. I uppgifterna ingår valfrihetssystem inom primärvården.

12.5 Arbetsförmedlingen har 7 valfrihetssystem

År 2019 hade Arbetsförmedlingen 7 annonser om valfrihetssystem enligt LOV. Valfrihetssystem inom området

Stöd och matchning infördes av Arbetsförmedlingen 2014 för att hjälpa arbets sökande till arbete eller utbildning. Ett valfrihetssystem för validering infördes 2017.

13

EUROPEISKA JÄMFÖRELSE

13.1 Upphandlingar över tröskelvärdena ska annonseras i TED	186
13.2 Antalet annonserade upphandlingar ökar	187
13.3 De flesta upphandlingar avser anläggningsarbete	189
13.4 Det är vanligast att använda öppet förfarande	190
13.5 Tilldelningsgrunden bästa förhållandet mellan pris och kvalitet är vanligare än pris	193
13.6 En av fem upphandlingar avser ramavtal	195
13.7 Relativt kort handläggningstid i nordiska stater	198
13.8 Endast 1 anbud per upphandling i 36 procent av alla upphandlingar som avser kontrakt	200

13. Europeiska jämförelser

År 2018 annonserade upphandlande myndigheter och enheter inom EES 227 022 upphandlingar i Tenders Electronic Daily (TED). Detta var en ökning med 6 procent jämfört med 2017. Nära hälften av alla upphandlingar som annonserades avser tjänster.

Det vanligaste förfarandet var öppet förfarande, som användes i 86 procent av alla annonserade upphandlingar. Det näst vanligaste förfarandet var förhandlat förfarande, som användes i 9 procent av upphandlingarna.

Tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* användes i 53 procent av alla upphandlingar 2018. Tilldelningsgrunden pris användes i 47 procent av upphandlingarna.

Av upphandlingarna som annonserades 2018 avsåg 20 procent ramavtal. År 2018 annonserades 718 dynamiska inköpssystem. Elektronisk auktion användes i 5 389 upphandlingar 2018.

Av alla upphandlingar som annonserades 2018 avsåg 17 procent CPV 45 *Anläggningsarbete*.

År 2018 inkom endast 1 anbud per upphandling för 36 procent av alla upphandlingar som avsåg kontrakt. Den vinnande anbudsgivaren tillhörde nästan alltid samma stat som den upphandlande myndighet som annonserat upphandlingen.

13.1 Upphandlingar över tröskelvärdena ska annonseras i TED

De svenska upphandlingslagarna bygger på EU:s upphandlingsregler. Genom EU:s upphandlingsregler har upphandlingsreglerna vid upphandling över tröskelvärdena i medlemsstaterna harmoniserats. Detta innebär att i princip alla offentliga ramavtal och kontrakt över tröskelvärdena inom EU omfattas

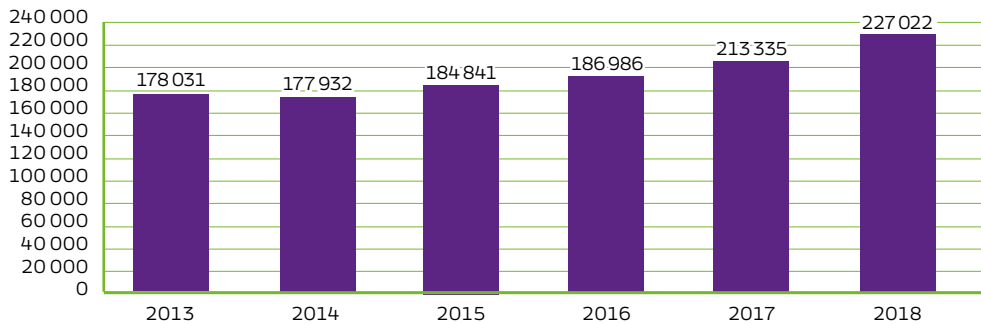
av liknande regler. Även stater som inte ingår i EU men som ingår i det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), det vill säga Norge, Island och Liechtenstein, omfattas av EU:s upphandlingsregler. Reglerna innebär att upphandlingar över tröskelvärdena ska annonseras i EU:s gemensamma annonsdatabas, TED. För en mer utförlig redovisning av upphandlingsreglerna, se avsnitt 2.

13.2 Antalet annonserade upphandlingar ökar

Upphandlande myndigheter och enheter i EES annonserade 227 022 upphandlingar i TED 2018. Detta var en ökning med 6 procent jämfört med 2017. Med undantag för 2014 följer antalet upp-

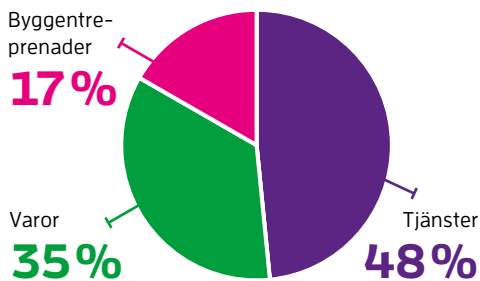
handlingar en stigande trend sedan 2013. Fördelningen mellan varor (35 procent), tjänster (48 procent) och byggtreprenader (17 procent) var oförändrad 2018 jämfört med 2017. För mer information, se tabell 89, bilaga 2.

Diagram 48 Antal annonserade upphandlingar i TED, 2013–2018

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Diagram 49 Andelen annonserade upphandlingar i TED efter slag, 2018

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Upphandlade myndigheter i de 6 befolkningsmässigt största staterna Frankrike (19 procent), Tyskland (18 procent), Polen (11 procent), Spanien (6 procent), Stor-

britannien (5 procent) och Italien (5 procent) stod tillsammans för 64 procent av alla upphandlingar som annonserades 2018. Förändringar i någon av dessa stater ger således stort utslag i statistiken.

Upphandlande myndigheter i Sverige stod för 4 procent av antalet upphandlingar som annonserades i TED 2018. År 2018 annonserades 8 496 upphandlingar i TED av svenska myndigheter. Av alla upphandlingar som annonserades av svenska myndigheter avsåg 59 procent tjänster, medan 31 procent avsåg varor och 10 procent avsåg byggtreprenader. För Sverige har antalet upphandlingar som annonseras i TED ökat årligen sedan 2013.

227 022 UPPHANDLINGAR annonserades i TED 2018

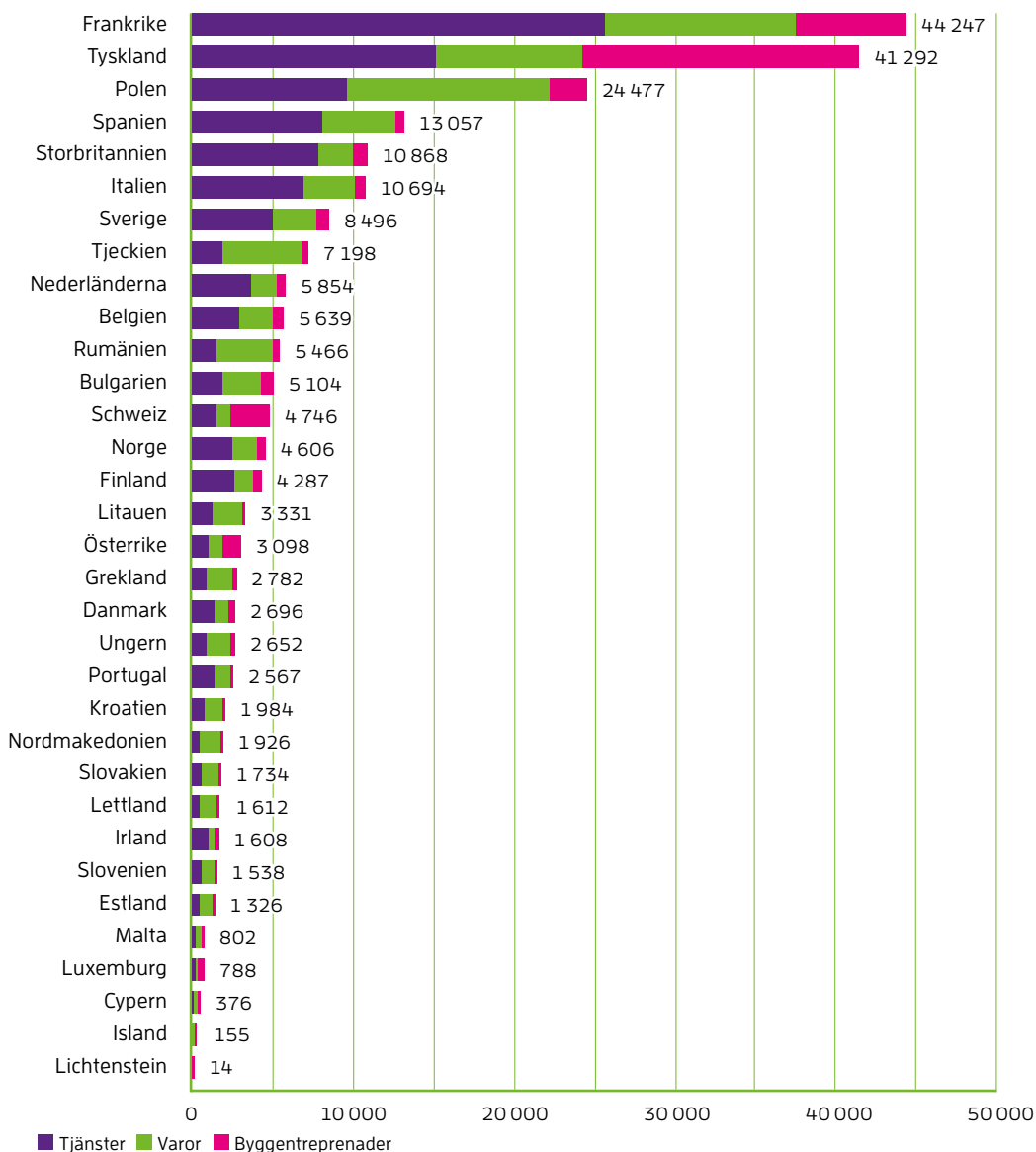
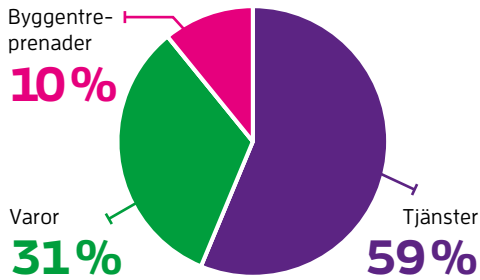
Diagram 50 **Antal annonserade upphandlingar i TED efter slag, 2018**

Diagram 51 **Andel annonserade upphandlingar i TED för Sverige efter slag, 2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

13.3 De flesta upphandlingar avser anläggningsarbete

Den vanligaste CPV-huvudgruppen 2018 var CPV 45 *Anläggningsarbete*. Av de

upphandlingar som annonserades 2018 hade 17 procent en huvudsaklig CPV-kod inom CPV 45 *Anläggningsarbete*.

De tio vanligaste branscherna att upphandla ifrån inom EES överensstämde relativt väl med de vanligaste i Sverige 2018. Alla upphandlingar har en eller flera CPV-koder. Det är vanligt att en upphandling har flera olika CPV-koder, eftersom upphandlingar ofta omfattar flera olika varor och tjänster. Därför kan en upphandling tillhöra flera olika CPV-huvudgrupper. Nedan redovisas de vanligaste CPV-huvudgrupperna efter den huvudsakliga CPV-kod som den upphandlande myndigheten angav för en upphandling.

Tabell 67 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna i TED, 2018**

CPV	Benämning	EES		Sverige	
		Antal	Andel	Antal	Andel
45	Anläggningsarbete	37 481	16,5 %	1 069	12,6 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	20 772	9,1 %	900	10,6 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	19 906	8,8 %	644	7,6 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	15 156	6,7 %	636	7,5 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	13 285	5,9 %	761	9,0 %
34	Transportutrustning och transport hjälpmedel	11 462	5,0 %	394	4,6 %
50	Reparation och underhåll	9 150	4,0 %	204	2,4 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaru-utveckling, Internet och stöd	7 588	3,3 %	270	3,2 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	6 002	2,6 %	177	2,1 %

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: En upphandling kan tillhöra flera CPV-huvudgrupper, men här redovisas endast den huvudsakliga CPV-kod som den upphandlande myndigheten har angett i annonsen.

13.4 Det är vanligast att använda öppet förfarande

Det vanligaste förfarandet, öppet förfarande, användes i 86 procent av alla upphandlingar som annonserades i TED 2018. Det näst vanligaste förfarandet, förhandlat förfarande, användes i 8 procent, medan selektivt förfarande användes i 3 procent. Relativt få upphandlande myndigheter använde andra

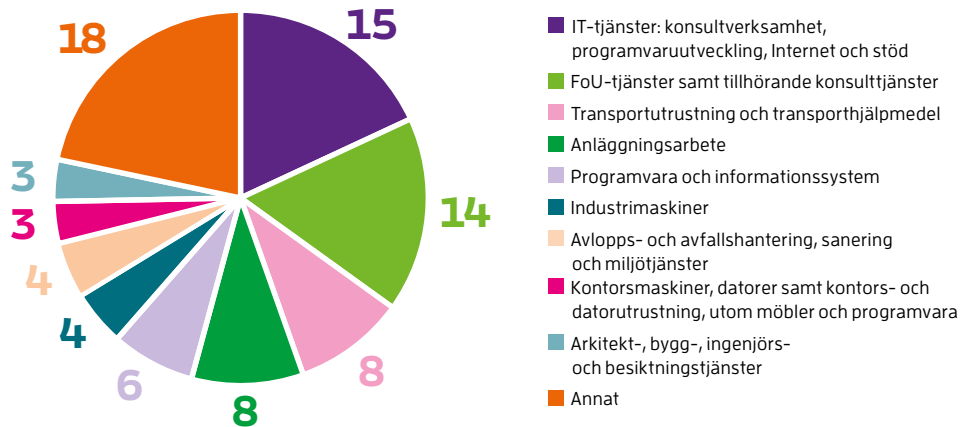
förfaranden. Fördelningen mellan förfaranden var i princip oförändrad 2018 jämfört med 2017. Trenden sedan 2013 visar en ökad användning av öppet förfarande och en minskad användning av selektivt förfarande. År 2018 annonserades 83 förfaranden för inrättande av innovationspartnerskap. För en redovisning av upphandlingsreglerna, se avsnitt 2.

Tabell 68 **Antal annonserade upphandlingar i TED efter förfarande, 2013–2018**

Förfarande	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Öppet förfarande	148 961	149 728	156 193	157 294	182 075	195 053	86 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	14 671	14 716	16 200	17 185	19 557	20 690	9 %
Selektivt förfarande	12 439	11 684	10 578	9 140	8 108	7 872	3 %
Konkurrenspräglad dialog	940	882	831	774	867	802	0 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	0	0	0	16	56	83	0 %
Uppgift saknas	1 020	922	1 039	1 577	2 672	2 522	1 %
Totalt	178 031	177 932	184 841	185 986	213 335	227 022	100 %

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Diagram 52 **Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap efter CPV-huvudgrupp (antal), 2018**

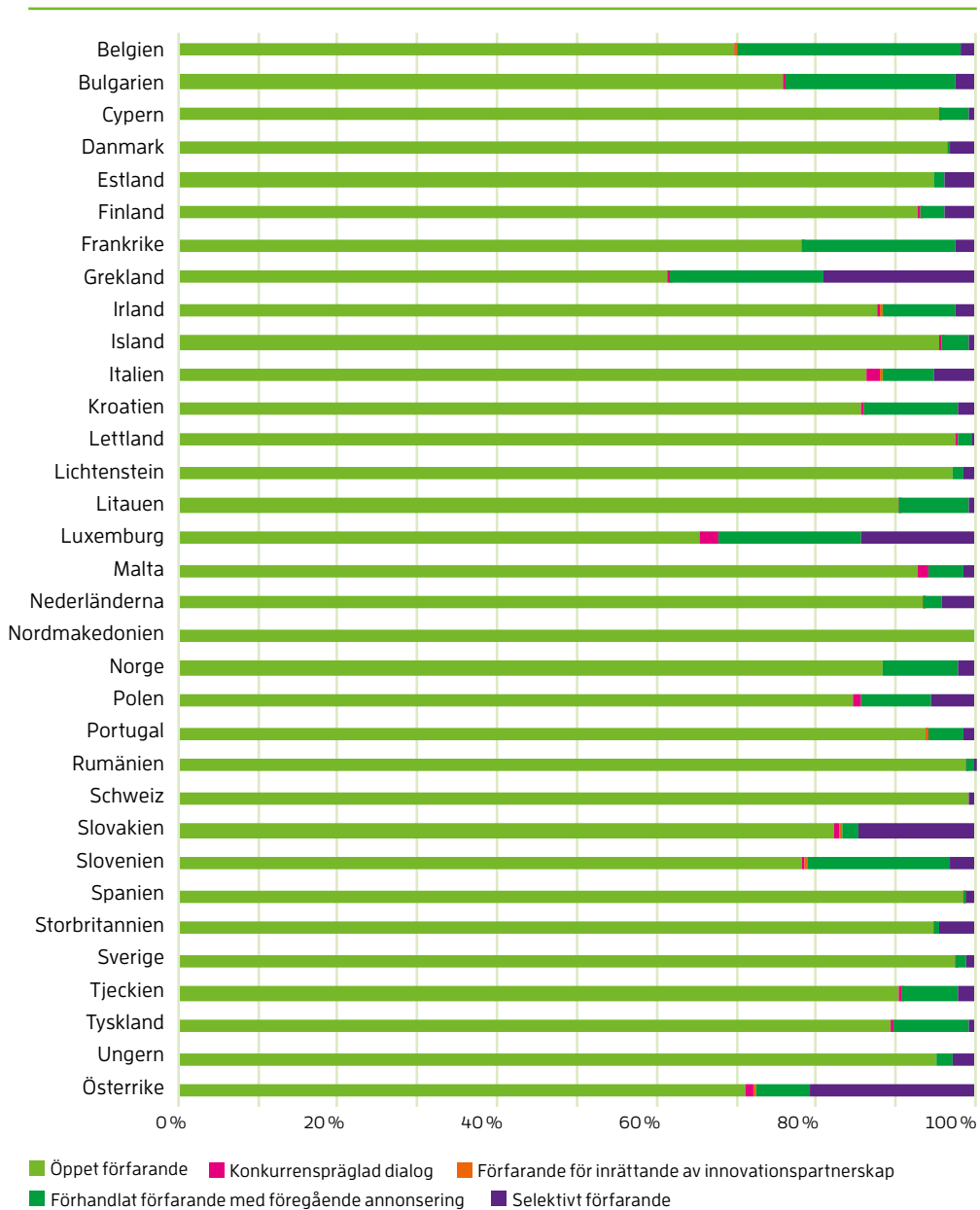
Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: En upphandling kan tillhöra flera CPV-huvudgrupper, men här redovisas endast den huvudsakliga CPV-kod som den upphandlande myndigheten har angett i annonsen.

Öppet förfarande var det vanligaste förfarandet i samtliga stater 2018. Det finns vissa skillnader i användningen av förfaranden mellan upphandlande myndigheter i olika stater. I många stater använde upphandlande myndigheter nästan uteslutande öppet förfarande. Det förfarandet var inte lika vanligt i exempelvis Danmark (61 procent) och Irland (65 procent), där användningen av andra förfaranden var vanligare. I Sverige användes öppet förfarande av myndigheter vid 90 procent av alla upphandlingar som annonserades i TED 2018.³⁹ Genomsnittet i EES var något lägre, 87 procent.

Selektivt förfarande användes i högre utsträckning av upphandlande myndigheter i exempelvis Storbritannien (21 procent) och Danmark (19 procent). I Sverige användes selektivt förfarande i 2 procent av upphandlingarna som annonserades i TED 2018. Genomsnittet för EES var något högre, 4 procent. Förhandlat förfarande användes i högst utsträckning i Österrike (28 procent) och Belgien (22 procent). I Sverige användes förhandlat förfarande i 7 procent av alla upphandlingar som annonserades i TED 2018. Genomsnittet i EES var något högre, 9 procent. Användningen av andra förfaranden var relativt begränsad och visar små variationer mellan staterna.

39. För Sverige överensstämmer uppgifter om förfarande för upphandlingar annonserade i TED väl med uppgifter ur nationella annonsdatabaser om förfarande för direktivstyrda upphandlingar.

Diagram 53 **Annonserade upphandlingar i TED efter förfarande, 2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om förfarande saknas för 1 procent av alla upphandlingar 2018.

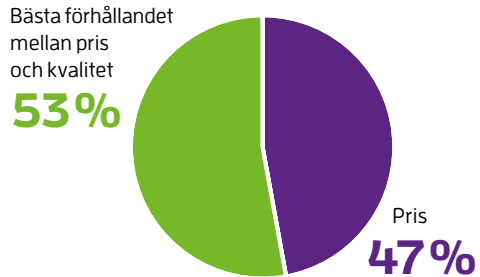
13.5 Tilldelningsgrunden bästa förhållandet mellan pris och kvalitet är något vanligare än pris

Tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* (tidigare *ekonomiskt mest fördelaktiga anbud*) användes i 53 procent av alla upphandlingar som annonserades i TED 2018. *Pris* (tidigare *lägsta pris*) som tilldelningsgrund användes i lägre utsträckning, 47 procent. Nya versioner av standardformulären innebär att uppgifter om tilldelningsgrund nu kan anges per del i en upphandling med delkontrakt till skillnad från den tidigare versionen där de angavs per upphandling. Eftersom de nya formulären inte har implementerats i alla stater så är uppgifterna inte fullt ut jämförbara över tid eller mellan enskilda stater.⁴⁰ Denna statistik är därför inte fullt ut jämförbar med den statistik som redovisas för Sverige i avsnitt 4.6. För mer information om rapportens metod, se avsnitt 1.4.2.

83

INNOVATIONS- PARTNERSKAP 2018

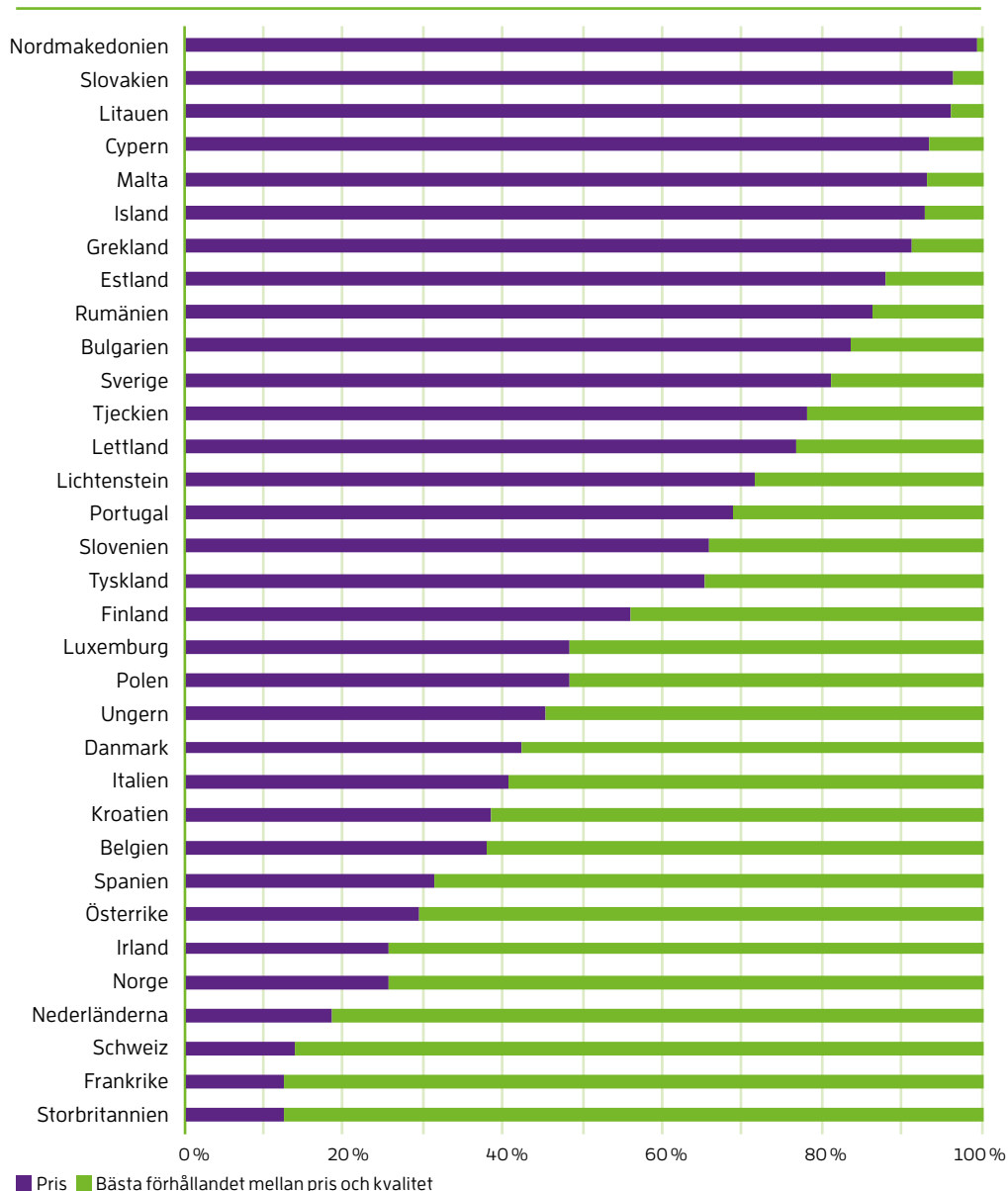
Diagram 54 Annonserade upphandlingar i TED efter tilldelningsgrund, 2018

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Nya versioner av standardformulären medför att uppgifter om tilldelningsgrund kan anges per del i en upphandling med delkontrakt, till skillnad från den tidigare versionen där de angavs per upphandling. Här används uppgiften om tilldelningsgrund per delkontrakt. Ifall uppgiften saknas per delkontrakt används i stället uppgiften per upphandling.

Fördelningen mellan tilldelningsgrunderna *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* och *pris* varierar kraftigt mellan enskilda stater. Upphandlande myndigheter i Frankrike och Storbritannien (88 procent) använde till exempel ofta *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund 2018, medan upphandlande myndigheter i till exempel Nordmakedonien (99 procent) och Slovakien (96 procent) nästan uteslutande använde *pris* som tilldelningsgrund. I 15 stater var det vanligare för upphandlande myndigheter att använda *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund medan det i 18 stater var vanligare att använda *pris*.

40. Europeiska kommissionen 2019. TED CSV Notes & Codebook.

Diagram 55 **Andel annonserade upphandlingar i TED efter tilldelningsgrund, 2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Nya versioner av standardformulären medför att uppgifter om tilldelningsgrund kan anges per del i en upphandling med delkontrakt, till skillnad från den tidigare versionen där de angavs per upphandling. Här används uppgiften om tilldelningsgrund per delkontrakt. Ifall uppgiften saknas per delkontrakt används i stället uppgiften per upphandling. För flera stater saknas uppgift om tilldelningsgrund för ett stort antal upphandlingar, vilket försvårar jämförelser. Tolkningar av statistiken bör därför göras med försiktighet.

13.6 En av fem upphandlingar avser ramavtal

År 2018 annonserades 227 022 upphandlingar i TED, varav 22 procent avsåg ramavtal. Andelen upphandlingar som avser ramavtal har varit strax över

20 procent under de senaste 6 åren. Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelen upphandlingar som avser ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Tabell 69 **Antal och andel upphandlingar i TED efter typ av avtal, 2013–2018**

Typ av avtal	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ramavtal	38 052	39 535	41 180	43 528	48 176	50 670
Kontrakt	139 979	138 397	143 661	142 458	165 159	176 352
Andel ramavtal	21 %	22 %	22 %	23 %	23 %	22 %

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt.

Användningen av ramavtal är inte lika vanligt i alla stater. Användning av ramavtal var 2018 vanligast i Rumänien (57 procent). Även de nordiska staterna Danmark (41 procent) och Norge (42 procent) hade en hög andel ramavtal ur ett europeiskt perspektiv. Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelarna upphandlingar som avser ramavtal kan

därför vara högre i verkligheten. Detta verkar exempelvis vara fallet för Sverige, där andelen upphandlingar som avsåg ramavtal enligt uppgifter ur TED var 28 procent. Uppgifter ur nationella annonsdatabaser visar att andelen upphandlingar som avsåg ramavtal för direktivstyrda upphandlingar 2018 var 48 procent. Uppgifterna i TED bör därför tolkas med viss försiktighet.

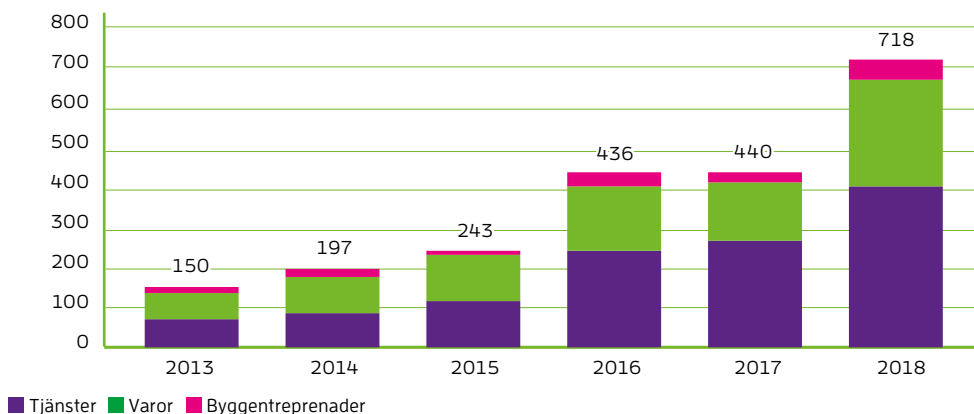
Figur 5 **Andel annonserade upphandlingar i TED som avser ramavtal, 2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt.

År 2018 annonserades 718 nya dynamiska inköpssystem (DIS). Detta var en ökning med 63 procent jämfört med 2017. Av de DIS som annonserades 2018 avsåg 56 procent tjänster. Flest annonser 2018 om inrättande av ett DIS avsåg CPV 79 *Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring,*

rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet. Flest DIS annonserades av myndigheter i Storbritannien (36 procent), Nederländerna (15 procent) och Tjeckien (9 procent). Upphandlande myndigheter i Sverige annonserade 47 DIS i TED 2018.

Diagram 56 **Antalet annonserade dynamiska inköpsystem efter slag, 2013–2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

En upphandlande myndighet kan välja att tillämpa elektronisk auktion som en avslutande del av en upphandling. En elektronisk auktion innebär att myndigheten bjuder in anbudsgivarna efter en första utvärdering av anbudet i en elektronisk process för att lämna nya priser eller andra värden. År 2018 användes elektronisk auktion i 5 389 upphandlingar som annonserades i TED. Detta var en ökning jämfört med 2017, då metoden användes i 5 047 upphandlingar. Upphandlande myndigheter i Sverige använde elektronisk auktion vid 8 upphandlingar annonserade i TED 2018.

13.7 Relativt kort tid för utvärdering av anbud i nordiska stater

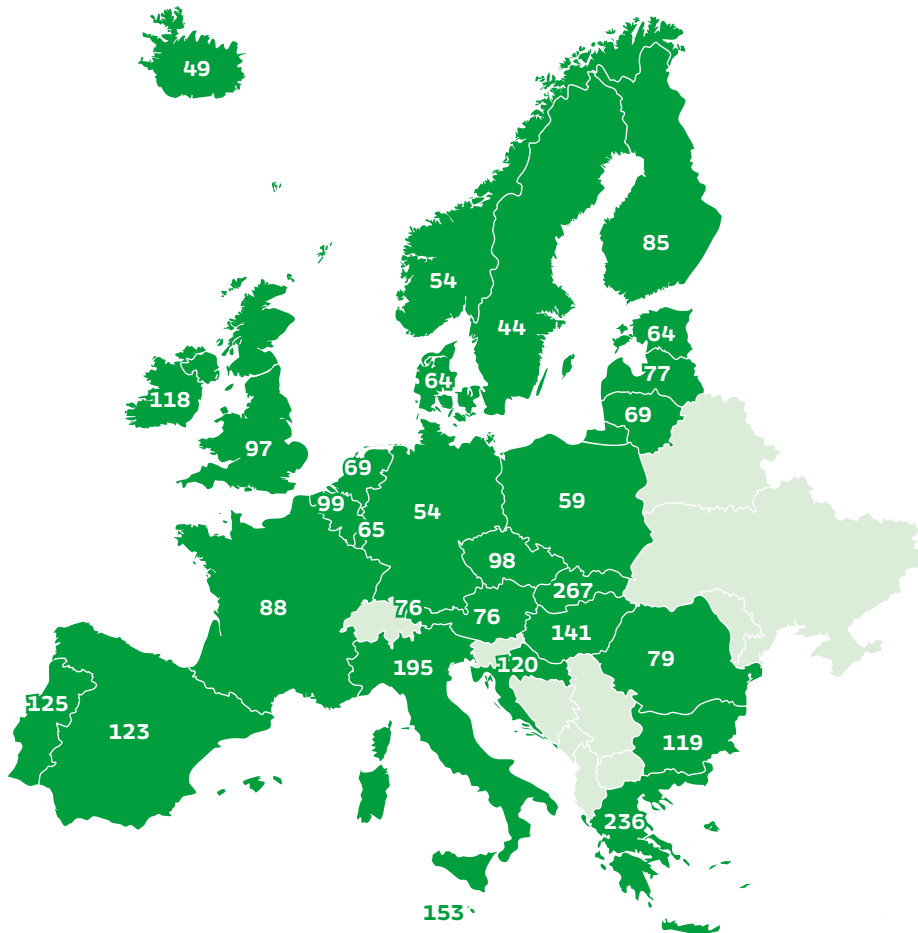
Längre handläggningstider kan vara kostsamma för upphandlande myndigheter

och innebär osäkerhet för de anbudsgivare som medverkar i upphandlingen. Den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden visar tiden från dagen för annonsering till sista dagen för inlämnande av anbudsansökan eller anbud. Denna beräkning beskriver därmed hur många dagar det i genomsnitt tar för upphandlande myndigheter att handlägga utvärderingen av en upphandling. Upphandlande myndigheter i de flesta stater hade en genomsnittlig handläggningstid som understeg 100 dagar 2018. Upphandlande myndigheter i Sverige hade en snabbare genomsnittlig handläggningstid än myndigheter i många andra stater. År 2018 meddelades beslut om tilldelning av svenska myndigheter i genomsnitt 44 dagar efter sista dag för anbud. I flera andra stater tar upphandlande myndigheter i genomsnitt längre

tid på sig för att handlägga utvärdering av en upphandling. Myndigheter i Slovakien (267) Grekland (236) och Italien

(195) hade den längsta genomsnittliga handläggningstiden 2018.

Figur 6 **Genomsnittlig handläggningstid av upphandling (antal dagar), 2018**

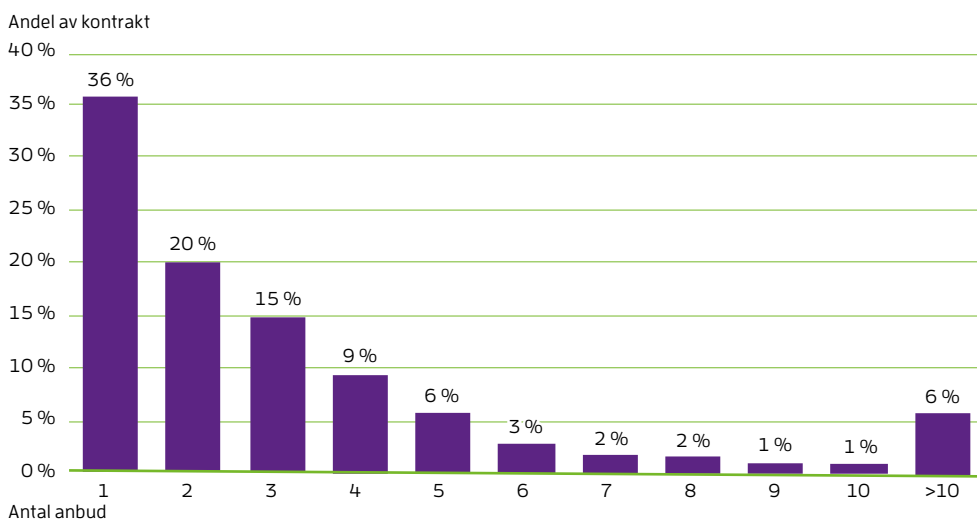
Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För att möjliggöra jämförelser avser beräkningen enbart upphandlingar med öppet förfarande. Upphandlingar som avser ramavtal har exkluderats i beräkningen. Efter som en annons kan ha flera efterannonser används den sista tillgängliga efterannonsen för att beräkna handläggningstid för respektive upphandling. Uppgifterna avser endast de upphandlingar som har nödvändig information för att kunna beräkna handläggningstid.

13.8 Endast 1 anbud per upphandling i 36 procent av alla upphandlingar som avser kontrakt

År 2018 inkom endast 1 anbud per upphandling i 36 procent av alla upphandlingar annonserade i TED som avsåg kontrakt. Det innebär att det i 64 procent av alla upphandlingar som avsåg kontrakt inkom fler än 1 anbud. Statistiken avser enbart upphandlingar som

avsåg kontrakt och exkluderar upphandlingar som avsåg ramavtal. Detta görs eftersom rapporteringen av inkomna anbud för ramavtal inte är fullt ut harmoniserad mellan staterna. Uppgifterna om inkomna anbud redovisas per del i upphandlingar med delkontrakt. Denna statistik är därför inte jämförbar med den statistik som redovisas för Sverige i avsnitt 7. För mer information om metod, se avsnitt 1.4.2.

Diagram 57 **Fördelning av antal anbud per upphandling i TED, 2018**

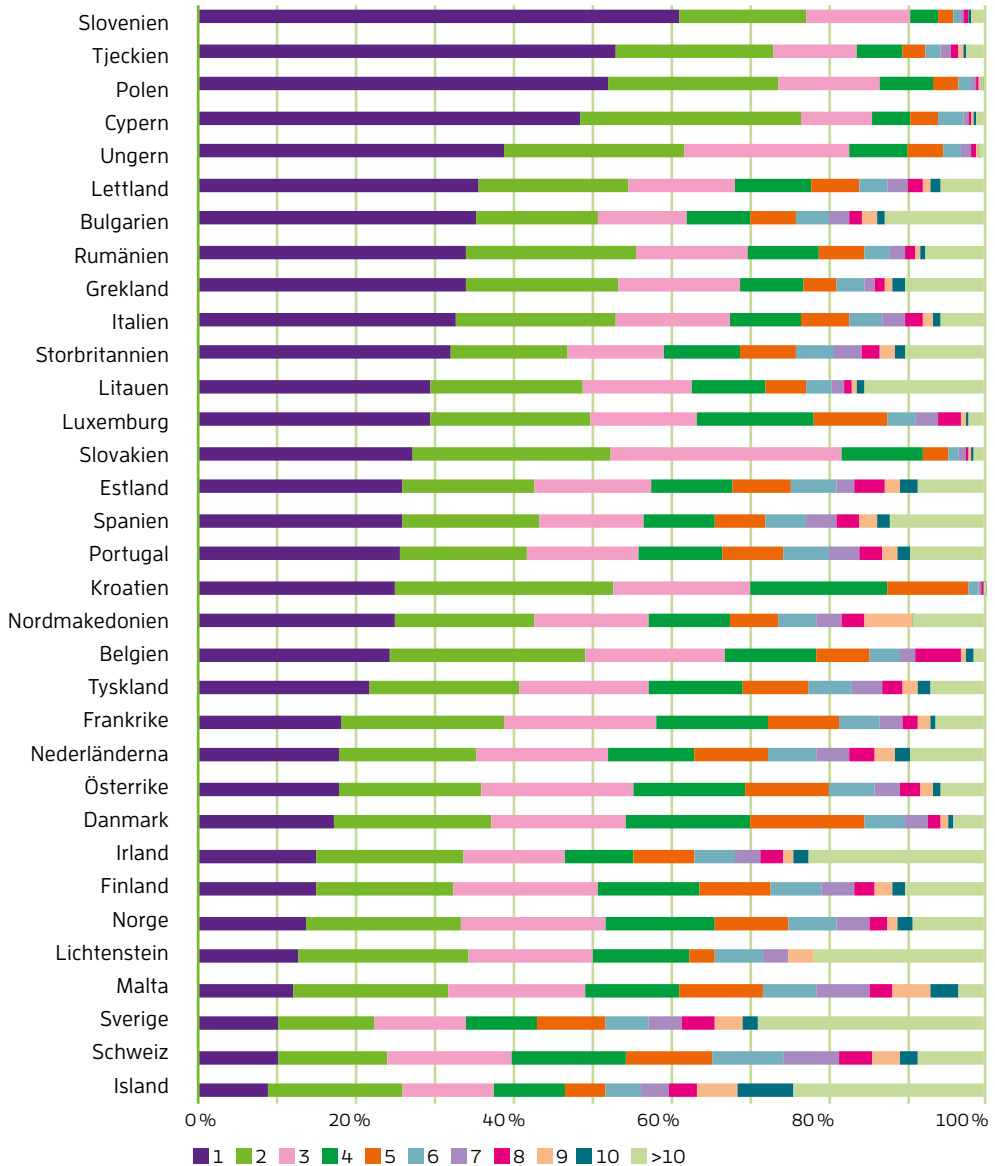

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna avser enbart upphandlingar som avser kontrakt och exkluderar upphandlingar som avser ramavtal. Uppgifterna avser endast de upphandlingar som har information om antalet anbud.

Fördelningen varierar relativt kraftigt mellan olika stater. Detta kan delvis bero på skillnader i rapportering av inkomna anbud, men det kan även bero på verkliga skillnader mellan staterna. Flera stater hade i jämförelse med genomsnittet en

hög andel upphandlingar som avsåg kontrakt där endast 1 anbud inkom. Flera av de nordiska länderna som exempelvis Sverige, Finland, Norge och Danmark hade en lägre andel upphandlingar som avsåg kontrakt med endast 1 anbud.

Diagram 58 **Fördelning av antal anbud per upphandling, 2018**

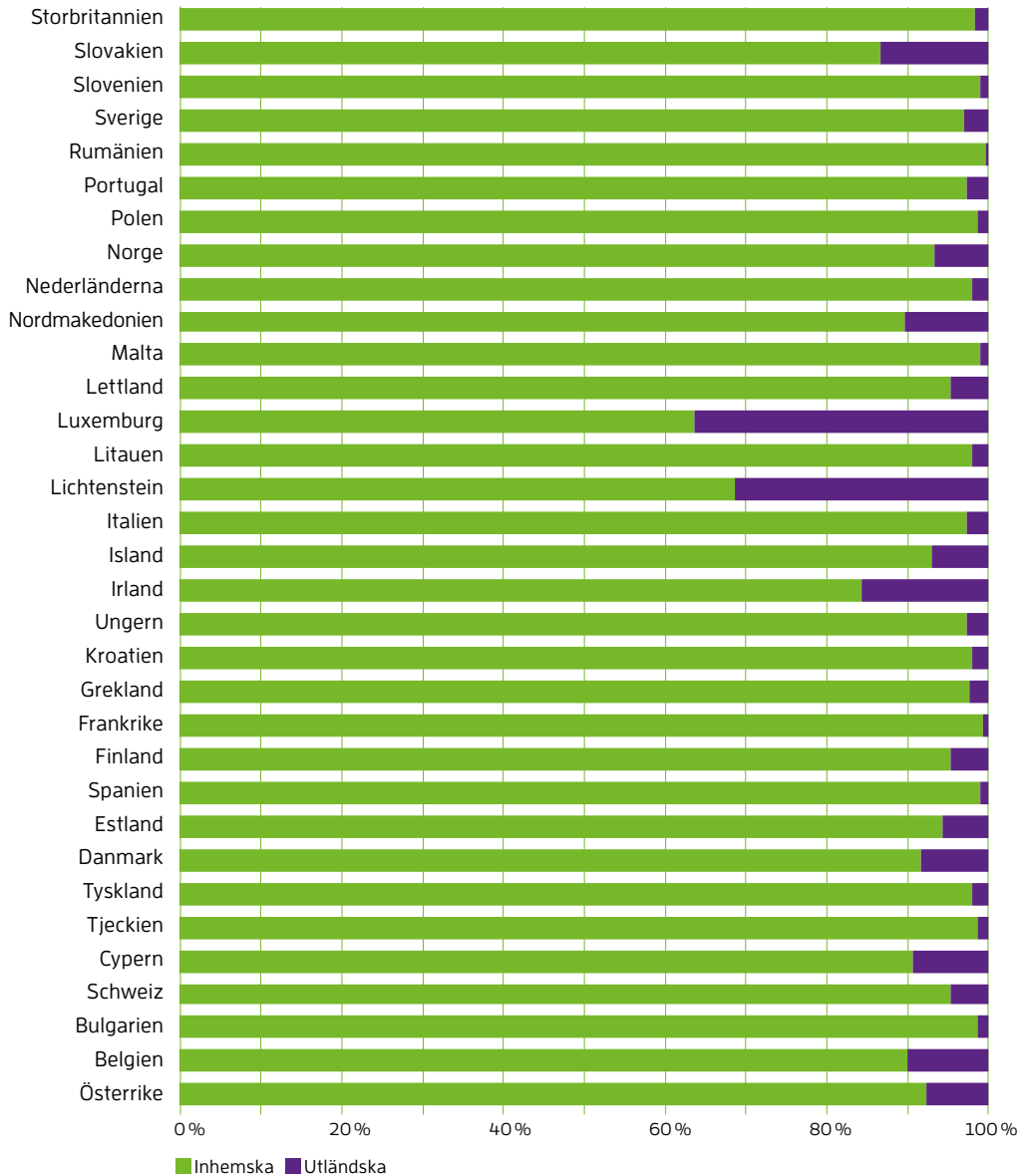
Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna avser enbart upphandlingar som avser kontrakt och exkluderar upphandlingar som avser ramavtal. Uppgifterna avser endast de upphandlingar som har information om antalet anbud. För många upphandlingar saknas uppgift om antalet anbud. Uppgifterna bör därför tolkas med viss försiktighet.

Diagram 59 visar andelen kontrakterade anbud som 2018 lämnades av en anbudsgivare som är registrerad i en annan stat än den myndighet som tilldelade kontraktet (utländska) och andelen kontrakterade anbud som lämnades av en anbudsgivare registrerad i samma stat som den myndighet som tilldelade kontraktet (inhemska). Det är endast uppgifter om vilken anbudsgivare som tilldelats kontrakt som finns tillgängliga i TED, inte samtliga anbudsgivare som lämnat anbud.

De flesta anbud som kontrakterades lämnas av anbudsgivare som är registrerade i samma stat som den upphandlande myndigheten som annonserat upphandlingen. Från den upphandlande myndighetens perspektiv kan de flesta kontrakterade anbudsgivare därmed beskrivas som inhemska. En mindre andel av de

anbud som kontrakterades lämnades av anbudsgivare som var registrerade i en annan stat än den myndighet som tilldelade kontraktet, och kan därmed beskrivas som utländska. Undantaget är framförallt Luxemburg, men även Island och Irland hade en högre andel utländska anbudsgivare som tilldelades kontrakt.

För många upphandlingar saknas uppgift om organisatorisk hemvist för den vinnande anbudsgivaren. Det finns inga uppgifter som kan bekräfta att bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter, men det är möjligt att utländska anbudsgivare kan vara något överrepresenterade i bortfallet. Andelen utländska anbudsgivare som tilldelats kontrakt kan därför vara högre än redovisade andelar. Uppgifterna bör därför tolkas med viss försiktighet.

Diagram 59 **Andel kontrakterade anbud efter utländska och inhemska anbudsgivare, 2018**

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna avser enbart upphandlingar som avser kontrakt och exkluderar upphandlingar som avser ramavtal. Uppgifterna avser endast de upphandlingar som har information om vinnande anbudsgivare och därför bör tolkas med viss försiktighet

Referenser

A-Train 2018. *A-Train AB årsredovisning 2017*.

Bergman, Mats 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport.

Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle 2016. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. SOU 2016:13.

Betänkande av Velfärdsutredningen 2017. *Kvalitet i välfärden: bättre upphandling och uppföljning*. SOU 2017:38.

Energimarknadsinspektionen 2018. *Fjärrvärmeföretagens årsrapporter för år 2012–2017: resultaträkning*.

Europeiska kommissionen 2019. *TED Notes & Codebook Version 3.2*.

Europeiska kommissionen 2015. *Användarhandledning om definitionen av SMF-företag*.

Europeiska kommissionen 2003. *Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag*. 2003/361/EG.

Finansdepartement 2018. *En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden*. Kommittédirektiv 2018:41.

Finansdepartementet 2018. *Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att genomföra en studie om vissa inköpsvärden*. FI2018/01786/OU.

Förordningen (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten.

Förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

Försäkringskassan 2018. *Socialförsäkringen i siffror 2017*.

Konkurrensverket 2019. *Konkurrensverkets konkurrens- och upphandlingstillsyn 2018*. Rapport 2019:1.

Konkurrensverket 2018. *Konkurrensverkets upphandlingstillsyn 2017*. Rapport 2018:2.

Konkurrensverket 2013. *Överprövningar av offentliga upphandlingar: siffror och fakta*. Rapport 2013:5.

Regeringen 2019. *Statistik på upphandlingsområdet*. Regeringens proposition 2018/19:142.

Socialstyrelsen 2018. *Statistik om läkemedel för 2017*.

Statistiska centralbyrån 2019. *Statistikdatabasen. Offentlig ekonomi, Offentligt ägda företag samt ekonomiska mått efter ägarkategori och näringsgren SNI 2007 för 2008–2014 samt 2015–2017*. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2019-03-08

Statistiska centralbyrån 2019. *Statistikdatabasen. Nationalräkenskaper, Sektorräkenskaper, Inkomster och utgifter samt kapitaltransaktioner (ENS2010) efter institutionell sektor och transaktionspost löpande priser år 1980–2018*. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2019-03-08.

Statistiska centralbyrån 2019. *Statistikdatabasen. Näringsverksamhet, Företagens ekonomi, Företagsenhet – Basfakta företag enligt Företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007. År 2007–2016 samt Företagsenhet – Resultaträkningsposter enligt företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007 år 2017*. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2019-04-03.

Statistiska centralbyrån 2019. Statistikdatabasen. *Näringsverksamhet, Företagens ekonomi, Företagsenhet – Resultaträkningsposter enligt företagets ekonomi efter näringsgren SNI 2007. År 2000–2017.* www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2019-04-03

Statistiska centralbyrån 2019. Statistikdatabasen. *Civila samhället.* www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2019. *Företagsregistret.* www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2019. *Yrkesregistret.* www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2019. *Myndighetsregistret.* www.myndighetsregistret.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2018. *Det civila samhället 2016 – satelliträkenskaper.*

Statistiska centralbyrån 2018. *SNI 2007 Standard för svensk näringsgrensindelning 2007.*

Statistiska centralbyrån 2018. *Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting 2017.* Statistiska centralbyrån 2018. *Företagens ekonomi 2017.*

Statistiska centralbyrån 2017. *Företagens ekonomi 2016.*

Statistiska centralbyrån 2017. *Företagens ekonomi 2015.*

Statistiska centralbyrån 2016. *Det civila samhället 2014: satelliträkenskaper.* Rapport 2016:1.

Sveriges Kommuner och Landsting 2019. *Valfrihetssystem i kommuner 2019 – Beslutsläget i införandet av LOV.* www.skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting 2019. *Valfrihetssystem enligt LOV i landsting och regioner – beslutsläge april 2019.* www.skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting 2019. *Köp av verksamhet 2019. Kommuner, landsting och regioner 2006–2017.*

Sveriges Kommuner och Landsting 2018. *Privata läkare och fysioterapeuter som verkar enligt lag om ersättning 2017.*

Sveriges Kommuner och Landsting 2018. *Landsting, ekonomi och verksamhet: ekonomitabeller 2017, uppdaterad 2018-11-23*

Sveriges Radio 2019. *Public service-redovisning 2018.*

Sveriges Television 2019. *Public service-redovisning 2018.*

Svensk Insamlingskontroll 2017. *Organisationer med 90-konto.* www.insamlingskontroll.se.

Trafikanalys 2018. *Regional linjetrafik 2017 (Statistik 2018:25)*

Tillväxtverket 2017. *Arbetsintegrerade sociala företag.* www.sofisam.se.

Upphandlingsmyndigheten 2019. *Förberedande studie om vissa inköpsvärden. Rapport, regeringsuppdrag (UHM-2018-0149).*

Upphandlingsmyndigheten 2017. *Kartläggning och analys av mål om överprövning. Rapport 2017:7.*

Upphandlingsmyndigheten 2015. *År inköpen av samma slag: hjälpregler för beräkning av kontraktsvärdet vid direktupphandlingar av samma slag.* 2015:1.

BILAGOR

Bilaga 1: Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen	210
Bilaga 2: Tabeller	220

Bilaga 1: Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen

Denna bilaga redovisar den beräkningsmetod som används för att utifrån nationalräkenskaperna uppskatta de totala upphandlingspliktiga inköpen i Sverige.⁴¹ Beräkningen innehåller flera schablonmässiga antaganden som innebär att det sammanlagda värdet utgör en uppskattning snarare än ett definitivt värde. Redovisningen följer huvudsakligen beräkningen för 2017, som innehåller de senast tillgängliga uppgifterna.

I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska ses som juridiska ställningstaganden.

Det sammanlagda värdet för de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 706 miljarder kronor 2017. Vid jämförelser av enskilda utgiftsposter mellan åren bör hänsyn tas till att beloppen inte är inflationsjusterade. Vidare har en del av antagandena förändrats mellan åren, till exempel om vilka offentliga bolag som är upphandlingspliktiga. Därutöver har vissa definitioner av de uppgifter som ligger till grund för beräkningen samt tillgången till offentliga uppgifter förändrats. Till exempel publiceras inte vissa uppgifter om elnät och fjärrvärme som öppna data varför en ny tidsserie från en annan källa har köpts in. Detta har medfört att beräkningarna för tidigare år är justerade.

41. Beräkningen bygger på en av de metoder som utvecklades i Bergman, Mats 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport

Tabell 70 **Uppskattning av upphandlingspliktiga inköp (mdkr) utifrån nationalräkenskaperna, 2013–2017**

Inköp	2013	2014	2015	2016	2017
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna exklusive moms	587	608	633	676	699
Offentliga inköp som inte är inkluderade i nationalräkenskaperna	57	59	62	66	68
Avdrag för offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga	-184	-200	-196	-201	-208
Myndigheters upphandlingspliktiga inköp (summa)	460	467	499	541	559
Offentliga bolags inköp	273	268	255	257	252
Avdrag för kommersiella offentliga bolag utan upphandlingsplikt	-85	-82	-81	-81	-82
Avdrag för offentliga bolags inköp som inte är upphandlingspliktiga	-38	-37	-38	-40	-37
Offentligt ägda bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	150	149	137	136	132
Privata bolags upphandlingspliktiga inköp	14	14	14	14	15
Upphandlingspliktiga inköp (summa)	624	629	650	691	706

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till närmaste heltal.

1. Myndigheters upphandlingspliktiga inköp

Beräkningsmetoden utgår från de offentliga utgifterna enligt nationalräkenskaperna. Genom att summera utgifterna för kostnadsposterna insatsvaror, investeringar och sociala naturaförmåner för stat, landsting eller regioner och kommuner erhålls posten offentliga inköp. Denna var drygt 800 miljarder kronor inklusive moms 2017. Offentliga utgifter som inte utgör inköp är således exkluderade.

Värden i nationalräkenskaperna anges till marknadspris, det vill säga inklusive

moms. Upphandlingar anges vanligen exklusive moms. Därför exkluderas momsen från de offentliga inköpen i beräkningen av myndigheters upphandlingspliktiga inköp. Uppskattningen av momsen bygger på beräkningsmetodens ursprungliga antaganden, vilket innebär att den genomsnittliga momsen är 14 procent för insatsvaror, 19 procent för investeringar och 2 procent för sociala naturaförmåner. Utifrån detta antagande beräknar vi momsen till knappt 102 miljarder kronor. Posten offentliga inköp exklusive moms var omkring 698 miljarder kronor 2017.

Tabell 71 Offentliga inköp utifrån nationalräkenskaperna, 2017

Offentliga inköp	Mdkr
Offentliga sociala naturaförmåner	171,7
Offentlig insatsförbrukning	419,1
Offentliga fasta bruttoinvesteringar	209,7
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna inklusive moms (summa)	800,5
Avdrag för moms sociala naturaförmåner (2 %)	-3,4
Avdrag för moms insatsförbrukning (14 %)	-58,7
Avdrag för moms fasta bruttoinvesteringar (19 %)	-39,8
Avdrag för uppskattad moms (summa)	-101,9
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	698,5

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

1.1 Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna

Det finns offentliga inköp som är upphandlingspliktiga men som inte ingår i nationalräkenskapernas poster insatsvaror, fasta bruttoinvesteringar och sociala naturaförmåner. För att beräkna de upphandlingspliktiga inköpen måste

därför dessa läggas till. Det handlar till exempel om köp av pedagogisk verksamhet och sjukvård mellan offentliga aktörer samt köp av kollektivtrafik och avfallshantering för medborgarnas räkning. Sammantaget uppgick offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna till drygt 68 miljarder kronor 2017.

Tabell 72 **Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna, 2017**

Offentliga inköp	Mdkr
Offentliga aktörers inbördes köp av verksamheter	14,9
Kostnader för lokal och regional kollektivtrafik i Sverige	47,5
Kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer	3,9
Köp av avfallshantering från extern part	1,9
Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	68,3

Källa: SCB (uppgifter), Sveriges Kommuner och Landsting (uppgifter), Trafikanalys (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. En del inköp bör inte ingå i inbördes köp på grund av bestämmelserna om intern upphandling. I beräkningen finns ingen möjlighet att identifiera sådana inköp, varför dessa inköp inte har exkluderats. Viss överlappning kan förekomma mellan kommuners köp från landsting och kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer. En del av kommunernas köp av pedagogisk verksamhet kan vara ersättningar enligt skollagen och är därmed inte upphandlingspliktiga. I den här delen av beräkningen finns ingen möjlighet att identifiera ersättningar enligt skollagen till offentliga leverantörer, varför dessa inköp inte har exkluderats. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

1.2 Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga

Från de offentliga inköpen ska inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt handlar det om uppskattningsvis drygt 207 miljarder kronor 2017.

Tabell 73 **Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2017**

Offentliga inköp	Mdkr
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt	77,7
Försvarsmateriel utan upphandlingsplikt	8,5
Lokalhyror	101,8
Monopoltjänster	4,4
Läkemedel utan upphandlingsplikt	7,1
Investeringar i egen regi	8,1
Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	207,6

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Sociala naturaförmåner är kostnader som offentlig sektor har för subventioner av varor och tjänster som andra utförare producerar och levererar direkt till hushållen. Om subventionerna eller utbetalningarna görs enligt särskilda

lagstiftningar omfattas ersättningarna inte av upphandlingslagarna. De offentliga inköpen ska således reduceras med sådant som inte ska upphandlas. Detta värde uppgick till knappt 78 miljarder kronor 2017.

Tabell 74 **Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt, 2017**

Offentliga inköp	Mdkr
Fristående skolor, daghem med mera	45,4
Läkemedelsförmånen	22,9
Inkontinensartiklar	0,6
Tandvårdssubventioner	5,8
Ersättning till privata läkare som verkar enligt lag om läkarvårdsersättning	1,5
Ersättning till privata sjukgymnaster som verkar enligt lag om ersättning för sjukvårdsgymnastik	1,3
Bilstöd till handikappade	0,2
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt (summa)	77,7

Källa: Socialstyrelsen (uppgifter), SCB (uppgifter), Försäkringskassan (uppgifter), Sveriges Kommuner och Landsting (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

LUFS innehåller undantag för *försvarsmateriel* som under vissa omständigheter inte är upphandlingspliktiga. Exempel på sådana omständigheter är försvars- och säkerhetspolitiska skäl, internationella samarbeten och tillägg till tidigare beställningar som fallit under dessa undantag. Enligt Försvarets materielverk genomfördes undantagna inköp till ett värde av 8,5 miljarder kronor 2017.

En av de största posterna som de offentliga inköpen ska reduceras med är *lokalhyror*. I nationalräkenskaperna räknas lokalhyror som insatsförbrukning men enligt upphandlingslagarna är de inte upphandlingspliktiga. Posten lokalhyra var totalt 101,8 miljarder kronor

2017. Enligt uppgifter från Ekonomistyrningsverket respektive Statistiska centralbyrån utgjordes 21,4 miljarder kronor av statliga myndigheters lokalhyror, 30,6 miljarder kronor av kommuners och landstings externa lokalhyror och 49,7 miljarder kronor av kommuners och landstings interna lokalhyror.

Monopoltjänster behöver inte upphandlas enligt upphandlingslagarna och ska därför dras bort från de offentliga inköpen. Monopoltjänster avser kontrakt som av legala skäl enbart kan utföras av en leverantör och där det saknas likvärdiga produkter på marknaden. Beräkningen av inköpen av fjärrvärme utgår från Energimarknadsinspektionens

redovisning som anger att fjärrvärme-marknaden omsatte 32,5 miljarder kronor 2017. Det saknas en godtagbar statistik för inköpen av elnätstjänsterna för offentliga lokaler. Tidigare versioner av denna beräkning har utgått från värdet i den ursprungliga beräkningen med hänsyn till elnätsprisernas utveckling för näringsverksamhetskunder. Från 2012 saknas näringsverksamhetskunder i Statistiska centralbyråns statistik över elnätsprisernas utveckling. Posten beräknas istället utifrån prisutvecklingen för el för industrikunder som ett genomsnitt för de olika förbrukningskategorierna. Detta ger cirka 2,4 miljarder kronor för elnätstjänster 2017. Offentliga lokaler antas utgöra en åttodel av den totala ytan, och av de 34,9 miljarderna uppskattas därmed cirka 4,4 miljarder kronor 2017 avse köp av fjärrvärme och elnätstjänster utan upphandlingsplikt.

Läkemedel som är patentbelagda behöver inte upphandlas av slutenvården. Enligt Socialstyrelsens läkemedelsstatistik var den totala läkemedelskostnaden för rekvisitionsläkemedel omkring 8,4 miljarder kronor 2017. I samband med beräkningen 2011 uppgav Socialstyrelsen att ungefär 85 procent av den totala kostnaden avsåg originalläkemedel, vilka till allra största delen är patentbelagda. Det kan ingå en marginell andel läkemedel där patentet har gått ut men där konkurrens ännu inte uppstått. I denna beräkning har vi utgått från att

förhållandet är i huvudsak detsamma. Kostnaden för övriga läkemedel utan upphandlingsplikt uppskattades således till 7,1 miljarder kronor 2017.

Slutligen görs vissa *investeringar i egen regi* som inte är upphandlingspliktiga. Dessa uppskattas till 8 miljarder kronor 2017. Uppskattningen utgår från att investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentliga inköpen som vid den ursprungliga beräkningen där denna var drygt 1 procent.

2. Offentligt ägda företags upphandlingspliktiga inköp

De offentligt ägda företagens upphandlingspliktiga inköp beräknas till omkring 132,1 miljarder kronor 2017. I nationalräkenskaperna räknas de offentligt ägda bolagens verksamhet till näringsverksamhet. Därför behöver de inköp dessa bolag gör som är upphandlingspliktiga läggas till. Beräkningen av offentligt ägda bolags inköp utgår från Statistiska centralbyråns statistik över bolagens omsättning. Offentligt ägda bolags nettoomsättning var 547,3 miljarder kronor år 2017.

Bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen har uppskattats utifrån Statistiska centralbyråns statistik över finansiella och icke-finansiella företags nettoomsättning, bruttoinvesteringar samt insatsförbrukning. Offentligt ägda företags inköp har därmed uppskattats till totalt 48 procent

av omsättningen, där bruttoinvesteringarna motsvarar 9 procent och

insatsförbrukningen 39 procent av omsättningen.

Tabell 75 **Offentliga företags upphandlingspliktiga inköp, 2017**

Inköp	Mdkr
Offentligt ägda företags inköp	251,7
Inköp av offentliga företag utan särskilt beslutat samhällsuppdrag	-82,1
Offentliga bolags inköp som inte är upphandlingspliktiga	-37,5
Upphandlingspliktiga inköp för offentligt ägda företag (summa)	132,1

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

För statliga företag behöver inköpen reduceras med inköp som är gjorda av bolag som inte omfattas av upphandlingslagarna. Detta avdrag utgår från antagandet att de statliga bolag som enligt Finansdepartementet har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag ska omfattas av upphandlingslagarna. Bruttoinvesteringar och insatsförbrukning för övriga bolag som klassificerats som marknadsbolag har dragits av i beräkningen. Samma uppskattning av bruttoinvesteringar och insatsförbrukning används här som tidigare, det vill säga totalt 48 procent av omsättningen. Sammantaget uppgår posten till cirka 82,1 miljarder kronor 2017.

2.1 Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga

De undantag som finns i upphandlingslagarna gäller även de offentligt ägda företag som ska upphandla enligt upphandlingslagarna. Från de offentligt ägda företagens inköp ska därför inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt handlar det om uppskattningsvis 37,5 miljarder kronor 2017.

Tabell 76 **Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2017**

Inköp	Mdkr
Lokalhyra	14,4
Bränsle m.m. för el- och fjärrvärmeproduktion	13,2
Radio- och tv-program	1,8
Monopoltjänster	1,8
Investeringar i egen regi	6,3
Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	37,5

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Lokalkostnaderna för 2017 beräknas till 14,4 miljarder kronor. Beräkningen bygger på samma antagande som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de offentliga bolagen i stort sett har lika höga kostnader för lokalhyra som de statliga myndigheterna, dvs. 21,4 miljarder kronor, men att endast 67 procent av denna summa ska exkluderas. Anledningen är att de resterande 33 procenten svarar mot de statliga bolag som inte omfattas av upphandlingslagarna och därför har exkluderats på annat sätt.

Bränsle med mera för el- och värmeproduktion som köps av Vattenfall och kommunala energibolag skattas till 13,2 miljarder kronor 2017. Skattningen utgår från samma antaganden som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de kommunala bolagen och Vattenfall tillsammans stod för 60 respektive 8 procent av fjärrvärmebolagens produktion och inköp. För övriga bränslen antas att andelen sammanlagt är 54 procent.

Tabell 77 **Uppskattade inköp av bränsle med mera för kommunala företag och Vattenfall (mdkr), 2017**

Inköp	Totalt värde	Uppskattad andel	Uppskattat värde
Bränsle för fjärrvärmeproduktion	14,8	68 %	10,0
Bränsle för elproduktion	5,8	55 %	3,2
Inköp av bränsle för el- och fjärrvärmeproduktion (summa)	-	-	13,2

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Sveriges Radios och Sveriges Televisions *inköp av radio- och TV-program*, inklusive produktionsutläggningar, samproduktioner och övriga kostnader för utomstående medverkan, har beräknats till 1,8 miljarder kronor 2017.

Inköp av *monopoltjänster* uppskattas till 1,8 miljarder kronor och investeringar i egen regi till 6,3 miljarder kronor 2017. Beräkningen utgår från antagandet att monopoltjänster och investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentligt ägda bolagens inköp som vid den ursprungliga beräkningen där de offentliga bolagen använde

0,7 procent av inköpen för monopol-tjänster och 2,5 procent för investeringar i egen regi.

3. Privata företags upphandlingspliktiga inköp

Enligt LUF är även en del av vissa privata företags inköp upphandlingspliktiga. Bland de privata företagens inköp är det i första hand elnätsbolag, fjärrvärmebolag och företaget A-Train som omfattas av reglerna. Privata företags upphandlingspliktiga inköp uppskattas till sammanlagt 14,6 miljarder kronor 2017.

Tabell 78 **Privata företags upphandlingspliktiga inköp, 2017**

Inköp	Mdkr
Privata företag på elnätsmarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	10,9
Privata företag på fjärrvärmemarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	3,3
A-Train AB, upphandlingspliktiga inköp totalt	0,4
Privata företags upphandlingspliktiga inköp (summa)	14,6

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2019. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Beräkningen utgår från samma antagande om bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen som vid beräkningen av offentliga bolags upphandlingspliktiga inköp, det vill säga totalt 48 procent.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på elnätsmarknaden beräknas utifrån Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet avseende elektricitet uppgick till 45,5 miljarder kronor år 2017. Uppgifterna har köpts

in från Statistiska centralbyrån. Beräkningen utgår från den ursprungliga beräkningens antagande om de privata företagens andel av omsättningen på elnätsmarknaden, det vill säga 50 procent. Elnätsmarknadens privata företags upphandlingspliktiga inköp var 22,8 miljarder kronor.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på fjärrvärmemarknaden baseras på Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet

avseende värme och kyla uppgick till 29,4 miljarder kronor och att inköpen av bränsle var 6,3 miljarder kronor 2017. Beräkningen utgår från att de privata företagens andel av omsättningen på fjärrvärmemarknaden var 30 procent. Därmed blir fjärrvärmemarknadens privata företags upphandlingspliktiga inköp 6,9 miljarder kronor 2017.

Värdet på A-Train AB:s upphandlingspliktiga inköp har baserats på att företaget 2017 omsatte 906 miljoner kronor och att företagens investeringar var 40 miljoner kronor. Insatsförbrukningen har beräknats utifrån samma förutsättningar som för offentligt ägda bolag, dvs. 39 procent. Därmed blir deras upphandlingspliktiga inköp 393,3 miljoner kronor.

Bilaga 2: Tabeller

Tabell 79 **Antal annonserade upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2013–2018**

CPV	Benämning	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	204	188	202	193	208	246	1 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	226	206	195	215	199	170	1 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	116	86	91	79	103	93	1 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dyligt	256	293	286	338	268	339	2 %
16	Jordbruksmaskiner	162	166	150	133	98	142	1 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	218	212	190	196	234	225	1 %
19	Skinn och textilier, plast- och gummimaterial	81	95	65	64	67	70	0 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	162	140	116	147	148	128	1 %
24	Kemiska produkter	143	168	141	152	152	130	1 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	354	337	307	332	342	362	2 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	658	569	489	482	502	482	3 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	492	410	366	433	406	362	2 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	893	854	823	927	960	1 024	6 %
34	Transportutrustning och transport-hjälpmiddel	1 249	1 081	1 041	1 019	1 140	1 105	6 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	339	296	275	261	282	309	2 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	182	167	149	162	165	174	1 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	675	526	423	469	494	522	3 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	806	757	643	639	687	679	4 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 79 **Fortsättning**

CPV	Benämning	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
41	Uppsamlat och renat vatten	5	13	6	10	5	5	0 %
42	Industrimaskiner	848	730	661	668	654	590	3 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	206	164	167	173	190	181	1 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	1 148	1 032	1 047	1 021	1 013	946	5 %
45	Anläggningsarbete	7 770	7 421	7 374	7 117	7 180	6 775	37 %
48	Programvara och informationssystem	492	533	497	547	614	731	4 %
50	Reparation och underhåll	1 033	1 014	1 054	997	1 095	1 125	6 %
51	Installation (utom programvara)	623	817	928	848	894	919	5 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	261	246	310	248	245	254	1 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	460	437	428	460	455	509	3 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	189	227	204	207	198	242	1 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	197	239	210	246	164	158	1 %
65	El-, vatten- och energiverk	151	171	127	125	162	139	1 %
66	Finans- och försäkringstjänster	404	356	375	368	352	293	2 %
70	Tjänster avseende fast egendom	133	132	120	107	137	121	1 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	1 885	1 835	1 834	1 867	2 044	2 228	12 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	868	869	867	920	891	937	5 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	92	118	83	100	77	98	1 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	178	167	145	144	143	179	1 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	68	49	30	53	36	51	0 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	531	479	587	488	535	585	3 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 702	1 601	1 621	1 740	1 677	1 935	10 %
80	Undervisning och utbildning	481	445	407	480	465	493	3 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	638	703	830	777	725	709	4 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	1 452	1 397	1 298	1 419	1 492	1 477	8 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	283	264	277	309	271	318	2 %
98	Andra samhällliga och personliga tjänster	430	422	408	420	443	466	3 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2018. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 80 **Avbrutna annonserade upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2018**

CPV	Benämning	Antal upphandlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	246	26	11 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	170	17	10 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	93	10	11 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	339	49	14 %
16	Jordbruksmaskiner	142	19	13 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	225	40	18 %
19	Skinn och textilier, plast- och gummimaterial	70	11	16 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	128	15	12 %
24	Kemiska produkter	130	15	12 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	362	60	17 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	482	68	14 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	362	48	13 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	1 024	121	12 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 105	163	15 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	309	60	19 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	174	28	16 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	522	91	17 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	679	99	15 %
41	Uppsamlat och renat vatten	5	0	0 %
42	Industrimaskiner	590	88	15 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	181	24	13 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	946	113	12 %
45	Anläggningsarbete	6 775	1 029	15 %
48	Programvara och informationssystem	731	142	19 %
50	Reparation och underhåll	1 125	172	15 %
51	Installation (utom programvara)	919	163	18 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	254	41	16 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	509	63	12 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	242	30	12 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 80 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
64	Post- och telekommunikationstjänster	158	27	17 %
65	El-, vatten- och energiverk	139	16	12 %
66	Finans- och försäkringstjänster	293	31	11 %
70	Tjänster avseende fast egendom	121	25	21 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjers- och besiktningstjänster	2 228	238	11 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, program- varuutveckling, Internet och stöd	937	144	15 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	98	9	9 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	179	27	15 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	51	1	2 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	585	70	12 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 935	211	11 %
80	Undervisning och utbildning	493	74	15 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	709	86	12 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 477	144	10 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	318	31	10 %
98	Andra samhällsliga och personliga tjänster	466	65	14 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 81 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter CPV-huvudgrupp, 2013–2018**

CPV	Benämning	2013	2014	2015	2016	2017	2018
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	3,5	3,6	3,3	3,5	3,1	3,3
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	3,5	4,0	3,5	4,6	3,4	3,3
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	2,8	3,6	2,6	2,8	2,8	2,4
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	3,2	3,3	2,8	2,8	2,9	2,7
16	Jordbruksmaskiner	2,5	2,6	2,4	2,5	2,5	2,2
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	4,7	4,3	4,6	4,1	3,6	4,0
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	4,9	3,9	3,9	3,7	4,5	4,2
22	Trycksaker och tillhörande produkter	5,4	4,8	5,5	5,4	5,4	4,7
24	Kemiska produkter	3,8	3,8	3,2	2,9	4,1	3,2
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	4,1	3,9	4,1	4,3	3,6	3,5
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	3,9	4,1	3,9	3,9	3,8	4,0
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	3,8	3,5	3,5	4,0	3,5	3,6
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5,2	5,4	5,1	5,0	5,1	5,1
34	Transportutrustning och transporthjälpmiddel	3,1	3,0	2,9	2,8	2,7	2,5
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	3,5	3,2	3,4	3,8	3,6	3,5
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	3,9	3,2	3,3	3,6	3,4	3,3
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	3,1	2,9	2,8	2,9	2,6	2,6
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	3,8	3,6	3,7	3,9	3,3	3,7
41	Uppsamlat och renat vatten	5,3	2,7	6,3	4,8	4,0	3,4
42	Industrimaskiner	3,6	3,6	3,1	3,3	3,3	3,1
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	4,1	3,6	3,7	3,3	2,9	3,0
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	3,8	3,7	3,5	3,6	3,4	3,4
45	Anläggningsarbete	4,6	4,3	4,1	3,9	3,7	3,9
48	Programvara och informationssystem	3,4	3,1	3,1	3,3	2,8	2,7
50	Reparation och underhåll	4,6	4,2	4,2	4,2	3,9	3,7

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 81 **Fortsättning**

CPV	Benämning	2012	2013	2014	2015	2016	2017
51	Installation (utom programvara)	4,5	4,1	4,0	3,7	3,6	4,0
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	7,6	4,8	7,6	7,4	5,2	5,8
60	Transporter (utom avfallstransport)	3,7	3,6	3,8	3,6	3,5	3,7
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	3,6	3,7	3,5	3,3	3,1	3,1
64	Post- och telekommunikationstjänster	3,1	3,1	3,1	3,6	2,9	3,3
65	El-, vatten- och energiverk	4,0	3,9	3,5	4,1	3,9	3,5
66	Finans- och försäkringstjänster	3,1	3,1	3,1	2,8	2,7	2,7
70	Tjänster avseende fast egendom	4,5	3,9	3,2	3,2	3,7	3,5
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	6,5	6,2	5,8	5,9	5,0	5,6
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	5,6	4,5	4,3	4,4	3,9	4,1
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	5,1	4,6	4,1	4,4	2,6	4,1
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	5,6	4,7	4,6	4,0	4,6	5,6
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	4,6	3,5	4,0	3,5	3,3	4,6
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	5,0	5,2	4,3	4,1	4,1	4,1
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	6,0	5,8	5,7	5,5	5,6	5,9
80	Undervisning och utbildning	6,1	5,6	6,7	5,7	5,4	4,4
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	5,8	5,8	6,6	7,4	7,2	8,1
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	5,0	4,8	4,8	5,0	3,7	4,0
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	5,6	7,4	4,9	8,8	11,2	9,4
98	Andra samhällseliga och personliga tjänster	5,3	4,6	4,1	4,7	3,6	4,8

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2013–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

Tabell 82 Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter CPV-huvudgrupp (procent), 2018

CPV	Benämning	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	> 10
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	20	26	20	13	7	5	4	1	2	0	1
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	19	28	16	12	11	5	5	3	0	0	2
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	35	34	7	16	4	0	1	0	0	1	0
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	24	34	18	10	5	4	2	1	1	0	0
16	Jordbruksmaskiner	39	32	17	5	2	2	1	1	0	0	1
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	19	18	21	13	12	4	4	2	2	1	4
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	18	9	21	18	16	5	0	4	4	0	5
22	Trycksaker och tillhörande produkter	23	19	10	9	9	4	6	7	3	3	7
24	Kemiska produkter	28	26	22	10	4	3	0	1	2	1	3
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	15	23	20	17	9	6	3	2	2	0	1
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	13	22	18	18	13	7	2	1	2	1	3
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	16	23	21	16	8	7	3	3	1	0	1
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	16	24	16	12	7	5	3	3	2	1	10
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	32	33	17	7	4	2	2	1	0	0	1
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	21	23	16	13	9	8	4	2	1	0	2
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	18	23	23	14	8	8	4	0	1	0	1
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	41	28	14	6	4	2	2	1	0	1	2
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	16	24	22	15	9	3	3	1	2	1	3
41	Uppsamlat och renat vatten	0	60	20	0	0	0	0	20	0	0	0
42	Industrimaskiner	21	29	23	15	5	3	0	1	1	0	2
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	28	32	10	12	4	5	5	1	0	1	2

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 82 Fortsättning

CPV	Benämning	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	>10
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	20	26	20	15	6	6	3	2	1	1	2
45	Anläggningsarbete	14	23	20	15	10	7	4	2	2	1	3
48	Programvara och informationssystem	27	30	21	9	6	3	2	1	1	0	0
50	Reparation och underhåll	17	27	20	15	8	5	2	1	1	0	4
51	Installation (utom programvara)	16	23	22	14	8	6	3	2	2	1	3
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	22	19	18	12	7	4	2	2	0	1	11
60	Transporter (utom avfallstransport)	20	25	19	12	8	5	3	3	1	1	5
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	23	29	18	9	12	3	2	2	0	1	2
64	Post- och telekommunikationstjänster	18	24	26	12	9	4	0	4	1	0	3
65	El-, vatten- och energiverk	17	24	20	7	17	5	3	1	4	0	1
66	Finans- och försäkringstjänster	17	45	18	10	5	2	0	1	0	1	1
70	Tjänster avseende fast egendom	15	22	21	12	15	6	5	1	1	0	1
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	13	15	17	13	9	8	6	3	3	2	11
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	25	22	19	10	8	5	2	2	1	0	5
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	24	23	13	12	5	7	3	4	1	0	8
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	14	15	20	11	10	7	6	4	2	0	12
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	21	21	18	21	8	3	0	3	0	0	5
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	15	18	22	15	9	6	5	3	2	0	4
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	14	18	15	10	8	7	5	4	3	2	13
80	Undervisning och utbildning	26	17	17	9	6	8	3	3	2	1	7
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	23	19	14	8	5	2	3	3	1	1	20
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	16	25	18	14	8	5	3	3	2	1	5
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	16	17	19	6	7	6	6	4	2	0	17
98	Andra samhälleliga och personliga tjänster	18	22	20	11	8	5	5	2	1	1	9

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Tabell 83 Kontrakterade anbudsgivare efter CPV-huvudgrupp, 2018

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrakterade
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	3,3	1,7	52 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	3,3	1,3	40 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	2,4	1,7	70 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dyligt	2,7	1,5	57 %
16	Jordbruksmaskiner	2,2	1,2	54 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	3,9	1,9	48 %
19	Skinn och textilier, plast- och gummimaterial	4,1	2,3	56 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	5,0	1,9	38 %
24	Kemiska produkter	3,2	2,0	62 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	3,6	1,4	38 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	4,1	1,6	40 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	3,7	1,6	44 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5,2	3,6	69 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	2,5	1,4	54 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	3,6	1,4	38 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	3,2	1,6	49 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	2,8	1,6	57 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	3,8	1,9	50 %
41	Uppsamlat och renat vatten	3,4	1,2	35 %
42	Industrimaskiner	3,1	1,4	45 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	3,1	1,8	60 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	3,5	1,7	47 %
45	Anläggningsarbete	3,9	1,5	39 %
48	Programvara och informationssystem	3,0	1,1	37 %
50	Reparation och underhåll	3,8	1,9	50 %
51	Installation (utom programvara)	4,1	1,5	37 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	5,8	3,8	65 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	4,0	2,1	53 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	3,2	1,4	44 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	3,4	1,4	41 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 83 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrakterade
65	El-, vatten- och energiverk	3,7	1,4	37 %
66	Finans- och försäkringstjänster	2,7	1,4	50 %
70	Tjänster avseende fast egendom	3,9	2,0	50 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	5,9	2,6	44 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, program- varuutveckling, Internet och stöd	4,5	1,9	43 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	3,9	1,7	44 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	5,6	2,6	46 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	4,1	1,7	41 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	4,2	2,0	48 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	6,0	2,6	43 %
80	Undervisning och utbildning	4,5	2,3	51 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	8,1	4,9	60 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	4,1	1,8	45 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	12,7	2,7	21 %
98	Andra samhälleliga och personliga tjänster	4,9	2,4	49 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: Uppgift om antalet anbud saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2018. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

Tabell 84 **Antal och andel annonserade upphandlingar som överprövats efter CPV-huvudgrupp, 2018**

CPV	Benämning	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	246	12	4,9 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	170	3	1,8 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	93	5	5,4 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	339	14	4,1 %
16	Jordbruksmaskiner	142	2	1,4 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	225	20	8,9 %
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	70	8	11,4 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	128	18	14,1 %
24	Kemiska produkter	130	6	4,6 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	362	41	11,3 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	482	30	6,2 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	362	31	8,6 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	1 024	76	7,4 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 105	53	4,8 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	309	32	10,4 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	174	8	4,6 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	522	33	6,3 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	679	60	8,8 %
41	Uppsamlat och renat vatten	5	0	0,0 %
42	Industrimaskiner	590	46	7,8 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	181	8	4,4 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	946	57	6,0 %
45	Anläggningsarbete	6 775	391	5,8 %
48	Programvara och informationssystem	731	42	5,7 %
50	Reparation och underhåll	1 125	85	7,6 %
51	Installation (utom programvara)	919	47	5,1 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	254	11	4,3 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	509	61	12,0 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	242	29	12,0 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	158	20	12,7 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 84 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
65	El-, vatten- och energiverk	139	5	3,6 %
66	Finans- och försäkringstjänster	293	7	2,4 %
70	Tjänster avseende fast egendom	121	4	3,3 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjers- och besiktningstjänster	2 228	98	4,4 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, program- varuutveckling, Internet och stöd	937	56	6,0 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	98	2	2,0 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	179	19	10,6 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	51	0	0,0 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	585	40	6,8 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 935	141	7,3 %
80	Undervisning och utbildning	493	29	5,9 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	709	59	8,3 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 477	100	6,8 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	318	15	4,7 %
98	Andra samhällseliga och personliga tjänster	466	49	10,5 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 85 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer, 2018**

Intervall	Antal köpare*	Andel av köpare*	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel av utbetalade belopp (%)	Genomsnittligt utbetalat belopp (mdkr)
Stat					
> 10 mdkr	3	1 %	86,9	41 %	29,0
1 mdkr – 10 mdkr	28	14 %	91,2	43 %	3,3
100 mkr – 1 mdkr	93	45 %	29,5	14 %	0,3
< 100 mkr	81	40 %	2,9	1 %	0,0
Totalt	205	100 %	210,6	100 %	1,0
Kommun					
> 10 mdkr	2	1 %	58,0	16 %	29,0
1 mdkr – 10 mdkr	80	28 %	200,9	57 %	2,5
100 mkr – 1 mdkr	206	71 %	94,3	27 %	0,5
< 100 mkr	1	0 %	0,1	0 %	0,1
Totalt	289	100 %	353,2	100 %	1,2
Landsting och region					
> 10 mdkr	4	19 %	189,9	67 %	47,5
1 mdkr – 10 mdkr	17	81 %	93,4	33 %	5,5
100 mkr – 1 mdkr	0	0 %	0,0	0 %	0,0
< 100 mkr	0	0 %	0,0	0 %	0,0
Totalt	21	100 %	283,3	100 %	13,5
Totalt					
> 10 mdkr	9	2 %	334,8	40 %	37,2
1 mdkr – 10 mdkr	125	24 %	385,5	46 %	3,1
100 mkr – 1 mdkr	299	58 %	123,8	15 %	0,4
< 100 mkr	82	16 %	3,0	0 %	0,0
Totalt	515	100 %	847,2	100 %	1,6

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

*Med köpare avses utbetalande myndighet.

Tabell 86 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer, 2018**

Intervall	Antal leverantörer	Andel av leverantörer	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp (%)
Stat				
> 1 mdkr	26	0 %	57,6	27 %
100 mnkr – 1 mdkr	322	0 %	82,8	39 %
10 mnkr – 100 mnkr	1 444	2 %	46,0	22 %
1 mnkr – 10 mnkr	6 246	8 %	19,0	9 %
100 tkr – 1 mnkr	16 084	22 %	6,0	3 %
< 100 tkr	50 362	68 %	1,1	1 %
Totalt	74 484	100 %	212,6	100 %
Kommun				
> 1 mdkr	26	0 %	51,6	15 %
100 mnkr – 1 mdkr	544	0 %	130,8	37 %
10 mnkr – 100 mnkr	3 908	2 %	111,9	32 %
1 mnkr – 10 mnkr	13 763	9 %	45,0	13 %
100 tkr – 1 mnkr	34 375	22 %	11,6	3 %
< 100 tkr	105 137	67 %	2,6	1 %
Totalt	157 753	100 %	353,5	100 %
Landsting och region				
> 1 mdkr	33	0 %	138,1	49 %
100 mnkr – 1 mdkr	272	0 %	78,4	28 %
10 mnkr – 100 mnkr	1 541	3 %	44,9	16 %
1 mnkr – 10 mnkr	5 410	9 %	16,5	6 %
100 tkr – 1 mnkr	12 927	21 %	4,7	2 %
< 100 tkr	39 980	66 %	0,8	0 %
Totalt	60 163	100 %	283,3	100 %
Totalt				
> 1 mdkr	98	0 %	296,4	35 %
100 mnkr – 1 mdkr	1042	0 %	281,7	33 %
10 mnkr – 100 mnkr	6 037	3 %	181,4	21 %
1 mnkr – 10 mnkr	21 169	10 %	68,1	8 %
100 tkr – 1 mnkr	50 593	24 %	17,6	2 %
< 100 tkr	129 845	62 %	1,9	0 %
Totalt	208 784	100 %	847,2	100 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 87 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektion, 2018**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp till privata leverantörer (mdkr)	Utbetalade belopp till offentliga leverantörer (mdkr)	Utbetalade belopp till privata leverantörer (%)	Utbetalade belopp till offentliga leverantörer (%)
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske	2,3	0,1	95 %	5 %
B	Utvinning av mineral	0,1	0,0	77 %	23 %
C	Tillverkning	17,6	1,1	94 %	6 %
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla	5,2	9,2	36 %	64 %
E	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	2,4	5,4	31 %	69 %
F	Byggverksamhet	113,7	10,3	92 %	8 %
G	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	67,9	4,9	93 %	7 %
H	Transport och magasinering	35,3	14,4	71 %	29 %
I	Hotell- och restaurangverksamhet	4,4	0,1	97 %	3 %
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	37,7	1,1	97 %	3 %
K	Finans- och försäkringsverksamhet	12,9	2,4	84 %	16 %
L	Fastighetsverksamhet	22,0	39,8	36 %	64 %
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	46,3	3,0	94 %	6 %
N	Uthyrning, fastighetsservice, rese-tjänster och andra stödtjänster	30,5	6,8	82 %	18 %
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	0,2	51,7	0 %	100 %
P	Utbildning	40,8	39,9	51 %	49 %
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster	76,8	119,4	39 %	61 %
R	Kultur, nöje och fritid	4,9	2,5	66 %	34 %
S	Annan serviceverksamhet	8,5	2,4	78 %	22 %
U	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	0,0	0,0	100 %	0 %
	Uppgift saknas	2,7	0,5	84 %	16 %
	Totalt	532,3	314,8	63 %	37 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 88 **Utbetalningar från stat, landsting eller region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-huvudgrupper, 2018**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
01	Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill	1 274,1	5 661
02	Skogsbruk	1 137,9	2 535
03	Fiske och vattenbruk	48,8	326
07	Utvinning av metalmalmer	38,9	13
08	Annan utvinning av mineral	123,3	126
09	Service till utvinning	5,3	20
10	Livsmedelsframställning	998,2	1 403
11	Framställning av drycker	32,9	105
12	Tobaksvarutillverkning	0,0	1
13	Textilvarutillverkning	168,8	434
14	Tillverkning av kläder	33,4	206
15	Tillverkning av läder, läder- och skinnvaror m.m.	4,3	65
16	Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. utom möbler	789,0	936
17	Pappers- och pappersvarutillverkning	195,0	129
18	Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar	1 046,4	909
19	Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter	185,7	8
20	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter	803,9	249
21	Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel	975,9	29
22	Tillverkning av gummi- och plastvaror	177,7	425
23	Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter	2 221,2	566
24	Stål- och metallframställning	-308,4	110
25	Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater	1 226,0	2 365
26	Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik	616,4	355
27	Tillverkning av elapparatur	828,4	253
28	Tillverkning av övriga maskiner	778,0	822
29	Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar	433,2	273
30	Tillverkning av andra transportmedel	2 595,5	157
31	Tillverkning av möbler	1 713,4	406
32	Annan tillverkning	1 576,8	1 042
33	Reparation och installation av maskiner och apparater	1 521,0	1 197
35	Försörjning av el, gas, värme och kyla	14 341,3	525
36	Vattenförsörjning	1 965,3	91
37	Avloppsrening	1 513,4	116
38	Avfallshantering; återvinning	4 065,8	310
39	Sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning	263,0	25
41	Byggande av hus	60 789,0	2 417
42	Anläggningsarbeten	31 221,5	510
43	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	31 968,3	11 126

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 88 **Fortsättning**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
45	Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar	2 090,5	4 625
46	Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	60 127,6	10 154
47	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	10 550,0	14 343
49	Landtransport; transport i rörsystem	37 155,5	2 580
50	Sjötransport	1 520,4	263
51	Lufttransport	252,6	53
52	Magasinerings och stödtjänster till transport	8 994,0	835
53	Post- och kurirverksamhet	1 810,2	57
55	Hotell- och logiverksamhet	2 618,8	2 638
56	Restaurang-, catering- och barverksamhet	1 970,7	9 104
58	Förlagsverksamhet	3 089,3	1 691
59	Film-, video- och tv-programverksamhet, ljudinspelningar och fonogramutgivning	599,4	2 137
60	Planering och sändning av program	27,3	73
61	Telekommunikation	4 762,8	337
62	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.	29 587,8	3 426
63	Informationstjänster	716,8	480
64	Finansiella tjänster utom försäkring och pensionsfondsverksamhet	10 368,1	562
65	Försäkring, återförsäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring	3 573,7	111
66	Stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	1 342,9	272
68	Fastighetsverksamhet	61 826,1	16 411
69	Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	6 226,9	3 033
70	Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag	12 210,2	7 725
71	Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	20 648,9	5 448
72	Vetenskaplig forskning och utveckling	1 989,7	951
73	Reklam och marknadsundersökning	2 189,6	2 051
74	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	5 890,6	4 844
75	Veterinärverksamhet	142,8	373
77	Uthyrning och leasing	4 467,5	1 278
78	Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster	10 511,9	858
79	Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	1 898,6	708
80	Säkerhets- och bevakningsverksamhet	5 035,7	280
81	Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor	10 524,5	2 497
82	Kontorstjänster och andra företagstjänster	4 814,9	920
84	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	51 856,6	474
85	Utbildning	80 664,3	8 472

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 88 **Fortsättning**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
86	Hälsa- och sjukvård	116 648,0	8 296
87	Vård och omsorg med boende	43 631,0	1 312
88	Öppna sociala insatser	35 869,5	2 681
90	Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	3 023,7	11 808
91	Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.	1 611,4	629
92	Spel- och vadhållningsverksamhet	6,3	41
93	Sport-, fritids- och nöjesverksamhet	2 779,9	11 323
94	Intressebevakning; religiös verksamhet	8 605,0	16 753
95	Reparation av datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar	238,2	1 036
96	Andra konsumenttjänster	2 136,9	3 568
99	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	0,4	17

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019. Not: För 2018 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 landsting och regioner samt 290 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 89 **Antal annonserade upphandlingar i TED, 2018**

Stat	Tjänster	Varor	Byggenre- prenader	Totalt
Belgien	2 858	2 151	630	5 639
Bulgarien	1 912	2 370	822	5 104
Cypern	151	208	17	376
Danmark	1 407	938	351	2 696
Estland	546	721	59	1 326
Finland	2 609	1 129	549	4 287
Frankrike	25 632	11 837	6 778	44 247
Grekland	918	1 659	205	2 782
Irland	1 015	395	198	1 608
Island	62	67	26	155
Italien	6 993	3 132	569	10 694
Kroatien	807	1 081	96	1 984
Lettland	562	928	122	1 612
Lichtenstein	2	5	7	14
Litauen	1 320	1 873	138	3 331
Luxemburg	296	117	375	788
Malta	272	371	159	802
Nederländerna	3 717	1 632	505	5 854
Nordmakedonien	539	1 213	175	1 927
Norge	2 509	1 562	535	4 606
Polen	9 562	12 591	2 324	24 477
Portugal	1 380	1 035	152	2 567
Rumänien	1 587	3 520	359	5 466
Schweiz	1 534	938	2 274	4 746
Slovakien	707	944	83	1 734
Slovenien	655	798	85	1 538
Spanien	8 109	4 546	403	13 058
Storbritannien	7 819	2 104	945	10 868
Sverige	5 033	2 654	809	8 496
Tjeckien	1 867	4 895	436	7 198
Tyskland	15 081	9 090	17 121	41 292
Ungern	939	1 434	279	2 652
Österrike	1 028	860	1 210	3 098
Totalt	109 428	78 798	38 796	227 022

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2019.

Tabell 90 **Antal annonserade upphandlingar i TED efter CPV-huvudgrupp, 2018**

CPV	Benämning	Antal	Andel
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	807	0 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	5 966	3 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	492	0 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	3 662	2 %
16	Jordbruksmaskiner	501	0 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	1 570	1 %
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	290	0 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	1 184	1 %
24	Kemiska produkter	1 358	1 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	6 002	3 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	3 339	1 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikations-utrustning samt tillhörande utrustning	3 125	1 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	19 906	9 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmiddel	11 462	5 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	1 793	1 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	649	0 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	4 728	2 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	4 871	2 %
41	Uppsamlat och renat vatten	99	0 %
42	Industrimaskiner	4 034	2 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	937	0 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	4 545	2 %
45	Anläggningsarbete	37 481	17 %
48	Programvara och informationssystem	4 754	2 %
50	Reparation och underhåll	9 150	4 %
51	Installation (utom programvara)	492	0 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	2 802	1 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	4 776	2 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	1 345	1 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	1 927	1 %
65	El-, vatten- och energiverk	834	0 %
66	Finans- och försäkringstjänster	5 612	2 %
70	Tjänster avseende fast egendom	577	0 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	20 772	9 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	7 588	3 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 90 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Antal	Andel
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	1 162	1 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	1 340	1 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	178	0 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	4 488	2 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	13 285	6 %
80	Undervisning och utbildning	3 115	1 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	5 397	2 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	15 156	7 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	1 555	1 %
98	Andra samhällliga och personliga tjänster	1 912	1 %

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2018. Not: En upphandling kan tillhöra flera CPV-huvudgrupper. Här redovisas endast den huvudsakliga CPV-kod som den upphandlande myndigheten angett i annonsen.

Rapporten **Statistik om offentlig upphandling 2019** ger en aktuell bild av den offentliga upphandlingen i Sverige. Rapporten är en årlig publikation som redovisar den senast tillgängliga statistiken om offentlig upphandling och närliggande områden. Rapporten publiceras gemensamt av Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

Box 1194, SE-171 23 Solna
Besöksadress: Svetsarvägen 10, Solna
Telefon: 08-586 21 700
E-post: info@uhmynd.se
upphandlingsmyndigheten.se

KONKURRENSVERKET

Swedish Competition Authority

SE-103 85 Stockholm
Besöksadress: Ringvägen 100, Stockholm
Telefon 08-700 16 00
E-post: konkurrensverket@kkv.se
konkurrensverket.se